

**T.C.
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU**

**ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM
VE İŞGÜCÜ İLE İLİŞKİLERİ**

Osman Seçkin AKBIYIK

MYK Uzman Yardımcısı

Ankara, 2013

T.C.
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

**ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM
VE İŞGÜCÜ İLE İLİŞKİLERİ**

(Uzmanlık Tezi)

Osman Seçkin AKBIYIK
MYK Uzman Yardımcısı

Prof. Dr. Selda ÖNDEROĞLU
Danışman Öğretim Üyesi

MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA

MYK Uzman Yardımcısı Osman Seçkin AKBIYIK'a ait, "Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile İlişkileri" adlı bu tez, Yeterlilik Sınav Komisyonu tarafından UZMANLIK TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmzası
Başkan			
Üye			
Üye			
Üye			
Üye			

Tez Savunma Tarihi: .../.../20...

ÖNSÖZ

18. yüzyılda Sanayi Devriminin gerçekleşmesi devletler arasındaki rekabetin boyutunu değiştirmiştir. Sanayi Devriminin dünya ekonomi tarihinde yarattığı kırıma kadar nüfus, ordu, toprak büyüklüğü, tarım ve ticaret hacmi gibi konularda rekabet eden devletler, artık üretim ve ihracatta rekabet eder hale gelmişlerdir. Bu kıyasıya rekabette öne geçmenin ilk koşulu ise yeni üretim yöntem ve sistemlerine kısa sürede uyum sağlayabilecek nitelikli ve eğitilmiş işgücü yetiştirmek olmuştur.

Yeni üretim sistemlerinin hayata geçirilmesi yüksek bir işgücü talebi yaratmıştır. Bu talebi karşılamak üzere yüzyıllar boyunca geçimini tarımla sağlamış olan bireyler endüstride istihdam edilmek ümidiyle kırsaldan kente göç etmişlerdir. Ancak bu bireylerin tarımda kullandıkları beceriler dışında herhangi bir becerileri ve donanımları bulunmaması nedeniyle Sanayi Devrimiyle birlikte ortaya çıkan yeni makineler, üretim sistemleri ve teknikleri konusunda potansiyel işgücünün eğitilmesi, işgücüne yeni becerilerin kazandırılması ve bu becerilerin geliştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Böylece devletler rekabet üstünlüğünü ele geçirmenin yolunun işgücünün eğitiminden geçtiğinin farkına varmış ve eğitim devletler arası rekabetin yeni ve önemli bir unsuru haline gelmiştir.

Eğitim ve öğretim sistemlerinin geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve sürekli modernleştirilmesi devletlerin vazgeçilmez politikaları arasında yer almaktadır. Eğitim harcamaları, savunma ve sağlık harcamaları ile birlikte kamu bütçelerinden en büyük pay ayrılan kalemlerden biri olmaktadır. 1980’li yıllarda küreselleşmenin tüm dünyayı saran bir dalga haline dönüşmesi, ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin de dışa açılması sonucunu doğurmuştur. Eğitim ve öğretim sistemlerinin etkileşim içerisine girmesi ülkelerin rekabette öne geçebilmek ve eğitim hizmetlerini küresel ölçüde pazarlayabilmek için anlaşılır ve basit yöntemlerle eğitim ve yeterlilik sistemlerini tanıtılmalarını ve diğer ülke sistemleriyle karşılaştırmalarını gerektirmiştir.

Bu nedenle 20. yüzyılın ikinci yarısında başlayan girişimler 21. yüzyılın ilk on yılında “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ)” olarak adlandırılan politika araçlarının geliştirilmesi ve uygulanmaya başlanmasıyla sonuçlanmıştır. Bilhassa Birleşik Krallığın bu girişimlerde öncü olmasının da etkisiyle UYÇ’ler öncelikle Avrupa ve Birleşik Krallığın eski sömürgesi olan ülkelerde hızla yayılmaya başlamış ardından küresel bir akım haline dönüşmüştür.

Tez çalışmasında ülkelerin biraz da politik rekabet nedeniyle hazırlamaya giriştiği ve kullanımını hızla yaygınlaşan bu politika aracının kavramsal analizi yapılmış, tarihsel gelişimi ele alınmış, UYÇ'ler çeşitli yaklaşımlarla sınıflandırılmış, UYÇ'lerin geliştirilmesiyle ihtiyaç duyulan ve bu ihtiyaç doğrultusunda hazırlanan Bölgesel Yeterlilik Çerçevelerine değinilmiş, Türkiye'de bir UYÇ hazırlanmasına yönelik çalışmalar sunulmuş ve UYÇ geliştirme süreçleri ve nedenleri analiz edilmiştir. Son olarak tez çalışmasına da ismini veren UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile ilişkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tez konusunun belirlenmesinde ve tez çalışmasının hazırlanmasında çok değerli fikirleriyle ve tavsiyeleriyle bana destek veren başta Sayın Elif Özlem BABAOĞLU ve Yaprak AKÇAY ZİLELİ olmak üzere tüm mesai arkadaşlarıma ve yöneticilerime, istatistikî analizlerde yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Duygu PAPUR'a, literatür araştırmasında ve uygulama kısmında kullanılan anketin iyileştirilmesinde bana yol gösteren Sayın Edwin MERNAGH, Ron TUCK ve Prof. Dr. David RAFFE başta olmak üzere katkı sağlayan tüm uluslararası konu uzmanlarına, uygulama kısmındaki ankete yanıt veren tüm yabancı katılımcılara, manevi destekleriyle beni bu süreçte yalnız bırakmayan sevgili aileme ve son olarak çok kıymetli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Selda ÖNDEROĞLU'na en içten duygularıyla teşekkürü bir borç bilirim.

Osman Seçkin AKBIYIK
MYK Uzman Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLOLAR LİSTESİ.....	v
GRAFİKLER LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 YETERLİLİK KAVRAMI.....	5
1.2 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ KAVRAMI	7
1.3 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	12
1.4 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN SINIFLANDIRILMASI	18
1.4.1 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Amaçlarına Göre Sınıflandırılması	20
1.4.2 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Tasarımlarına Göre Sınıflandırılması	21
1.4.3 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Uygulama Süreçlerine Göre Sınıflandırılması.....	22
1.4.4 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Türlerine Göre Sınıflandırılması	23
1.4.5 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Yaklaşımlarına Göre Sınıflandırılması	25
1.4.6 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Kapsamlarına Göre Sınıflandırılması	27
1.5 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN MEVCUT DURUMLARINA GÖRE GRUPLANDIRILMASI.....	29
1.6 BÖLGESEL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİ.....	32
1.6.1 Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi	32
1.6.2 Hayat Boyu Öğrenme İçin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi.....	33
1.6.3 Karayipler Topluluğu Yeterlilikler Çerçevesi	41
1.6.4 Güney Afrika Yeterlilikler Çerçevesi.....	42
1.6.5 Bölgesel Yeterlilik Çerçevesi Oluşturmaya Yönelik Diğer Girişimler	42
1.7 TÜRKİYE'DE ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI.....	44
1.7.1 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Kapsamı	46
1.7.2 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Hedefleri	46
1.7.3 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Yapısı	47
1.7.4 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Yönetimi	50
1.7.5 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin AYÇ ile Referanslanması	51
1.8 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME SÜRECİ.....	52
1.9 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİ BEKLEYEN GÜÇLÜKLERİ.....	57
1.10 ÜLKELERİN ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME NEDENLERİ	58
1.10.1 Yeterlilik Sistemleri Arasındaki İletişimi ve Yeterliliklerin Şeffaflığını Artırmak.....	61
1.10.2 Hayat Boyu Öğrenmenin Teşvik Edilmesi.....	62
1.10.3 Kredi Biriktirme ve Transferi	63
1.10.4 Önceki Öğrenmelerin Tanınması	64

1.10.5	Yeterliliklere Erişim ve Yeterlilikler Arası İlerleme.....	66
1.10.6	Kalite Güvencesinin Sağlanması.....	67
1.10.7	Eğitim ve İstihdam Arasındaki Uyumsuzluğun Giderilmesi	68
1.10.8	Eğitim ve Öğretimde Reform.....	68
1.10.9	Uluslararası Tanınma ve Hareketlilik.....	70
1.10.10	Mesleki ve Teknik Yeterlilikler ile Beceri Odaklı Yeterliliklerin Saygınlığının Artırılması	71
1.10.11	Özel Sektörün Mesleki ve Teknik Eğitim ve Öğretim ile Beceri Eğitimlerine Finansal Katkısının Artırılması	72
1.10.12	Diğer Hedefler	72

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

2.1	ARAŞTIRMANIN MODELİ, EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	74
2.2	VERİ TOPLAMA ARAÇ VE TEKNİKLERİ.....	75
2.3	VERİLERİN TOPLANMASI	77
2.4	VERİLERİN ANALİZİ	77
2.4.1	Mann-Whitney U Testi	78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

3.1.	ARAŞTIRMAYA KATILAN KİŞİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ.....	80
3.2.	ARAŞTIRMADA DİKKATE ALINAN ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN ÖZELLİKLERİ.....	84
3.3.	ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞ GÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİNE YÖNELİK VERİLERİN SUNULMASI.....	89
3.4.	FARKLI TÜRLERDEKİ UYÇ'LERİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	99

SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	103
---------------------------	-----

EKLER.....	108
EK 1: TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ	108
EK 2: ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİ HAKKINDA ANKET ÇALIŞMASI.....	109
EK 3: ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİ HAKKINDA ANKET ÇALIŞMASI (İNGİLİZCE).....	114
KAYNAKÇA	120
TERİMLER SÖZLÜĞÜ.....	125
ÖZGEÇMİŞ.....	127

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Yaklaşımının Kronolojik Tarihçesi.....	16
Tablo 2: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Türlerinin Karşılaştırılması 1	24
Tablo 3: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Türlerinin Karşılaştırılması 2	28
Tablo 4: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Mevcut Durumlarına Göre Sınıflandırılması.....	31
Tablo 5: AYÇ Danışma Grubunda Temsil Edilen Ülkelerin UYÇ Geliştirme ve AYÇ Referanslama Sürecindeki Mevcut Durumu	36
Tablo 6: AYÇ ile Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesinin Karşılaştırılması.....	41
Tablo 7: Katılımcıların Çalıştıkları Kuruma/Şirkete Göre Dağılımları	80
Tablo 8: Katılımcıların UYÇ Alanıyla Ne Süredir İlgili Olduklarına Göre Dağılımları	81
Tablo 9: Katılımcıların UYÇ Konusundaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımları	82
Tablo 10: Katılımcıların Anketi Yanıtlarken Dikkate Aldıkları UYÇ'lerin Ait Olduğu Ülkelerin Dağılımı..	84
Tablo 11: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Mevcut Durumlarına Göre Dağılımları.....	86
Tablo 12: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Türlerine Göre Dağılımları	87
Tablo 13: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İş Gücü ile Olan İlişkilerine Dair Dağılım	90
Tablo 14: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadelere ait Ağırlıklı Ortalamaların Artandan Azalana Doğru Sunulması	94
Tablo 15: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler	95
Tablo 16: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Arasındaki İlişki Alanlarına Ait Ortalamaların Artandan Azalana Doğru Sıralanması	96
Tablo 17: Farklı Türdeki UYÇ'lerin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişki Alanlarının Karşılaştırılması.....	100

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Katılımcıların Çalıştıkları Kuruma/Şirkete Göre Dağılımları	81
Grafik 2: Katılımcıların UYÇ Alanıyla Ne Süredir İlgili Olduklarına Göre Dağılımları	82
Grafik 3: Katılımcıların UYÇ Konusundaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımları	83
Grafik 4: Katılımcıların Anketi Yanıtlarken Dikkate Aldıkları UYÇ'lerin Ait Olduğu Ülkelerin Dağılımı...	85
Grafik 5: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Mevcut Durumlarına Göre Dağılımları	86
Grafik 6: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Türlerine Göre Dağılımları	88
Grafik 7: Ulusal Yeterlilik Çerçevelerin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik Dağılımı.....	96

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Sınıflandırılması	19
Şekil 2: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin ve Sistemlerinin AYÇ ile İlişkilendirilmesi	34
Şekil 3: Avrupa'da AYÇ Referanslama Çalışmalarının Güncel Durumu	39
Şekil 4: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin Yapısı	47
Şekil 5: TYÇ Yeterlilik Kategorileri ve Aralarındaki İlişkiler	49
Şekil 6: TYÇ Yönetim Yapısı	50
Şekil 7: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Geliştirme Aşamaları ..	52

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AKTS	: Avrupa Kredi Biriktirme ve Transfer Sistemi
APEC	: Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (Asia-Pacific Economic Cooperation)
AYA-YÇ	: Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi
AYÇ	: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDEFOP	: Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (European Centre for the Development of Vocational Training)
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
ETF	: Avrupa Eğitim Vakfı (European Training Foundation)
HBÖ	: Hayat Boyu Öğrenme
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization)
ISCED	: Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (International Standard Classification of Education)
İMEİGEP	: İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkinin Güçlendirilmesi Eylem Planı
KTYÇ	: Karayipler Topluluğu Yeterlilikler Çerçevesi
Max	: Maksimum
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
METEP	: Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi
METGE	: Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi
Min	: Minimum
MYK	: Mesleki Yeterlilik Kurumu
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)
Ort.	: Ortalama
OSANOR	: Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi
ÖÖT	: Önceki Öğrenmelerin Tanınması
Örn.	: Örneğin
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
Std.	: Standart
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
TYYÇ	: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi
UMYÇ	: Ulusal Mesleki Yeterlilikler Çerçevesi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UYÇ	: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi
UYS	: Ulusal Yeterlilik Sistemi
UYEP	: Türkiye’de Mesleki Yeterlilik Kurumunun ve Ulusal Yeterlilik Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
vb.	: ve benzeri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

ÖZET

ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE İLİŞKİLERİ

OSMAN SEÇKİN AKBIYIK

“Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ)”, Ulusal Yeterlilik Sistemlerinin görünür ve anlaşılır olmasını kolaylaştıran en yaygın politika aracıdır. Tez çalışmasının amacı, son 10 yılda giderek yaygınlaşan ve küresel bir akım haline dönüşen UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin tespit edilmesidir.

Tez çalışmasının iki temel önemi bulunmaktadır. UYÇ’lerin öncelikli olarak ilişkili olduğu eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerine yönelik geniş kapsamlı bilimsel bir araştırma yapılmış olması tez çalışmasının ilk önemidir. Tez çalışmasının ikinci önemi ise, küresel bir politikaya dönüşmüş UYÇ kavramı hakkında hazırlanmış olması; uygulama bölümündeki anket çalışmasının başta Avrupa olmak üzere birçok kıtadaki ülkelere iletilmesi ve bu ülkelerden veri toplanmasından ötürü ulusal değil uluslararası bir araştırma çalışması niteliği taşımasıdır.

Tez çalışmasında UYÇ yaklaşımının kavramsal analizi yapılmış, tarihsel gelişimi ele alınmış, UYÇ’ler çeşitli yaklaşımlarla sınıflandırılmış, Bölgesel Yeterlilik Çerçevesine değinilmiş, Türkiye’deki UYÇ hazırlama çalışmaları sunulmuş ve UYÇ geliştirme süreçleri ve nedenleri analiz edilmiştir. Tez çalışmasının uygulama kısmında ise UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkileri tespit edilmeye çalışılmış ve tespit edilen ilişkiler gerçekleşme yoğunluklarına göre sıralanmıştır.

Ankara, 2013

Anahtar Kelimeler: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, Eğitim ve Öğretim Sektörü, İşgücü, İlişki, Yeterlilik

ABSTRACT

THE RELATIONS OF NATIONAL QUALIFICATIONS FRAMEWORKS ON THE EDUCATION&TRAINING SECTOR AND LABOUR FORCE

AKBIYIK, OSMAN SEÇKİN

The National Qualifications Frameworks (NQF) is the most popular policy tool which facilitates the clarity and visibility of the national qualifications systems. The aim of this thesis is to determine the relations of NQFs which are increasingly widespread and turning into a global trend in the last decade.

The thesis study has two main significant points. The first significant point of the thesis study is the scientific analysis of the relations of NQFs on education&training sector and labour force to which the NQFs are primarily related in a broader context. The second significant point of the thesis study is to be an international research study rather than national about NQF concept which is a policy tool emerged in European Union of which Turkey is not a member yet and spreaded to other continents and the delivery of the questionnaire in the implementation chapter mainly to European countries in various continents and data collection from these countries.

In this thesis study the conceptual analysis of NQF concept has been carried out, the historical progress of NQFs has been investigated, the NQFs has been classified according to various approaches, the regional qualifications frameworks has been evaluated, the studies for the development of Turkish Qualifications Framework presented and the process and reasons of NQF development have been analysed. In the implementation chapter of the thesis the relations of NQFs on education&training sector and labour force have been determined and the relations which are determined have been put in order according to the realisation intensity.

Ankara, 2013

Key Words: National Qualifications Framework, European Qualifications Framework, Education&Training Sector, Labour Force, Relation, Qualification.

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi açıklanmakta, amacı, önemi, içeriği ve kısıtları sunulmaktadır.

PROBLEM

20. yüzyılın ortalarında başlayan, özellikle son çeyreğinde yoğunlaşan değişimler, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da değişmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda son yıllarda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğu, eğitim sistemlerini geliştirmek amacıyla birçok yenilik yapmıştır. Bu yenilikler, sistem düzeyinde reformları, modern kurumlar oluşturma çabalarını, modern öğretim araç ve gereçlerin sağlanmasını, öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesini ve okul yönetiminde yenilikler yoluyla öğretme-öğrenme sürecini geliştirmeye yönelik değişik politika ve uygulamaları kapsamaktadır.⁴

Sistem düzeyindeki reformlar arasında son 10 yılda en yaygın olanı ise Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ)'nin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Bu çalışmada küresel bir akım haline gelen UYÇ'lerin eğitim ve işgücü piyasası ile olan ilişkilerinin belirlenmesi; belirlenen ilişkilerin gerçekleşme yoğunluklarının tespit edilmesi ve belirlenen ilişkilerin farklı tür UYÇ'ler arasında gerçekleşme durumlarının karşılaştırılması problem olarak ele alınmıştır.

AMAÇ

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi hakkındaki yayımlar, UYÇ'lerin neleri başarabileceğine, ne gibi hedefleri olduğuna dair tahminler içermekte ancak uygulamalarıyla beraber eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkiler hakkında çok az bilgi sunmaktadır. Diğer bir deyişle ülkeler, çoğunlukla test edilmemiş ve araştırma altında olan bu politika aracına ciddi anlamda büyük ölçekli yatırımlar yapmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, UYÇ ile ilgili politika yapıcılar ile UYÇ'lerin geliştirilmesinde ve uygulanmasında yer alan konu uzmanlarına göre UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin tespit edilmesidir.

⁴ Karip, Emin, "Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi", <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/873-20120404153548-koksal.pdf>, (13.09.2012).

Çalışmanın amacı, UYÇ'lerin etkinliği ve etkileri hakkında kesin hükümlere varmak, belirli bir UYÇ'nin etki analizini yapmak veya genel olarak UYÇ'lerin eğitim ve işgücü üzerindeki gözlemlenebilir etkilerini belirlemek veya UYÇ'lerin nasıl olması gerektiğine dair bir kılavuz önermek değildir. Çalışmada UYÇ'lerin kavramsal çerçevesini sunmak ve eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkileri ortaya çıkarmak, bu ilişkileri gerçekleştirme yoğunluklarına göre sıralamak ve farklı tür UYÇ'ler arasında söz konusu ilişkilerin gerçekleştirme yoğunluklarını karşılaştırmak amaçlanmıştır.

ÖNEM

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi hazırlama ve uygulama yaklaşımı ilk olarak Avrupa'da ve ardından Dünya'da küresel bir akım haline gelmiştir. Birçok ülkenin ulusal yayımlarında, uluslararası kuruluşların araştırma raporlarında ve akademik çalışmalarda UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinden bahsedilmektedir. Ancak bugüne kadar hazırlanmış ve uygulama aşamasına geçmiş UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerine yönelik ülkemizde akademik bir çalışma yapılmamıştır. Dünya'da ise çeşitli uluslararası kuruluşların faaliyette buldukları ülkeleri kapsayan araştırma raporları yayımlanmış olsa da bu raporlar da yeterince kapsayıcı değildir.

UYÇ'lerin öncelikli olarak ilişkili olduğu eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere dair geniş kapsamlı bilimsel bir araştırma yapılmış olması tez çalışmasının ilk önemidir.

Tez çalışmasının ikinci önemi, Avrupa Birliği (AB) içerisinde doğmuş ve oradan diğer kıtalara yayılarak küresel bir politika aracına dönüşen UYÇ'ler hakkında hazırlanmış olmasından ötürü ulusal değil uluslararası bir araştırma çalışması olmasıdır.

UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin belirlenmesi çalışmasında sadece ikincil kaynaklardan yararlanılmaması, çeşitli kıtalarda UYÇ geliştirmekte olan veya geliştirmiş ülkelerin temas noktaları ile iletişim kurulması, birincil kaynak verileri toplamak amacıyla başta Avrupa olmak üzere farklı kıtalardaki ülkelere anket çalışmasının iletilmesi ve bu ülkelere veri toplanması tez çalışmasının üçüncü önemidir.

Bu araştırma kapsamında UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilerin belirlenmesinin bu konuda gelecekte yürütülecek başka çalışmalara kaynak sağlayacak olması tez çalışmasının diğer bir önemidir.

Özellikle Mesleki Yeterlilik Kurumunda Uzman Yardımcısı olarak istihdam edilmiş olan personel, uzmanlık tezi çalışmalarında söz konusu ilişkilerin yıllar içerisinde farklı tür UYÇ'ler aracılığıyla gerçekleşme durumlarını ve düzeylerini araştırabilecektir.

Ayrıca, MYK bu tez çalışmasını UYÇ'ler hakkındaki uluslararası literatüre katkı sağlamak amacıyla yayımlayabilecek, böylelikle Kurumun ve ülkemizin uluslararası imajına katkıda bulunabilecektir.

İÇERİK

Tez çalışması dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tezin kavramsal çerçevesi ortaya konmuş, ikinci bölümde Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilerin araştırılmasına yönelik “nicel” bir araştırma uygulamasına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, araştırma uygulamasına ait bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar ele alınmış; tez çalışmasının son bölümü olan sonuç ve öneriler kısmında ise elde edilen veriler ışığında görüş ve öneriler sunulmuştur.

KISITLAR

Tez çalışmasında ilk olarak belirli süredir Ulusal Yeterlilik Çerçevelerini uygulamakta olan ülkelerde UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin incelenmesi planlanmıştır. UYÇ'lerin kurduğu ilişkileri gözlemleyebilmek için şüphesiz söz konusu UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile ilişki kurabilecek süredir uygulama aşamasında olması gerekmektedir. Ancak bu şartları taşıyan ve ilişkileri tespit edilmiş olan UYÇ sayısı ne yazık ki sınırlıdır. Yalnızca birinci nesil UYÇ'ler olarak tanımlanan beş UYÇ'nin geliştirildiği ülkeler olan İngiltere, İskoçya, Yeni Zelanda, Avustralya ve Güney Afrika ile ikinci nesil UYÇ'lerden olan İrlanda'nın UYÇ'leri gerekli şartları taşımaktadır. Ancak tez çalışmasının hedefi sınırlı sayıda ülke UYÇ'sinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkileri değil aksine UYÇ'lerin çok sayıda ülkede ortaya çıkan ortak ilişkilerini tespit etmektir. Ayrıca yukarıda sıralanan altı ülke Anglo-Sakson geleneğinden gelen ülkeler olmaları nedeniyle UYÇ'leri ve haliyle çerçevelerinin kurduğu ilişkilerin benzer olma olasılığı yüksektir. Dolayısıyla bu ülkelerle sınırlı tutulacak bir araştırma sonucunda genellenebilir sonuçlara ulaşılması mümkün değildir.

Daha güvenilir sonuçlara ulaşabilmek için çalışmanın örneklemini genişletilmiştir. Ancak bu durumda söz konusu örnekleme yer alan ülke UYÇ'lerinin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerini tespit edebilmek için nitel araştırma yerine nicel bir araştırma yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Nitel çalışma yapılması maddi kaynaklar, coğrafi genişlik ve zaman kısıtı nedeniyle mümkün olmadığı için tez çalışmasında UYÇ'lerinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere dair araştırmalar yapmış olan ülkelere ait yayımlanmış çalışmalardan da faydalanılmıştır.

Ayrıca MYK'nın faydalanıcısı olduğu Türkiye'de Ulusal Yeterlilik Sisteminin ve Mesleki Yeterlilik Kurumunun Güçlendirilmesi Projesi (UYEP) kapsamında istihdam edilen Kilit ve Kilit Olmayan Uzmanlar arasında İskoçya, İrlanda ve Avustralya'nın UYÇ'lerinin geliştirilme süreçlerinde yer almış kişilerle görüşmeler yapılmıştır.

Tez çalışmasının nicel bölümü ise UYÇ geliştirme ve uygulama sürecinin farklı aşamalarında bulunan ve farklı kıtalarda yer alan 31 ülke ile sınırlıdır. Tez çalışmasında "UYÇ" kavramı ile bir ülkedeki çeşitli öğrenme ortamlarında kazanılan eğitim yeterliliklerini, mesleki ve profesyonel yeterlilikler ile yükseköğretim yeterliliklerini içeren kapsayıcı çerçeveler kastedilmektedir. Bu nedenle sektörel yeterlilik çerçeveleri ve bölgesel yeterlilik çerçeveleri gibi çerçeveler bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tez çalışmasının bu bölümünde 2000’li yılların başından beri küresel bir akım haline gelen Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ) kavramı ele alınmış, UYÇ yaklaşımının tarihçesi sunulmuş, UYÇ’ler farklı yaklaşımlara göre sınıflandırılmış, Bölgesel Yeterlilik Çerçeveleri incelenmiş, Türkiye’de UYÇ hazırlama çalışmaları sunulmuş, UYÇ geliştirme süreci ile UYÇ’leri bekleyen güçlükler belirtilmiş ve ülkelerin UYÇ geliştirme nedenleri belirlenmiştir.

1.1 YETERLİLİK KAVRAMI

“Ulusal Yeterlilik Çerçevesi” kavramı ele alınmadan önce “yeterlilik” kavramının üzerinde durulması önem arz etmektedir. Bu tez çalışmasında kullanılan temel kavramlardan bir tanesi olan ‘Yeterlilik’ kavramı çeşitli ülkelerde ve sistemlerde farklı şekillerde kullanılmaktadır. Bunlardan ilki ve daha geleneksel olanı; bireyin bir eğitim-öğretim kurumu tarafından sunulan eğitim veya öğretim programıyla bağlantılı olarak tanımlanmış süreci tamamladığının resmi ifadesidir. Ancak bazı ülkelerde ‘yeterlilik’, belirli mesleki uygulamalar için ‘yetkinlik’e yakın bir anlama sahiptir.

Yeterlilikler aynı zamanda bireyin belirli bir alanda faaliyet göstermek için uygun bulunduğunu belirten resmi unvanlarla ilişkilendirilmektedir (Örn. avukat, tesisatçı veya öğretmen vb.). 30 yıl öncesine kadar yeterlilik kavramı esnaf, sanatkârlar ve mesleklerle sınırlı olmakta ve okul diplomaları, üniversite dereceleri veya diplomaları için kullanılmamakta iken bugün derecelerin, diploma ve sertifikaların tamamı yeterlilik olarak görülmektedir. Bu bilgiler ışığında yeterlilikler, kişinin bir miktar bilgi, beceri ve yetkinliğe sahip olduğunu veya bir öğrenme programını başarıyla tamamladığını gösteren resmi kararlar veya hükümler olarak anlaşılmaktadır.⁵

Yeterlilik kelimesinin bir diğer kullanımı da eğitim programları ile eş anlamlı olarak kullanılması durumunda ortaya çıkmaktadır.

⁵ Allais, Stephanie, “The implementation and impact of National Qualifications Frameworks: Report of a study in 16 countries”, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf, (09.11.2012).

Geçtiğimiz otuz yıl boyunca yeterlilik çerçeveleri savunucuları da dâhil olmak üzere yeterlilik sistemi reformcuları, kişilerin eğitim ve öğretim aldıkları kurumlar ile sahip olunan yeterlilikler arasındaki ilişkiyi ayırt etmeye yönelik ihtiyaca vurgu yapmışlardır. Bu durum, ‘yeterlilikler’ kelimesinin bir yeterliliğin kazanılması için gerekli resmi gereklilikler anlamında kullanıldığı yeni ve üçüncü bir yol oluşmasına sebep olmuştur. Bu kullanım, yeterlilik çerçeveleri ile ilişkili resmi politika dokümanlarında ortaktır ve çeşitli ülkelerde görülmektedir. Literatürde yeterliliklerin tasarımı veya geliştirilen yeterlilik sayısı gibi ifadelerle sıkça rastlanılmaktadır. Bu kullanımda ‘yeterlilik’; öğrenme kazanımı ifadeleri ve yeterliliklerle (belgeler) ilişkili gereksinimler olarak anlaşılmaktadır. Bu durumda ‘yeterliliklerin geliştirilmesi’; yeterliliğin uygulamada(pratikte) belgelendirilmesi için gerekli bir dizi gereksinimin resmi olarak hazırlanması anlamına gelmektedir.

Dünya çapında faaliyette bulunan uluslararası kuruluşlar tarafından “yeterlilik” kavramının çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımlar arasında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Avrupa Parlamentosu ile Konseyi tarafından hazırlanmış olanlar aşağıda sunulmaktadır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), aşağıdaki yeterlilik tanımını sunmaktadır:

“Yeterlilik, kişinin bilgi, beceri ve/veya daha geniş yetkinlikleri belirli standartlarda öğrendiğinin yetkin bir otorite tarafından belirlenmesi halinde kazanılır. Öğrenmenin standardı, bir ölçme-değerlendirme süreciyle veya bir öğrenme programının başarıyla tamamlanmasıyla onaylanmış olur. Yeterliliğin öğrenimi ve değerlendirilmesi, eğitim programı sırasında ve/veya işyeri deneyimi sırasında gerçekleşebilmektedir. Bir yeterlilik, bir mesleğin icrası için verilen resmi yetki de olabilmektedir.”⁶

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi kavramı üzerine birçok araştırma yürüten Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise yeterlilik kavramını şu şekilde tanımlamaktadır:⁸

“Öğrenmenin gerçekleştiğini, öğrenciler tarafından belirli bilgi ve beceri standartlarının başarıldığını ve uygulanabildiğini onaylayan belgelerdir.”

⁶ OECD, 2007: “Qualifications Systems: Bridges to Lifelong Learning”, <http://www.oecd.org/education/country-studies/38465471.pdf>, (02.10.2012).

⁸ Gaskov, Vladimir, “Vocational and Training Institutions”, ILO, 2006, http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2006/106B09_15_engl.pdf (24.10.2012).

Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde 2008/C 111/01 sayılı tavsiye kararıyla kabul edilen “Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi” ise “yeterlilik” kavramını şu şekilde tanımlamaktadır:¹⁰

“Yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli standartlara göre başardığının belirlenmesi halinde elde edilen, bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma (doğrulama) sürecinin resmi kazanımı (çıktısı)dır.”

Yukarıdaki tanımlar büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Ancak en güncel tanım olması, AB üyesi ülkelerde kabul görmesi ve diğer birçok ülkede de benimsenmesi nedeniyle yeterlilik kavramı tez çalışmasında AYÇ tavsiye kararında tanımlandığı anlamıyla kullanılacaktır. Sonuç olarak yeterlilikler, UYÇ’ler olmadan da varlıklarını sürdürebilmekte ancak UYÇ’ler, yeterlilikler olmaksızın var olamamaktadır.

1.2 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ KAVRAMI

Çağdaş uygarlığın ulaştığı bilgi düzeyini tanımlamada tam bir görüş birliğine henüz varılmamış olsa da, son 20 yıl içerisinde bilim ve teknolojideki baş döndürücü gelişmelerin meydana getirdiği bilgi patlaması ve bilgi teknolojilerinin toplumsal ve ekonomik gelişmeye sundukları olanaklar dikkate alındığında, Toffler’in “üçüncü dalga” olarak betimlediği aşamanın “bilgi çağı”, bu dönemin öngördüğü toplumun da “bilgi toplumu” olarak adlandırılması uygun görülmektedir.¹¹

Enformatik yüzyıl ya da bilgi çağı, bilginin üretim için temel kaynak olduğu, bilgi üretimi ve iletiminin yaygınlaştığı, bilgi üretimi ve dağıtımında çalışanların çoğunlukta olduğu, sürekli öğrenme ve bilgilenme yoluyla değişme ve gelişmenin kaçınılmaz hale geldiği yeni toplumsal ve ekonomik örgütlenme dönemini işaret etmektedir.¹² Bilgi çağı, öğrenmeyi herkes için olanaklı kılan yeni eğitim teknolojilerinin gelişmesine yol açtığı için “Sanayi Devrimi”nden sonra insanlığın bugüne dek tanık olduğu en önemli olay olarak nitelendirilmektedir.¹³

¹⁰ Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin Oluşturulması Hakkında 23 Nisan 2008 Tarihli Avrupa Parlamentosu ve Komisyonu Tavsiyesi, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF> (24.10.2012).

¹¹ Özden, Yüksel, **Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler**, Pegem A Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2002, s. 29.

¹² Öğüt, Adem, **Bilgi Çağında Yönetim**, Nobel Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2003, s. 58.

¹³ Reddi, U, V, (Der ve Çev: Y. Kaplan), **Sanayi Devriminin Aşılması Enformasyon Devrimi Efsanesi**, Rey Yayınları, İstanbul 1991, s. 345-370.

Birçok akademik yayımda, “Enformasyon Devrimi”nin ekonomik, siyasal, toplumsal ve kültürel alanlarda ve ilişkilerde köklü değişimlere yol açacağı ileri sürülmektedir. 20. yüzyılın ortalarında başlayan, özellikle son çeyreğinde yoğunlaşan değişimler, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da değişmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda son yıllarda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğu, eğitim sistemlerini geliştirmek amacıyla birçok yenilik yapmıştır. Bu yenilikler, sistem düzeyinde reformları, modern kurumlar oluşturma çabalarını, modern öğretim araç ve gereçlerin sağlanmasını, öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesini ve okul yönetiminde yenilikler yoluyla öğretme-öğrenme sürecini geliştirmeye yönelik değişik politika ve uygulamaları kapsamaktadır.¹⁴

Sistem düzeyindeki reformlar arasından en dikkat çekici olanı Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ)’nin geliştirilmesidir. UYÇ kavramının ilk kullanıldığı ülke Yeni Zelanda olmakla beraber yeterlilik çerçevelerinin oluşumu 1980’li yılların sonlarında Birleşik Krallık’ta mesleki ve teknik eğitimle ilgili yürütülen girişimlere kadar uzanmaktadır.

Ulusal Yetelilik Çerçevesi, yeterliliklere yönelik bir sınıflandırma sistemidir. Genellikle, yeterlilik çerçeveleri, yeterlilikleri bir seviyeler hiyerarşisine göre sınıflandırmakta; karmaşıklıklarına ve zorluklarına dayanılarak yeterlilikleri belirli seviyelere yerleştirmektedir. Bir çerçevede bulunan seviyelerin sayısı ulusal veya uluslararası ihtiyaçlara bağlı olarak değişmektedir. Neredeyse bütün modern yeterlilikler, bireylerin bir yeterliliği elde etmek için sahip olmaları beklenen bilgi, beceri ve yetkinlik ifadelerinden oluşan öğrenme kazanımlarıyla tanımlanmaktadır. Yeterlilikler, çerçeveler kullanılarak bir sınıflandırmaya tabi tutulduklarında bireyler, işverenler ve kurumlar tarafından daha kolay anlaşılır ve karşılaştırılabilir hale gelmektedir.¹⁵

Çerçevelerde yer alan seviyeler öğrenme kazanımlarının farklı zorluk seviyelerini göstermektedir. En düşük seviye genellikle temel, genel becerileri ve /veya gözetim altında etkili bir şekilde çalışabilen kişilerin mesleki becerilerini; orta seviyeler genellikle bağımsız olarak faaliyette bulunabilen profesyonellerden beklenen gereksinimleri, en yüksek seviyeler ise süreçleri analiz etme, iyileştirme ve yeni bilgiler geliştirme

¹⁴ Karip, Emin, “Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi”, <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/873-20120404153548-koksal.pdf>, (13.09.2012).

¹⁵ CEDEFOP, “Global National Qualifications Frameworks Inventory” http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/2211_en.pdf (12.11.2013)

kapasitesini tanımlamakta, bireyleri ve süreçleri yönlendirme ve yönetme yeteneğini de içerebilmektedir.

Bazı UYÇ'lerde, en yüksek seviyeler yükseköğretim derecelerine veya diplomalarına sahip kişiler için ayrılmaktayken, bu durum artan bir şekilde güçlü bir işgücü piyasası boyutuna sahip olan hayat boyu öğrenmeyi destekleyen yeterlilik çerçeveleriyle değişime uğramakta, üst seviyeler giderek mesleki yeterliliklere de açık hale gelmektedir.

UYÇ kavramının çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılmış birçok tanımı bulunmaktadır. Bunlar arasında literatürde en çok kabul gören tanımlar aşağıda sunulmaktadır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'ne göre UYÇ:¹⁷

“Yeterliliklerin başarılı öğrenmelerin farklı seviyeleri için hazırlanmış bir dizi ölçüte göre geliştirilmesi ve sınıflandırılması için bir araçtır. Bu bir dizi ölçüt, yeterliliklerin tanımlayıcılarında açıkça görülebilir veya seviye tanımlayıcıları şeklinde daha kapalı hale getirilmiş olabilir. Çerçevelerin kapsamı, tüm öğrenme kazanımlarını ve yollarını içerecek şekilde olabileceği gibi ilköğretim, yetişkin eğitimi ve öğretimi veya mesleki eğitim gibi belirli bir sektörle sınırlandırılmış da olabilir. Bazı UYÇ'lerin daha sıkı (kuralcı) yapıları vardır, bazılarının yasal bir dayanağı varken bazıları ise sosyal paydaşlar arasındaki mutabakatı temsil etmektedir. Ancak, tüm UYÇ'ler yeterliliklerin kalitesini, erişilebilirliğini, bağlantılarını ve işgücü piyasası ve toplum tarafından ülke içerisinde veya uluslararası boyutta tanınırlığını artırmak için bir temel oluşturmaktadır.”

Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) tarafından, yeterlilik çerçeveleri hakkında yayımlanan bir raporda UYÇ kavramı şu şekilde tanımlanmaktadır:¹⁹

“Ulusal Yeterlilik Çerçevesi, yeterliliklerin öğrenme kazanımlarından oluşan seviyelerde özel kriterlere göre sınıflandırılması için bir araçtır.”

Aynı raporda Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin nelere katkı sağlayabileceğine dair varsayımlarda bulunmakta ve UYÇ'lerden önemli faydalar beklenmektedir.

¹⁷ OECD, “Qualifications Systems: Bridges to Lifelong Learning”, <http://www.oecd.org/education/country-studies/38465471.pdf> (25.02.2013).

¹⁹ APEC Human Resources Development Working Group, 2009: “Mapping Qualifications Frameworks across APEC Economies” www.apecknowledgebank.org/file.aspx?id, (24.10.2012).

İyi bir kalite güvence sistemi ile desteklenmeleri halinde, UYÇ'ler bireylerin becerilerinin geliştirilmesine destek verebilmekte, eğitim ve işgücü piyasasında hareketliliği kolaylaştırabilmekte ve kişilerin hayatları boyunca eğitimin çeşitli ve ileri seviyelerine erişimlerinin kolaylaşmasına yardımcı olabilmektedir. Eğitim ve öğretim sağlayıcı kurum/kuruluşlar, yeterlilik tanımlayıcıları UYÇ'ler içerisinde geliştirildiği takdirde daha tutarlı ve bağlantılı yeterlilikler geliştirebilmektedir. İşverenler, yeterlilikleri anlayabilmeleri ve güven duyabilmeleri halinde personelin işe alım ve eğitim süreçlerinde UYÇ'lerden faydalanabilmektedir. UYÇ'ler ayrıca, bir ülkede var olan yeterliliklerin uluslararası tanınırlığına da katkıda bulunabilmektedir.

UYÇ hakkında yapılan, literatürde ve ülkeler arasında en çok kabul gören tanım Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen tanımdır.²¹

“Ulusal Yeterlilik Çerçevesi, yeterliliklerin başarılı öğrenmelerin belirli seviyeleri için hazırlanmış bir dizi ölçüte göre sınıflandırılmasında kullanılan; ulusal yeterlilik sistemlerini bütünleştirmeyi ve koordine etmeyi; işgücü piyasası ve sivil toplum nazarında yeterliliklerin şeffaflığını, gelişimini, kalitesini ve yeterliliklere erişimi artırmayı hedefleyen bir araçtır.”

Yukarıda sıralanan uluslararası kuruluşların tanımları dışında uzun süreden beri UYÇ konusunda çalışan uzmanların yapmış olduğu UYÇ tanımları da bulunmaktadır. Bunlardan birisi UYÇ kavramı hakkında yürütülmüş birçok ulusal ve uluslararası çalışmada yer almış olan Ron TUCK'a aittir. TUCK, UYÇ kavramını şu şekilde tanımlamaktadır:²²

“Ulusal Yeterlilik Çerçevesi; bilgi, beceri ve yetkinliklerin kararlaştırılmış seviyeler boyunca geliştirilmesi, sınıflandırılması ve tanınması için kullanılan bir araçtır. UYÇ, bir öğrencinin, ister sınıfta ister işbaşında isterse de serbest şekilde öğrenmiş olsun, neler bildiğinin veya neler yapabildiğinin açık ifadesi olan öğrenme kazanımlarıyla tanımlanmış yeni veya mevcut yeterliliklerin yapılandırılması için bir yoldur. UYÇ, farklı yeterliliklerin karşılaştırılabilirliğini ve kişinin aynı veya çapraz meslekler ile sektörler arasında bir seviyeden diğerine nasıl ilerleyebileceğini göstermektedir. Hatta UYÇ mesleki ve akademik yeterlilikleri kapsayacak tek bir çerçeve şeklinde tasarlanmış ise mesleki ve akademik alanlar arasında nasıl ilerlenebileceğini de göstermektedir.”

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF> (24.10.2012).

²² Tuck, Ron, “An introductory guide to national qualifications frameworks: conceptual and practical issues for policy-makers”, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/instructionalmaterial/wcms_103623.pdf (09.11.2012).

Özetle UYÇ, işverene işgücünün sahip olduğu potansiyel kazanımlar hakkında bilgiler sunarak yeterliliklerin (dereceler, sertifikalar veya deneyim-odaklı öğrenmelerin ve becerilerin tanınması) anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla tasarlanmaktadır. UYÇ'ler ayrıca, yeterliliklerin birbirleriyle olan ilişkilerini ve eğitim sistemleri arasında yollar inşa etmek amacıyla nasıl bir araya getirilebileceklerini açıklamak üzere geliştirilmektedir. UYÇ'ler, bir ülke, bölge veya sektördeki mevcut yeterlilikleri düzenlemenin ve listelemenin resmi yolları olarak da görülebilmektedir.²³

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nün bir raporunda ise ulusal yeterlilik çerçeveleri ile ulusal yeterlilik sistemleri arasında oldukça net bir ayırım yapılmaktadır.²⁵ Ulusal yeterlilik sistemleri bir ülkede öğrenmelerin tanınmasıyla sonuçlanan etkinliklerin tüm boyutlarını içermektedir. Bu sistemler, yeterliliklere dair ulusal veya bölgesel politikaların geliştirilmesi ve uygulanması, kurumsal düzenlemeler, kalite güvence süreçleri, değerlendirme ve belgelendirme süreçleri, becerilerin tanınması ve eğitim ve öğretim ile işgücü piyasası ve sivil toplum arasında bağlantı kuran diğer mekanizmaları kapsamaktadır. Bir ulusal yeterlilik sistemi çeşitli alt-sistemlerden oluşabilmekte ve bir UYÇ içerebilmektedir. Ulusal yeterlilik sisteminin bir yüzü veya boyutu ise açık ve net olarak tanımlanmış bir UYÇ olabilmektedir.

UYÇ'ler, küresel karşılaştırmaların ve uluslararasılaşmanın bir ürünü ve bu alanlardaki çalışmaların konusu olmaları nedeniyle birçok ülkede gündemi meşgul etmektedir. UYÇ'lerin eğitim sistemlerinin politika ve uygulama boyutlarının merkezinde yer aldığı kabul edilirse, UYÇ'lerin bir ülkede neredeyse sadece küçük bir grubun kaygısı olması, birçok kişinin UYÇ'leri yayımlanmalarından yıllar sonra dahi duymamış olmaları bir sorun olarak görülmektedir.

UYÇ'ler doğaları gereği dinamik varlıklardır; politik etki ve nüfuz mekanizmaları aracılığıyla küresel olarak yayılmaları; eğitim ve öğretim sisteminde değişim aracı veya etkeni olarak kullanılmaları nedeniyle dinamiklerdir. Ayrıca UYÇ'ler, bir etkinlik değil, ancak eğitim ve öğretim sisteminin öğrenenler, paydaşlar, sosyo-ekonomik ve politik çevre ile karmaşık etkileşimler içerisinde bulunmasını içeren uzun bir süreç olması nedeniyle dinamiklerdir.

²³http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf, (09.11.2012).

²⁵ "Moving Mountains – the role of National Qualifications Systems in Promoting Lifelong Learning", <http://www.oecd.org/slovenia/34258475.pdf>, (26.02.2013).

Ancak literatürde UYÇ'ler, standart geliştirme, yeterlilik hazırlama ve kalite güvencesinin sağlanması gibi fonksiyonların nasıl gerçekleştirildiğini gösteren organizasyon şemalarıyla desteklenmiş seviye ve sektör matrisleri veya öğrenme alanları gibi statik terimlerle tasvir edilmektedir. UYÇ'leri bu şekilde tanımlamak, onların dinamik özelliklerini göz ardı etmekle kalmamakta aynı zamanda hazırlanmalarının oldukça teknik bir konu olduğunu ima etmektedir. Bu bakış açısına göre öncelikle uygun özelliklerden biri seçilmekte, dikkatli bir tasarım ve doğru bir kurulum yapılmaktadır. Bu talimatlar izlendikten sonra UYÇ bir makine gibi prize takılmakta, düğmesine basılmakta ve anında çalışmaya başlamaktadır.

Oysa ki gerçek durum bu kadar teknik ve kolay değildir. UYÇ'lerin, geliştirme süreçleri uzun zaman alan ve etkileri ancak belirli bir zaman sonra ortaya çıkabilecek dinamik varlıklar olmaları nedeniyle etkilerine dayalı uygun kanıtların toplanmasının uzun bir zaman alacağı düşünülmektedir.

1.3 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Yeterliliklere ve eğitim programlarına ilişkin kazanım-odaklı yaklaşımın kökenleri, 1960'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde okul eğitiminin kamuoyu eleştirilerine maruz kalmasının yarattığı siyasi baskılara dayalı olarak öğretmen yeterliliklerinin ölçülmesi girişimlerini hızlandıran mesleki psikolojiye kadar uzanmaktadır.²⁶ Buradan yola çıkarak öğrenme kazanımlarının belirlenmesi fikri, mesleki eğitime yayılmış²⁷ ve 2001 yılında İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesi'nin yayımlanmasıyla sonuçlanan bir dizi reformun temelini oluşturan, 1984 yılında İskoçya'da kabul edilen "+16 Eylem Planı"nda üstü kapalı bir şekilde ortaya çıkmıştır.²⁸

Birleşik Krallığın geri kalanında "+16 Eylem Planı"nda sunulan fikirlerin etkisiyle işgücü piyasası tarafından ihtiyaç duyulan becerilerin sağlanması amacıyla yeni bir yeterlilik sistemi geliştirmek üzere 1987 yılı sonlarında "Mesleki Yeterlilikler için Ulusal Konsey" kurulmuştur.

²⁶ Young, Michael, "National Vocational Qualifications in the United Kingdom: Their origins and legacy", http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/genericdocument/wcms_145934.pdf, (09.11.2012).

²⁷ Jessup, Gilbert, **Outcomes, NVQs and the Emerging Model of Education and Training**. The Falmer Press, Londra, 1991.

²⁸ Raffe, David., 'Simplicity itself': the creation of the Scottish Credit and Qualifications Framework. <http://www.ces.ed.ac.uk/PDF%20Files/IUSWP7.pdf>, (17.12.2012).

İngiltere’de hazırlanan Ulusal Mesleki Yeterlilikler Çerçevesi (UMYÇ) başlangıçta mevcut tüm mesleki yeterlilikleri kapsayacak şekilde tasarlanmıştır ancak mevcut yeterliliklerin yanı sıra bir dizi kazanım-odaklı yeni yeterlilik ortaya çıkmış ve bu yeterlilikler diğerlerinin yerini almıştır.

İskoçya’daki “+16 Eylem Planı” ve Birleşik Krallık’taki UMYÇ gibi iki gelişme aslında birbirlerinden farklı olmalarına rağmen genel olarak UYÇ kavramının çıkış noktaları olarak kabul edilmektedir. 1990’lı yılların ortalarında her iki gelişmeden de farklı şekillerde etkilenen Avustralya, İngiltere, Yeni Zelanda, İskoçya ve Güney Afrika gibi ülkelerde UYÇ’ler hazırlanmış veya hazırlanma sürecine girmiştir.²⁹

Yeni Zelanda, “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi” ifadesini resmi olarak kullanan ilk ülkedir. Yeni Zelanda’yı Avustralya ve Güney Afrika izlemiştir. İskoçya, İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesine dayanak oluşturan yeterlilik ve diğer sistemsel reformlara 1980’li yıllarda başlamış olması nedeniyle bu üç ülkenin de öncüsü olarak kabul edilebileceği gibi, UYÇ’sini 2001 yılında resmi olarak tanıtmaması nedeniyle de bu ülkelerin takipçisi olarak kabul edilebilmektedir.³⁰

1990’ların ikinci yarısı ve 2000’lerin başında diğer ülkelerde de UYÇ hazırlama çalışmaları başlamıştır. Bu ülkelerin birçoğu, genellikle İngiliz UMYÇ modelini esas alarak mesleki eğitim sektörü için yeterlilik çerçeveleri hazırlama eğilimine girmişlerdir. 1990’ların sonunda “Bologna Süreci” olarak adlandırılan, seviyeler ve öğrenme kazanımları fikrini Avrupa’daki yüksek öğretim reform çalışmalarına tanıtan girişim başlamıştır. Sürecin ilerlemesi sonucu 19-20 Mayıs 2005 tarihinde Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (AYA-YÇ)’nin kabul edilmesiyle birlikte Bologna Sürecine katılan ülkelerin yükseköğretim alanı için Ulusal Yeterlilik Çerçevelerini hazırlamaları kararlaştırılmıştır.

2005 yılından itibaren, Asya-Pasifik bölgesinde UYÇ’ler özellikle mesleki eğitim sektörü için geliştirilmeye başlamıştır.

²⁹http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf, (09.01.2013).

³⁰ Allais, Stephanie. Raffé, D.; Strathdee, R.; Wheelahan, L.; Young, M. “Learning from the first qualifications frameworks”. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/publication/wcm_041902.pdf, (08.02.2013).

2008 yılında ise Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)'nin Avrupa Birliği tarafından kabul edilmesinin ardından Avrupa'da UYÇ geliştiren ÷lkelerin sayısında önemli bir artış olmuştur. Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP)'ne g÷re tüm AB üyesi ÷lkeler kapsayıcı UYÇ'ler geliştireceklerinin sinyallerini vermektedir.³¹ 2013 yılı Ekim ayı itibariyle Avrupa'da 27 AB üyesi ÷lke, Hırvatistan, Makedonya, İzlanda, Lihtenştayn, Karadağ, Norveç, Sırbistan, İsviçre ve Türkiye olmak üzere 36 ÷lkede toplam 40 adet UYÇ geliştirilmektedir.³² Aşağıdaki veriler Avrupa'da UYÇ gelişimin kısa bir özetini sunmaktadır.

- 29* ÷lke tüm seviye ve türlere ait yeterlilikleri içeren kapsayıcı çerçeveler geliştirmiş veya geliştirmektedirler.
- Tüm ÷lkeler UYÇ seviye tanımlayıcılarında öğrenme kazanımına dayalı bir yaklaşım kullanmaktadır.
- Sekiz ÷lke, birbirinden bağımsız ayrı çerçevelerden oluşan ve yeterliliklerin bir kısmını kapsayan kısmi UYÇ'ler geliştirmiş veya geliştirmektedirler. Bu duruma, mesleki yeterlilikler ve yükseköğretim yeterlilikleri için ayrı çerçeveler geliştirmiş Çek Cumhuriyeti, İngiltere/Kuzey İrlanda ve İsviçre'de; 1 ve 5. Seviye yeterlilikler ile yükseköğretim yeterliliklerini ayıran Sırbistan'da; sadece mesleki ve profesyonel eğilimli yeterlilikleri çerçeveye dâhil eden Fransa'da ve yükseköğretim yeterliliklerinin UYÇ'ye dâhil edilmediği İtalya, Lihtenştayn ve Makedonya'da rastlanmaktadır.
- 27 ÷lke 8 seviyeli UYÇ geliştirmeyi kararlaştırmış veya teklif etmiştir. Diğer ÷lkeler** 5, 7, 9, 10 ve 12 seviyeli UYÇ'lere sahiptir.
- 24 UYÇ resmi olarak kabul edilmiştir.
- 4 ÷lkenin tam olarak uygulanan UYÇ'leri bulunmaktadır.
- 10 ÷lke ön uygulama aşamasına geçme durumundadır.

Son beş yıl içerisinde UYÇ kavramını benimseyen ÷lke sayısında etkileyici bir artış olmuştur; bugün UYÇ hazırlayan, uygulayan, UYÇ fikrini değerlendiren veya bölgesel yeterlilik çerçevelerine dâhil olan 120'yi aşkın ÷lke bulunmaktadır.

³¹ CEDEFOP, The development of national qualifications frameworks in the European Union; main tendencies and challenges. http://www.cedefop.europa.eu/en/files/6104_en.pdf, (13.01.2013).

³² CEDEFOP, "Analysis and overview of NQF developments in European countries", http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6117_en.pdf, (04.11.2013).

* Birleşik Krallık'ta İskoçya ve Galler'in UYÇ'leri kapsayıcıdır. İngiltere ve Kuzey İrlanda'da kullanılan "Yeterlilikler ve Kredi Çerçevesi" ise sadece mesleki/profesyonel yeterlilikleri kapsamaktadır.

** Fransa:5, İzlanda ve Norveç:7, Birleşik Krallık, İrlanda ve Slovenya: 10, İskoçya:12.

Birleşmiş Milletler (BM) üyesi ülke sayısının³³ 193 olduğunun göz önünde bulundurulması halinde, neredeyse her üç ülkeden ikisinin UYÇ kavramı ile ilgili olduğu sonucuna ulaşabilmektedir. UYÇ'lerin uygulanması, etkili uluslararası örgütler ve ikili kuruluşlar tarafından büyük ölçüde desteklenmekte ve bu çalışmalar için para yardımları yapılmakta, hatta kredi desteği verilmektedir.

Tablo 1'de, İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesinin geliştirilmesine öncülük eden reformlardan başlayarak Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin gelişimine dair kronolojik bir tarihçe sunulmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yayımlanan bir rapordan³⁴ alıntılanan tabloya güncel eklemeler yapılmıştır.

³³ http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations

³⁴ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf, (11.01.2013).

Tablo 1: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Yaklaşımının Kronolojik Tarihçesi

1983	İskoç Eylem Planı (İskoçya’da 16-18 Yaş: Bir Eylem Planı) kazanım-odaklı, taşınabilir, kurumsal olarak çok yönlü mesleki eğitim modüllerinin sunulması
1985	İskoç Mesleki Eğitim Konseyinin kurulması
1986	<ul style="list-style-type: none"> Yetkinlik-odaklı UMYÇ’sini öneren Birleşik Krallık’ta geliştirilen mesleki yeterliliklerin incelenmesi Yeni Zelanda’daki inceleme sonucunda okul sistemi için başarı-odaklı yeterliliklerin tavsiye edilmesi
1987	<ul style="list-style-type: none"> “Avustralya Yeniden Oluşuyor” raporu: Avustralya’yı uluslararası arenada daha üretken ve rekabetçi konuma getirmek için beceri kavramına vurgu yapılması ve eğitim sağlayıcıların rekabetle tanışması ve tanıma sisteminin kurulması Birleşik Krallık’ta ‘Mesleki Yeterlilikler için Ulusal Konsey’in kurulması
1988	Birleşik Krallık’ta ilk ulusal mesleki yeterliliklerin belgelendirilmesi
1989	İskoç Mesleki Eğitim Konseyinin modüler sistemi ‘Yüksek Ulusal Sertifika ve Diplomalar’ için genişletmesi
1990	1997 yılında tamamen operasyonel olma ve diğer yeterlilikleri aşamalı olarak iptal etme hedefleriyle “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi” etiketli ilk çerçeve olarak Yeni Zelanda Yeterlilikler Çerçevesinin hazırlanması
1991	<ul style="list-style-type: none"> İskoçya’daki tüm yükseköğretim yeterlilikleri için İskoç Kredi Biriktirme ve Transfer Taslağının hazırlanması Gilbert Jessup’un “Kazanımlar: UMY’ler ve Gelişen Eğitim ve Öğretim Modeli” isimli eserinin yayımlanması
1993	Sadece mesleki yeterlilikleri içeren ‘Malezya Ulusal Beceri ve Yeterlilikler Çerçevesinin’ yayımlanması
1994	Meksika’da ‘Standardizasyon ve Belgelendirme için Ulusal Konsey’in kurulması
1995	<ul style="list-style-type: none"> Avustralya Yeterlilikler Çerçevesinin hazırlanması 2002 yılı itibarıyla tüm mevcut yeterlilikleri iptal etmeyi hedefleyen Güney Afrika Yeterlilikler Kurumu Kanununun yasalaşması Şili’de yetkinlik çerçevesinin yayımlanması
1999	<ul style="list-style-type: none"> İskoçya’da 16-18 yaş grubu için akademik ve mesleki yeterlilikleri içeren birleşik bir sistem öngören “Hala Yüksek” (Higher Still)’in yayımlanması İrlanda’da ‘Yeterlilikler Kanunu’nun yasalaşması Yeni Zelanda’da çerçeve için büyük değişiklikler işaret eden Beyaz Belgenin yayımlanması Bologna Bildirgesinin imzalanmasıyla 29 Avrupa ülkesinin (şu anda 49) yükseköğretim sistemlerini uyumlaştırmaya başlamak konusunda anlaşmaya varmaları
2000	Singapur Ulusal Beceri Tanıma Sisteminin kurulması
2001	<ul style="list-style-type: none"> İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesinin resmi olarak tanıtılması Morityus Yeterlilikler Kurumu Kanununun kabul edilmesi Maldivler Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin hazırlanması Yeni Zelanda Yeterlilikler Çerçevesi ile ilişkili “Yeni Zelanda Kalite Güvencesi Sağlanmış Yeterlilikler Kaydı”nın hazırlanması Güney Afrika Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin gözden geçirilmeye başlanması Brezilya’da yetkinlik-odaklı eğitim sisteminin başlatılması
2002	<ul style="list-style-type: none"> Fransa’da yeterlilik çerçevesinin hazırlanması Şili’nin ulusal bir proje kapsamında yetkinlik-odaklı eğitim faaliyetlerine başlaması
2002-2006	Fiji, Samoa, Singapur, Vanuatu, Hong Kong Özel Yönetim Bölgesi, Maldivler ve Tonga’da UYÇ’lerin hazırlanmaya başlaması

2003	<ul style="list-style-type: none"> Filipinler ve İrlanda’da Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin geliştirilmesi Doğu Avrupa ve eski Sovyet ülkelerinin Bologna Süreci’ne katılması Belçika’nın, Flaman Yeterlilikler Çerçevesi hazırlama sürecini başlatması Almanya’nın yeterlilik çerçevesi hazırlama sürecini başlatması UYÇ’lere dair ilk araştırma makalelerini içeren yayımın (Eğitim ve Çalışma Dergisinin özel baskısı) hazırlanması
2004	Letonya’nın UYÇ hazırlama sürecini başlatması
2005	<ul style="list-style-type: none"> Vanuatu Yeterlilikler Çerçevesi’nin kabul edilmesi Finlandiya, Malta, Norveç ve Hollanda’da UYÇ çalışmalarının başlaması Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi istişare sürecinin başlaması
2006	<ul style="list-style-type: none"> Papua Yeni Gine Ulusal Mesleki ve Teknik Eğitim-Öğretim Çerçevesi çalışmaları, Arnavutluk, Çek Cumhuriyeti, Sırbistan, Romanya ve Polonya Yeterlilik Çerçevesi hazırlama çalışmalarının başlaması İskoçya ve İrlanda’nın Bologna Süreci uyarınca “kendi kendine belgelendirme” faaliyetine başlaması
2007	<ul style="list-style-type: none"> Malezya Yeterlilikler Çerçevesinin kabul edilmesi Teknik ve mesleki yeterlilikleri de kapsayacak şekilde Maldivler Yeterlilikler Çerçevesinin genişletilmesi Andorra, Ermenistan, Belçika, Bosna Hersek, Hırvatistan, İzlanda, Litvanya, Pakistan, İsveç ve İsviçre’de UYÇ hazırlama çalışmalarının başlaması Yeterlilik sistemleri hakkında OECD raporunun yayımlanması Kolombiya’nın yetkinlik-odaklı eğitimi başlatması Malta Yeterlilikler Çerçevesinin kabul edilmesi
2008	<ul style="list-style-type: none"> Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin kabul edilmesi Vietnam’da mesleki yeterlilikler için seviyelerin hazırlanması, etkili bir şekilde çerçeve geliştirilmesi Arnavutluk Yeterlilikler Çerçevesinin kabul edilmesi Danimarka’da Yeni Yeterlilikler Çerçevesinin hazırlanması Avusturya, Bangladeş, Bulgaristan, İtalya, Polonya, Lihtenştayn ve Türkiye’de UYÇ’lerin tasarlanmaya başlaması Kıbrıs Rum Kesimi ve Ukrayna’nın UYÇ hazırlama kararı alması Güney Afrika Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin yeni mevzuatla büyük ölçüde değiştirilmesi Estonya Yeterlilikler Çerçevesinin resmen kabul edilmesi
2009	<ul style="list-style-type: none"> Yeterlilikler ve Müfredat Kurumu tarafından 2 yıl boyunca yürütülen denemeler ve testlerden sonra İngiltere, Kuzey İrlanda ve Galler için yeni Yeterlilikler ve Kredi Çerçevesinin onaylanması Danimarka Yeterlilikler Çerçevesinin resmen kabul edilmesi İrlanda ve Birleşik Krallık AYÇ Referanslama Raporlarının yayımlanması
2010	<ul style="list-style-type: none"> Litvanya Yeterlilikler Çerçevesinin resmen kabul edilmesi Letonya Yeterlilikler Çerçevesinin resmen kabul edilmesi Hollanda Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin hazırlanması Fransa ve Malta AYÇ Referanslama Raporlarının yayımlanması Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin hazırlanmaya başlanması
2011	<ul style="list-style-type: none"> Danimarka AYÇ Referanslama Raporunun yayımlanması
2012	<ul style="list-style-type: none"> Finlandiya Yeterlilikler Çerçevesinin yasal olarak parlamentoya sunulması Litvanya, Estonya, Letonya ve Hollanda AYÇ Referanslama Raporlarının yayımlanması
2013	<ul style="list-style-type: none"> Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin tanıtılması Almanya AYÇ Referanslama Raporunun yayımlanması Avusturya AYÇ Referanslama Raporunun yayımlanması Portekiz AYÇ Referanslama Raporunun yayımlanması Belçika AYÇ Referanslama Raporunun yayımlanması

Kaynak: Allais, Stephanie, “The implementation and impact of National Qualifications Frameworks: Report of a study in 16 countries”

1.4 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Bu bölümde UYÇ'lerin eğitim ve öğretim sistemini dönüştürmeye dair hedefleri ve bu hedefleri gerçekleştirmek için izledikleri stratejiler göz önünde bulundurularak UYÇ'lere yönelik çeşitli sınıflandırmalar sunulmaktadır.

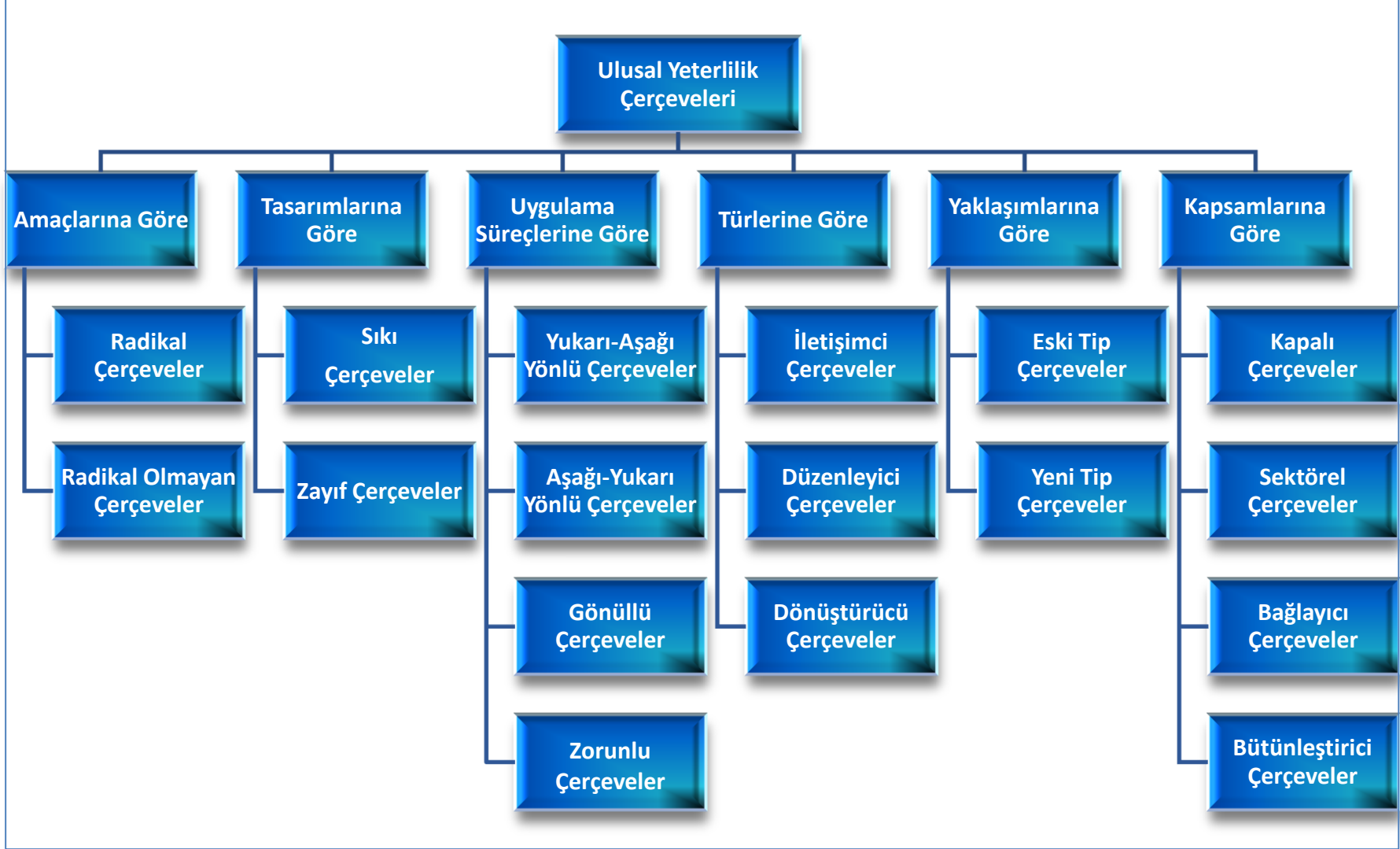
Birçok ülke Ulusal Yeterlilik Sistemlerinin resmi tanımlarına geçmişten beri sahiptir. Bu ülkeler kimi zaman kamuoyu tarafından tanınan yeterlilikleri ve bu yeterlilikler arasındaki ilişkileri şema veya tablo şeklinde sunmuşlardır. Bu şema veya tablolar, UYÇ diyagramlarına benzerlik göstermektedir. Ayrıca, birçok ülke ekonominin farklı sektörlerindeki mesleklerin listelerine sahiptirler ve bazı ülkelerde ise bu listeler çeşitli sınıflandırma ve düzenleyici sistem türleriyle ilişkilidir.

UYÇ modellerinin benzerliği UYÇ'ler arasındaki temel farklılıkları çoğunlukla gizlemektedir.³⁵ Buna rağmen UYÇ'lerin sınıflandırılması ve aralarındaki farklılıkların incelenmesi üzerine birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde UYÇ türlerinin 3 farklı boyutu tespit edilmektedir. Literatürde sıkça tartışılan amaç ve tasarım farklılıklarının yanı sıra göz ardı edilmeyen ancak derinlemesine de tartışılmayan bir diğer boyut ise uygulama sürecindeki farklılıklardır.

UYÇ'ler ülkelerin özgün eğitim, öğretim ve yeterlilik sistemlerini yansıtan araçlar olmalarından dolayı, tek bir UYÇ türünden bahsetmek mümkün olmadığı gibi çok farklı özelliklere sahip UYÇ'ler bulunmaktadır. Ancak tüm bu UYÇ'leri belirli ölçütler doğrultusunda sınıflandırmak mümkündür. UYÇ'lerin farklı ölçütlere göre sınıflandırılmasına dair yaklaşımlar aşağıda sunulmaktadır.

³⁵ Young, Michael, "National Vocational Qualifications in the United Kingdom: Their origins and legacy", http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/genericdocument/wcms_145934.pdf (23.02.2013).

Şekil 1: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Sınıflandırılması

1.4.1 Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Amaçlarına Göre Sınıflandırılması

İlk olarak UYÇ'lerin amaçlarına göre sınıflandırılması yaklaşımı sunulmaktadır.

UYÇ'lerin genel amaçları şunları içermektedir:

- Eğitim öğretim sisteminin ve onun bölümlerinin anlaşılabilirliğini iyileştirmek ve şeffaflığını artırmak,
- Öğrenme programlarına erişimi, öğrenme programları arasında ve içinde transfer ve ilerlemeyi teşvik etmek,
- Hesap verebilirlik ve eğitim ve öğretim sisteminin kontrolü için bir araç sunmak,
- Eğitimin sağlanmasında kaliteyi iyileştirmek ve daha tutarlı hale getirmek,
- Standartları güncellemek, iyileştirmek ve genişletmek,
- İşgücünün ve öğrenenlerin hareketliliğini desteklemek,
- Öğrenenlerin etkisini artırarak ve eğitim sağlayıcıların etkisini azaltarak eğitim ve öğretim sistemini talep-odaklı hale getirmek,
- Hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmek,
- Geniş kapsamlı sosyal ve ekonomik dönüşümü desteklemek.

Birçok UYÇ bu amaçlardan bir kaçını gerçekleştirmeye çalışsa da listenin başlarında yer alan kolay ulaşılabilir amaçlar ile listenin sonlarında yer alan daha radikal ve iddialı amaçlara ulaşmayı hedefleyen UYÇ'ler arasında bir ayrım yapmak faydalıdır. Yukarıdaki liste öncelikli olarak ulusal amaçlara odaklansa da “işgücünün ve öğrenenlerin hareketliliğini desteklemek” uluslararası hareketliliği de ilgilendirmektedir. Birçok ülke UYÇ'leri vatandaşlarının becerilerini diğer ülkelerde kullanmalarına yardım etmek, göçmenlerin yeterliliklerini tanımak veya eğitim ve öğretim sistemlerinin uluslararası olarak tanıtılmasına yardım etmek amacıyla geliştirmektedir. Birçok ülke ise UYÇ'leri uluslararası yükümlülükleri yerine getirmek için hazırlamaktadır.

1.4.2 Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Tasarımlarına Göre Sınıflandırılması

UYÇ'ler arasındaki farklılıkların bir diğer boyutu ise tasarımdır. UYÇ'ler, yeterliliklerin çerçeveye dâhil edilmesi için aranan şartların keskin sınırlarla belirlenmiş olmasına bağlı olarak “Sıkı Çerçevesel” veya “Zayıf Çerçevesel” olabilmektedir.³⁶

Zayıf UYÇ'ler alt-sistemlerde (çerçevesel) kullanılmak üzere bir dizi seviye tanımlayıcıları kullanmakta ancak alt-sistemler (çerçevesel) arasında önemli çeşitliliklere de izin vermektedir. Sıkı UYÇ'ler genellikle düzenleyici çerçeveseldir ve mesleki eğitim veya yükseköğretim sektörlerindeki yeterliliklerde uygulanmak üzere tekdüze tanımlayıcılar kullanmaktadır. Güney Afrika ve Yeni Zelanda gibi ilk UYÇ örneklerinin sıkı türde olmaları ve “herkes için tek tip” şeklindeki yaklaşımları büyük miktarda dirençle karşılanmış ve bu direnç çerçeveselin kapsayıcı rollerini zayıflatmıştır. Buna benzer deneyimler, bu UYÇ'lerin çeşitliliklerin korunması ihtiyaçlarını işaret eden rollerini yeniden gözden geçirmelerine yol açmıştır.

UYÇ'ler çeşitli bölümlerden oluşabileceği gibi tek bir ekonomik sektörü veya öğrenme türünü içerebilmekte ya da daha kapsayıcı olabilmektedir. Birçok kapsayıcı UYÇ'nin iç içe geçmiş bir yapısı vardır ve bu UYÇ'ler sektörel alt-çerçeveseli içeren daha zayıf çerçeveseldir. Avrupa'daki kapsayıcı UYÇ'lerin büyük çoğunluğu da “Zayıf Çerçevesel” olarak tanımlanabilmektedir.

Birçok ülkede, resmi yeterliliklerin çerçeveye yerleştirilmesi tüm çerçeveyi kapsayan tekdüze kurallar yerine sektörle ilgili mevzuata dayanmaktadır. Bu durum, genel ve ulusal tanımlayıcıların genel, mesleki ve yükseköğretim alt sistemleri için daha detaylı tanımlayıcılarla desteklendiği Polonya UYÇ'sinde gözlenmektedir. Diğer UYÇ'lerde ise Polonya örneğindeki kadar açık olmamakla birlikte temel prensip olarak uygulanmaktadır.

Hollanda ve İsveç örneklerinde olduğu gibi kapsayıcı çerçevesel resmi olmayan ve özel yeterliliklere açık hale getirildiğinde zayıf çerçeve kavramına başka yorumlar getirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Cevaplanması gereken soru ise “geleneksel olmayan” yeterliliklerin kim tarafından düzenleneceği ve kalite güvencelerinin nasıl sağlanacağıdır.

³⁶http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/instructionalmaterial/wcms_103623.pdf

Bazı paydaşlar çok sıkı düzenlemelere maruz kalmaktan ve resmi eğitim ve öğretim yeterliliklerine uygulanan tekdüze kuralların resmi olmayan yeterliliklere uygun olmamasından endişe etmektedir.

UYÇ'ler tam yeterliliklere, daha küçük birimlere veya standartlara dayalı olabileceği gibi bunların bir karışımı biçiminde de olabilmektedir. Bir kredi sistemine sahip olan veya olmayan UYÇ'ler bulunmaktadır.

UYÇ'ler seviye sayıları, seviye tanımlayıcıların oluşturulduğu bileşenler (bilgi, beceri ve yetkinlik) ve seviye tanımlayıcılarının niteliği açısından farklılaşabilmektedir.³⁷

1.4.3 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Uygulama Süreçlerine Göre Sınıflandırılması

UYÇ'ler uygulama süreçlerine göre de ayrılmaktadır. Uygulama süreci, “aşağı-yukarı” veya “yukarı-aşağı” yönlü olabilmekte; hükümetler veya resmi kurumlar, eğitim sistemi dışındaki paydaşlar, eğitim öğretim sağlayanlar veya bunların birlikteliğiyle yürütülebilmektedir. UYÇ bir kanuna dayalı ve zorunlu olabileceği gibi gönüllülük esaslı da olabilmektedir. Bazı ülkeler tek bir adımda UYÇ'lerini uygulamaya çalışmışlarken bazıları reform hareketleri şeklinde aşamalı olarak uygulamaya geçirmişlerdir.

Bazı UYÇ'ler genel reform süreçlerinin bir parçası olarak sunulmaktayken diğerleri mevcut sistemleri hızlı bir şekilde değiştirme amacıyla sunulmaktadır. UYÇ'lerden bazıları yeni kurumlar ve sistemler sunarken bazıları mevcut sistemler üzerinde inşa edilmektedir. UYÇ'lerin kurumsal reformlara doğrudan katkı sağladığı ülkeler de bulunmaktadır. İrlanda, Malta, Portekiz ve Romanya gibi ülkeler çeşitli yeterlilik otoritelerini farklı tür ve seviyelerdeki tüm yeterliliklerden sorumlu tek bir kuruma dönüştüren kararlar alarak UYÇ'lerini kurumsal reform aracı olarak kullanmışlardır.

Bazı ülkeler ise yeterlilik otoritelerini birleştirmek veya yeni kurumlar kurmak amacıyla geliştirdikleri planları yayımlamaktadır. Örneğin İsveç'te “Ulusal Yeterlilikler Kurulu” adında bir yapı oluşturulmasıyla ilgili bir teklif sunulmuştur. Bu gibi gelişmeler UYÇ'lerin ana görevi olan şeffaflığın teşvik edilmesinin yanı sıra kurumsal reformları da başlatabildiğini göstermektedir.

³⁷ Hart, John, “Cross-referencing qualifications frameworks” http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm (13.03.2013).

Bazı UYÇ'ler, eğitim kurumlarını çerçevelerin yürütücüsü ve sahibi olarak algılamakta, diğerleri çerçeveleri eğitim kurumlarının yeterlilikler üzerindeki etkilerini azaltmanın bir yolu olarak görmektedir.

1.4.4 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Türlerine Göre Sınıflandırılması

UYÇ'ler üzerine uzun süredir önemli çalışmalar yapan eğitim sosyoloğu Prof. Dr. David Raffe, UYÇ'leri 3 türde sınıflandırmayı önermektedir. Raffe'nin önerisinde yer alan türler şunlardır:

- 1. İletişimci Çerçeveler:** Mevcut eğitim ve öğretim sistemini başlangıç noktası olarak kabul etmekte olan; sistemi daha şeffaf ve anlaşılır kılmayı, genellikle modernleştirmeyi, tutarlılığını artırmayı, erişimi özendirmeyi ve programlar arası ilerleme ve transfer fırsatlarına dikkat çekmeyi amaçlayan çerçevelerdir.
- 2. Düzenleyici Çerçeveler:** Mevcut sistemi başlangıç noktası kabul eden ancak kaliteyi iyileştirme, tutarlılığı artırma, eğitim sunumu sırasındaki eksiklikleri giderme veya hesap verme sorumluluğunu artırma yoluyla mevcut sistemi geliştirmeyi amaçlayan çerçevelerdir. Genellikle yasal ve düzenleyici role sahiptirler.
- 3. Dönüştürücü Çerçeveler:** Gelecek için önerilen bir sistemi başlangıç noktası olarak kabul eden, kazanım-odaklı yeterliliklerin tanımlanacağı ve eğitimin sunulma şekline belirgin bir atıfta bulunulmayacak bir sistem tanımlayan çerçevelerdir. Genellikle bu amacı gerçekleştirmek için yeterliliklerin mevcut standartlardan, kurumlardan ve eğitim programlarından bağımsız olarak belirlenmesini sağlayan öğrenme kazanımları kullanılmaktadır.

Hırvatistan, İzlanda, Romanya ve Polonya gibi ülkeler, mevcut sistemin tutarlılığını, uygunluğunu ve kalitesini geliştirmeyi hedefleyen UYÇ'lerini dönüştürücü UYÇ'ler olarak görmektedirler. Bu durum, yeni öğrenme yollarının ve programlarının geliştirilmesi veya paydaşların rol ve sorumluluklarının değiştirilmesi gibi ileri değişiklikler de yaratabilecektir.

Danimarka ve Hollanda gibi ülkeler ise UYÇ'lerini mevcut yeterlilik sistemlerinin tanımlarını iyileştirmeyi ve öğrenenler ile politika yapıcılar için uygun seçenekleri ortaya koymayı amaçlayan iletişimci çerçeveler olarak görmektedir. Fransa ve Birleşik Krallık (İngiltere/Kuzey İrlanda) gibi ülkelerin UYÇ'leri ise daha düzenleyici bir role sahiptir. Bu üç tür UYÇ arasındaki farklılıklar aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 2: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Türlerinin Karşılaştırılması 1

UYÇ Türü	İletişimci	Düzenleyici	Dönüştürücü
Başlangıç Noktası	Mevcut eğitim ve öğretim sistemi	Mevcut eğitim ve öğretim sistemi	Gelecek eğitim ve öğretim sistemi
Amaç	Şeffaflığı artırmak, Modernleştirme aracı sunmak, Tutarlılığı artırmak, Erişim, transfer ve ilerlemeyi kolaylaştırmak	Eğitim sistemindeki açıkları kapatmak, Kaliteyi iyileştirmek, erişim, transfer ve ilerlemeyi genişletmek gibi belirli reformları başarmak, Sistemi modernleştirmek için araç sunmak, Tutarlılığı artırmak	Eğitim öğretim sistemini dönüştürerek yeni bir sistemin kurulmasına liderlik etmek
Tasarım	Zayıf, Alt-çerçevelerden oluşur, Ortak referans noktası olarak kullanılan kazanımlar	Biraz sıkı, Alt-çerçevelerden oluşur, Ortak referans noktası olarak kullanılan kazanımlar	Oldukça sıkı, Düzenli olarak dayatılan merkezi tanımlamalar, Değişimi yürütmek için kullanılan kazanımlar
Liderlik ve Kontrol	Gönüllü, Aşağı-Yukarı Yönlü, Eğitim öğretim kurumları liderliği paylaşır, Alt- çerçeve düzeyinde önemli karar alma hakkı	Zorunlu, Yukarı-Aşağı yönlü, Merkezi kurum veya hükümet tarafından yürütülür, Eğitim öğretim kurumları ana paydaşlardır, Alt-çerçevelerde değişkenlik gösteren kontrol	Zorunlu, Yukarı-Aşağı yönlü, Merkezi kurum veya hükümet tarafından yürütülür, Eğitim öğretim kurumları paydaşlar arasındadır, Merkezi kontrol
Beklenen Değişim Rolü	Değişim aracı; Aracın kullanıldığından emin olmak için tamamlayıcı etmenler gerektirir	Belirgin değişiklikleri etkiler; diğer etkiler için tamamlayıcı etmenler gerektirir	Sistem dönüşümünü yönlendirmesi beklenir

Kaynak: Allais, Stephanie; Raffe, David; Young, Micheal, "Researching NQFs: some conceptual issues"

İlk geliştirilen kapsayıcı çerçevelerden olan Avustralya, Fransa, İskoçya ve Galler Yeterlilik Çerçeveleri iletişimci çerçeve türünün örnekleridir. Yeni Zelanda ve Güney Afrika'daki UYÇ'ler dönüştürücü çerçeveler olma hedefiyle hayata geçirilmişlerdir.

İrlanda Yeterlilikler Çerçevesi ise düzenleyici çerçeve türüne daha yakın bir çerçevedir. İngiltere, Kuzey İrlanda ve Galler'i kapsayan çeşitli çerçeveler arasında UMYÇ dönüştürücü bir çerçeveyken, Yeterlilikler ve Kredi Çerçevesi'nin özellikleri düzenleyici çerçevelerin özelliklerine daha çok benzemektedir.

İlk UYÇ deneyimlerinden politika dersleri çıkarmak için yapılan girişimler, uygulama sürecinde en büyük problemlerle karşılaşan çerçevelerin dönüştürücü çerçeveler olduğunu ortaya koymaktadır. Eğer başarılı UYÇ'ler hedeflediği yeterliliklerin büyük bölümünü içeren, geniş düzeyde paydaş desteğini sürdürebilen, stratejilerde büyük değişimlerden uzak duran ve en azından kısa-vadeli hedeflerini başarabilen çerçeveler biçiminde tanımlanacak olursa, dönüştürücü çerçeveler olarak kabul edilen Yeni Zelanda, Güney Afrika ve UMYÇ (İngiltere)'den hiç biri en azından ilk uygulamaya konulduklarında başarılı olamamışlardır. Ancak, bu sonuca az sayıda ülke üzerinde, dar ve kısa dönemli başarı ölçütleri baz alınarak ulaşılmıştır. En yüksek hedeflere sahip UYÇ'lerin, bu hedeflerin tamamını başarma ihtimali en düşük UYÇ'ler olması göze çarpmaktadır.

1.4.5 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Yaklaşımlarına Göre Sınıflandırılması

Aydınlar Dünyası³⁸ (Commonwealth of Learning) ve Güney Afrika Yeterlilikler Kurumu tarafından hazırlanan ve 2008 yılında yayımlanan bir araştırmada; ülkedeki yeterlilikler arasındaki ana yolları gösteren basit grafik sunumlar olarak kabul edilen “eski tip çerçeveler” ile UYÇ şeklini alan “yeni tip çerçeveler” arasında bir ayrıma gidilmektedir.⁴⁰ UYÇ'ler yeterlilik seviyelerinin açık bir hale getirilmesi ve yeterliliklerin yorumlanması sırasında oluşan farklılıkların kapsamının daraltması sayesinde değer yaratmaktadır.⁴¹ Bir başka deyişle esas farklılık, UYÇ'lerin farklı seviyelere özgü tanımlayıcılar içermesi ve yeterliliklerin bu seviyeleri karşılayacak şekilde tasarlanmasıdır. Bu noktada, UYÇ'ler ile öğrenme kazanımları arasındaki ilişki daha da netleşmektedir: UYÇ'ler geniş çaplı öğrenme kazanımı seviyeleri sunan, yeterlilik dokümanları içerisindeki belirli öğrenme kazanımı gruplarının yerleştirilmesi için seviyeler yaratan girişimler olarak görülebilmektedir.

³⁸ <http://www.col.org/Pages/default.aspx>

⁴⁰ Commonwealth of Learning and SAQA “Transnational Qualifications Framework for the Virtual University for the Small States of the Commonwealth”, <http://www.sqa.org.za/news/vussc1.pdf>, (12.02.2013).

⁴¹ Coles, Mike, ”Qualifications frameworks in Europe: platforms for collaboration, integration and reform” http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/ier/glacier/qual/eqf/mike_coles_eqf.pdf, (13.02.2013).

Eski tip çerçeveler “öğrenme kazanımlarına dayalı radikal yaklaşım” olarak adlandırılabilir yaklaşıma dayanılarak hazırlanmıştır.⁴² 1980’lerin sonunda hayata geçirilen İngiliz Ulusal Mesleki Yeterlilik Sisteminden etkilenen eski tip çerçeveler, öğrenme kazanımlarını müfredat ve pedagojiden bağımsız olarak tanımlama eğilimindedir ve yeterlilikleri kazandırılma yönteminden, öğrenme yaklaşımından ve sağlayıcıdan izole bir şekilde tanımlamaktadır. Bu tip çerçevelere sahip ülkeler bu radikal yaklaşımdan kısmi olarak ayrılmışlardır ancak UYÇ’lere yönelik akademik literatürde dile getirilen kuşkuğun büyük kısmı eski tip çerçevelerin radikal öğrenme kazanımları yaklaşımına atıfta bulunurken yeni tip çerçevelerin öğrenme kazanımlarını tanımlama ve uygulama yolunu göz ardı etmektedir.

Yeni tip çerçevelerin geliştirildiği ülkelerde ise öğrenme kazanımlarına yönelik daha faydacı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Öğrenme kazanımları prensibi şeffaflığın ve karşılaştırılabilirliğin artırılması için hayati olsa da genel anlayış öğrenme kazanımlarının anlam kazanabilmesi için eğitim ve öğretim girdilerine daha geniş bağlamda yansıtılmaları gerektiği şeklindedir. Mevcut yeterlilikler yeni bir çerçeve yapısına yerleştirilirken öğrenme yönteminin ve hacminin değişkenlik gösterdiği ve önemli olduğu kabul edilerek öğrenme kazanımlarına ilişkin hassasiyet sıklıkla kurum ve program yapılarının dikkate alınmasıyla birleştirilmektedir.

Bu yeni yaklaşımda önem arz eden nokta öğrenme kazanımları yaklaşımının, yeterliliklerin değerine ve sıralanmasına güncel bir bakış sunmayı mümkün hale getiren yeni ve önemli bir araç sunmasıdır. Öğrenme kazanımlarını girdi elemanlarının dikkatli bir şekilde göz önünde tutulmasıyla birleştiren bu faydacı kullanım mesleki ve akademik yeterlilikler arasındaki ilişkinin yeniden tanımlanması için de önemli olmuştur. Mesleki ve akademik yeterlilikler arasında ilişkiyi gözden geçirmek için yeterliliği sağlayan kurumların türüne bakmaktansa bireyin neleri bilmesi, yapabilmesi veya kavramasının beklendiğine odaklanması yeterliliğin değerinin belirlenmesi için kullanılan alışlagelmiş yöntemlerden farklılaşmaktadır. Almanya’da geliştirilen UYÇ’de “Ustabaşı” yeterliliği ile “Lisans Diploması” yeterliliğinin aynı seviyeye yerleştirilmesi bu yaklaşıma etkili bir örnektir. Girdi ve kazanım tabanlı yaklaşımların benzer bileşimlerine diğer birçok ülkede de rastlanmaktadır.

⁴² http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6117_en.pdf

Ron TUCK'a göre; yeni tip UYÇ'lerin en önemli ve ayırdedici özelliği, yeterliliklerin eğitim-öğretim programını sunarak yeterliliğe ulaşılmasını sağlayan kurumlardan bağımsız olarak algılanmalarıdır.⁴³

Daha basit bir şekilde ifade edilecek olursa; yeterlilikler, eğitim-öğretim kuruluşları tarafından sahip olunan ürünler olmaktan çıkıp 'milli servet' haline gelmektedir.

Bir diğer sınıflandırma, UYÇ'leri önceki (eski) politikalar ve sistemler ile yeni sistemler arasında ayırım yaratmak amacıyla kullanan ülkeler (Örn. Yeni Zelanda ve Güney Afrika) ve daha kapsamlı reform amacına odaklanan ülkeler arasında (Örn. İskoçya) yapılmaktadır. Bazı ülkelerde UYÇ'lerin önceki reformlar üzerine inşa edilmesi amaçlanmıştır ve genellikle başarılı kabul edilmektedir (Örn., Tunus'taki yetkinlik-odaklı eğitim reformu). Bazı ülkelerdeyse UYÇ'ler, eski reformlar başarısız görüldüğü için yeni bir reform yapmak amacıyla geliştirilmektedir (Örn., Bangladeş ve Sri Lanka).

1.4.6 Ulusal Yeterlilik Çerçevelerinin Kapsamlarına Göre Sınıflandırılması

UYÇ'ler ile ilgili bir diğer sınıflandırma ise AB Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü ve Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) tarafından hazırlanan bir raporda sunulmaktadır.⁴⁷ Bu sınıflandırmada yeterlilik çerçeveleri **kapalı, sektörel, bağlayıcı ve bütünleştirici çerçeve** türleri şeklinde dört sınıfa ayrılmaktadır. Dört farklı çerçeve türünün temel özellikleri Tablo 4'te sunulmaktadır.

Bağlayıcı ve bütünleştirici yeterlilik çerçeveleri bütün eğitim ve öğretim sektörlerini kapsamaları halinde kapsayıcı çerçeveler olarak adlandırılmaktadırlar. Tüm UYÇ'ler bu yaklaşıma göre sınıflandırabilmekte ve Avrupa çapında tüm türlerin örneklerine rastlanabilmektedir.

Bu sınıflandırma, mevcut ve açıkça sunulmayan ulusal yeterlilik seviyelerini bir şema veya tablo halinde sunan basit UYÇ'lerden, ulusal yeterlilik sistemlerini şekillendirerek hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştıran güçlü UYÇ'lere doğru yapılmış bir sınıflandırmadır. Daha güçlü olan bütünleştirici çerçevelerin bağımsız sektör çerçevelerinden daha çok katma değer yaratma potansiyeline sahip olduğu oldukça açıktır.

⁴³http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/instructionalmaterial/wcms_103623.pdf

⁴⁷ EU, "Added value of national qualifications frameworks in implementing the EQF", http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/note2_en.pdf, (23.01.2013).

Ancak bütünleştirici çerçeveler, diğer tür çerçevelere nazaran tasarım ve uygulama için daha fazla zaman, yeni bir altyapı ve yüksek paydaş katılımı gerektirmektedir. UYÇ’ler vizyonel politika araçları olarak kabul edildiğinden, birçok ülkede politika yapıcılar en yüksek katma değeri yaratma potansiyeli olan iddialı UYÇ’ler hazırlamayı tercih etmektedir.⁴⁸

Tablo 3: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Türlerinin Karşılaştırılması 2

Çerçeve Türü	Özellikler	Örnek
Kapalı	Açık bir çerçeve tanımı yapılmamaktadır. Seviyeler, tanımlayıcılar ve çerçeve diyagramı yoktur. Ancak yeterlilik seviyeleri vatandaşlarca bilinmektedir. (Örn; üniversiteye girmek veya işgücü piyasasına dâhil olmak için gerekli yeterlilikler) Farklı eğitim ve öğretim sektörleri arasında açık bağlantılar yoktur.	Tüm Ülkeler
Sektörel	Bir veya daha fazla sayıda eğitim ve öğretim sektörü (Genel, Mesleki Eğitim, Yükseköğretim, Yetişkin Eğitimi) için tanımlanmış yeterlilik seviyeleri vardır. Bazı sektörel çerçeveler seviye tanımlayıcılar da içermektedir. Farklı eğitim ve öğretim sektörleri arasında açık bağlantılar yoktur.	Macaristan 2008
Bağlayıcı	Tüm eğitim sektörlerini kapsayan ortak yeterlilik seviyeleri bulunmaktadır. Bu ortak yeterlilik seviyelerinden bazılarının tanımlayıcı dizileri vardır. Birbirinden bağımsız sektör çerçeveleri, bağlayıcı çerçevelere temel oluşturmaktadır. Farklı eğitim ve öğretim sektörleri arasında resmi bağlantılar kurmaktadır. Ulusal yeterlilik sistemlerine tutarlılık sağlamaktadır.	İskoçya
Bütünleştirici	Her bir eğitim ve öğretim sektörünün de aynen kullanacağı, ilgili sektörlerin tamamının kapsandığı tek bir seviyeler ve tanımlayıcılar grubu bulunmaktadır. Bağımsız sektörel çerçeveler mevcut değildir. Farklı eğitim ve öğretim sektörleri arasında resmi bağlantılar kurmaktadır.	İrlanda

Kaynak: EU, “Added value of national qualifications frameworks in implementing the EQF”

⁴⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/note2_en.pdf

1.5 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN MEVCUT DURUMLARINA GÖRE GRUPLANDIRILMASI

Tez çalışmasının önceki bölümlerinde de belirtildiği üzere UYÇ hazırlama ve uygulanma sürecine dâhil olmuş 130'a yakın ülke bulunmaktadır. Tablo 2, hangi ülkelerin UYÇ geliştirme çalışmalarına dâhil olduğuna ve bu ülkelerin UYÇ geliştirme ve uygulama süreçlerinde bulunduğu aşamalara dair taslak bir sınıflandırma sunmaktadır.⁵⁰ Ülkeler, UYÇ geliştirme ve uygulama aşamalarına göre bölgesel gruplara ayrılmışlardır. Bu tablonun sunulmasında amaç gelişim aşamalarını ana hatları ile sunmaktır. UYÇ'ler sürekli gelişim içerisinde olduklarından ötürü bu tablonun hazırlanmasını takiben bazı ülkelerin durumlarında değişiklik olma ihtimali yüksektir ancak UYÇ'lerin uluslararası durumuna dair genel bir bakış verilmektedir.

Tabloda ülkelerin gruplandırıldığı geliştirme aşamaları geniş şekilde tanımlanmıştır. Herhangi bir ülkenin detaylı incelenmesi sonucu en iyi sınıflandırma veya kategoriler hakkında tartışmalar yaşanabilir ancak tablo itirazlara tamamen açık olmakla birlikte UYÇ veya ilgili politikaları oluşturma çalışmalarına dâhil olmuş ülkelere dair başlangıç niteliğinde bilgi sunmaktadır.

Bu genel bakış sunan tablonun amacına uygun olarak beş kategori belirlenmiştir. Bunlar büyük ölçüde Arjen Deij tarafından önerilen kategorilerdir. Tabloda kullanılan kategoriler şunlardır:⁵¹

- 1. Geliştirildi:** UYÇ resmi politikalar veya mevzuatla duyurularak resmileştirilmiştir. Gerekli yapılar mevcuttur veya UYÇ ile ilişkili farklı görevleri yerine getirecek şekilde kurulmuştur.
- 2. Geliştiriliyor ve Uygulanıyor:** UYÇ'nin uygulanması için gerekli politika ve yapılar geliştirilme sürecindedir.
- 3. Planlama ve/veya Tasarlama:** UYÇ'nin nasıl görünmesi, çalışması ve çeşitli tarafların ve paydaşların rollerinin ne olması gerektiği araştırılmaktadır.

⁵⁰http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf

⁵¹ Deij, Arjen, "Towards a common understanding of the development stages of national qualifications framework", ETF working paper on NQF developments, 2009.

4. Değerlendirme: UYÇ uygulama fikri değerlendirilmektedir.

5. Yetkinlik Çerçevesi veya Yetkinlik-Odaklı Eğitim Sistemleri: Farklı seviyelerde ve çeşitli yeterlilikleri kapsayan yetkinlik-bazlı eğitim sistemi geliştirilmiş veya geliştirilmektedir. Bu çerçeveler, yetkinliklerin tanımlanmalarını ve önceki öğrenmelerinin tanınmasını da sağlayacak şekilde standardize edilmelerini içermektedir. Bu durum genellikle çeşitli seviyeler ve alanlar içeren ancak tam bir UYÇ uygulaması olarak kabul edilmeyen yetkinlik çerçevelerinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2’de bazı ülkelerde UYÇ tamamen uygulamada olmamasına rağmen resmen geliştirilmiş olduğundan ötürü “uygulanıyor” aşamasına karşılık olarak “geliştirildi” kategorisi kullanılmaktadır. Beşinci kategori, UYÇ’lerle benzerliği olan yetkinlik deneyimi çerçeveleri olarak adlandırılacak çerçeveler hazırlayan Latin Amerika ülkelerini ilgilendirmektedir. Üçüncü kategori Deij’nin “kavramsallaştırma aşaması” ile “tasarım aşaması”nı içermektedir.

Tabloya göre UYÇ geliştirme sürecinin farklı aşamalarında olan 127 ülke bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler’in 193 ülkeyi tanıdığı bilgisi doğrultusunda ülkelerin üçte ikisinden fazlasının UYÇ yaklaşımı ile ilgilendiği sonucuna ulaşılabilmektedir. Bunun yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Japonya ve Güney Kore’de bir Ulusal Yeterlilik Çerçevesi bulunmamaktadır.

Tablo 4: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Mevcut Durumlarına Göre Sınıflandırılması

Coğrafi Bölgeler	Geliştirildi	Geliştiriliyor ve Uygulanıyor	Planlama ve/veya Tasarlama	Değerlendirme	Yetkinlik Çerçevesi veya Yetkinlik-Odaklı Eğitim Sistemleri
Sahra Altı Afrika	Botsvana Cumhuriyeti, Güney Afrika Cumhuriyeti, Morityus Cumhuriyeti, Namibya,	Lesoto, Seyşeller	Angola, Etiyopya, Kenya, Nijerya, Ruanda, Zambiya	Gana, Kongo, Madagaskar, Malavi Cumhuriyeti, Mozambik, Svaziland, Tanzanya, Uganda, Zimbabve	
Amerika ve Karayip Bölgesi	Doğu Karayip Devletleri Örgütü	Barbados, Honduras, Jamaika, Trinidad ve Tobago Kanada,	Antigua ve Barbuda, Grenada, Guyana, Kolombiya, Şili,		Brezilya, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Guatemala, Kosta Rika, Meksika, Nikaragua, Panama
Asya (Güney ve Doğu) ve Pasifik Bölgesi	Avustralya, Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Filipinler, Malezya, Samoa, Singapur, Sri Lanka, Vanuatu Yeni Zelanda	Çin Halk Cumhuriyeti, Fiji, Maldivler, Papua Yeni Gine, Pasifik Adaları, Tayland, Tonga, Vietnam	Bangladeş, Hindistan, Pakistan	Afganistan, Brunei, Butan, Japonya, Kamboçya, Laos, Kuzey Kore Makau, Moğolistan, Nepal*	Endonezya
Orta Doğu ve Kuzey Afrika		Tunus	Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Fas, Mısır, Ürdün,	Irak	
Avrupa ve Orta Asya	Danimarka, Estonya, Fransa, Galler, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İskoçya, Kuzey İrlanda, Letonya, Litvanya, Malta, Portekiz, Romanya,	Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Belçika (Flandra), Bosna Hersek Çek Cumhuriyeti, Gürcistan, Karadağ, Kosova, Polonya, Slovenya, Türkiye,	Andora, Belçika (Fransız), Ermenistan, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, İspanya, İtalya, İzlanda, Macaristan, Norveç, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Yunanistan	Azerbaycan, Bulgaristan, İsviçre, Kazakistan, Kırgızistan, Lüksemburg, Makedonya, Özbekistan Ukrayna,	

* UMY'leri mevcuttur.

1.6 BÖLGESEL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİ

Dünyanın çeşitli bölgelerinde, UYÇ'lerin gelişiminden etkilenen veya UYÇ'lerin gelişimini etkileyen bölgesel yeterlilik çerçeveleri tasarlanmakta ve uygulanmaktadır. Örneğin Avrupa'da uluslararası referanslama sistemleri kapsamında, "Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (AYA-YÇ)" ve "Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)" olmak üzere iki üst çerçeve öne çıkmaktadır.⁵³ Bu iki ana bölgesel yeterlilik çerçevesi dışında kullanılan diğer bölgesel çerçeveler de bu bölümde ele alınmaktadır.

1.6.1 Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi

Bologna Çerçevesi olarak da adlandırılan "Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (AYA-YÇ)", Bologna Süreci kapsamında 2005 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilen Bergen Yükseköğretim Bakanlar Toplantısında kabul edilmiştir. 1999 yılında resmi olarak başlatılan Bologna Süreci'nin Avrupa içerisinde daha etkili ve dinamik; uluslararası olarak ise önceki bölünmüş ulusal sistemlerden daha cazip bir Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmak gibi geniş çaplı bir gündemi vardır.⁵⁴

Bologna Süreci, 49 ülkede karşılaştırılabilir, rekabetçi ve şeffaf bir yükseköğretim alanı oluşturmak için sürekli iyileştirilen, dinamik ve ortak bir anlayışa dayalı süreçlerin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bologna Sürecindeki temel girişimlerden biri AYA-YÇ'nin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesidir. Avrupa'da UYÇ'lerin geliştirilmesi aynı zamanda Bologna Sürecini ve Avrupa Yükseköğretim Alanındaki yeterlilik çerçevelerinin teşvik edilmesini yansıtmaktadır. AYÇ işbirliğine katılan tüm ülkeler aynı zamanda Bologna Sürecine de dâhildir. Avrupa Konseyinden 01/12/2012 tarihinde alınan bilgiye göre 12 ülke Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesini AYA-YÇ ile ilişkilendirmiştir.

AYÇ referanslama ve AYA-YÇ kendi kendine belgelendirme (self-certification) çalışmalarını bir arada yürüten ülke sayısı artmaktadır. Avusturya, Hırvatistan, Estonya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta ve Portekiz her iki sürece ilişkin tüm seviyelerdeki yeterlilik türlerini içeren kapsayıcı çerçevelerin geliştirilmesi ve kabul edilmesine verilen önceliği yansıtan birleşik raporlar hazırlamışlardır.

⁵³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

⁵⁴ Bryan Maguire, "Issues arising from qualifications frameworks in Europe" <http://www.nqai.ie/documents/QualificationsFrameworksConf-April2010.pdf> (12.02.2013).

Bu yaklaşımın 2013 yılında yeterliliklerini AYÇ ile ilişkilendirmek isteyen çoğu ülke tarafından tercih edileceği öngörülmektedir. Bu gelişme, Avrupa'daki iki çerçeve girişimi arasında hızla artan yakın işbirliğini yansıtmakta olup AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktaları ve "Bologna" çerçeve koordinatörleri arasındaki düzenli toplantılarla da gösterilmektedir. Türkiye'de Bologna Süreci kapsamındaki çalışmalar Yükseköğretim Kurulu (YÖK) sorumluluğunda yürütülmektedir. Bu doğrultuda Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) hazırlanmış ve uygulanmaktadır. TYYÇ ile ilgili detaylı bilgi Ek 1'de sunulmaktadır.⁵⁵

1.6.2 Hayat Boyu Öğrenme İçin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi

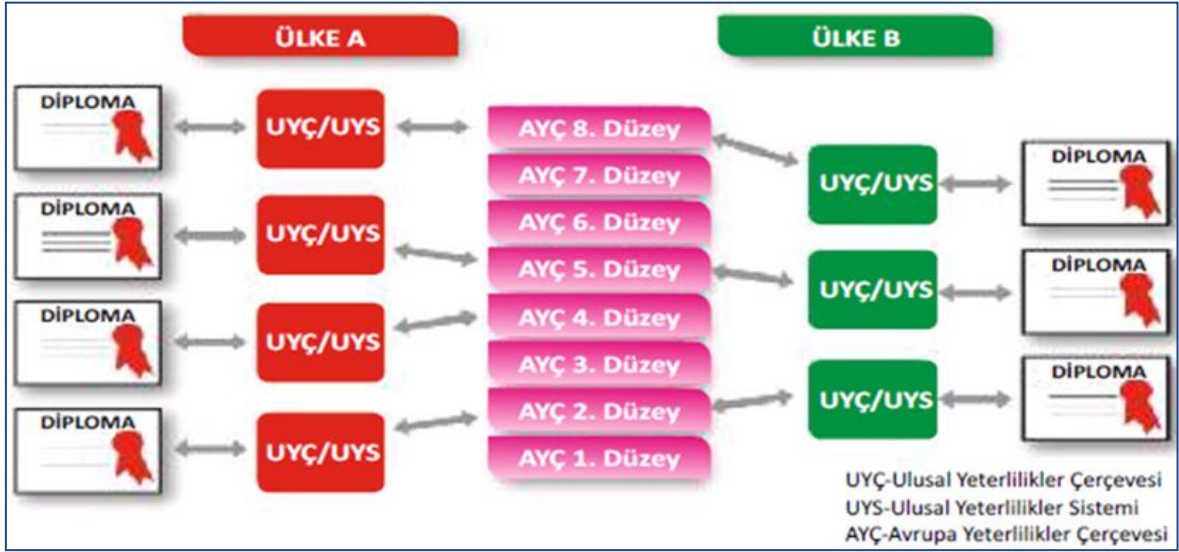
Avrupa çapındaki bir diğer üst çerçeve ise Avrupa Komisyonu ve Parlamentosu tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde 2008/C 111/01 sayılı tavsiye kararıyla Avrupa Birliği'nin eğitim ve öğretimde politika işbirliği çerçevesinin bir ürünü olarak kabul edilen "Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)"dir.⁵⁶ AYÇ, Kopenhag ve Bologna Süreçlerindeki gelişmeler üzerine inşa edilmiştir. 2002 yılında HBÖ perspektifi içerisinde geliştirilmeye başlanan Kopenhag Süreci, bireyleri okulda, yükseköğretim kurumlarında, işyerlerinde veya özel kurslar aracılığıyla sunulan geniş çaplı uygun mesleki eğitim fırsatlarını kullanmalarında teşvik etmeyi amaçlamaktadır. HBÖ araçları, bireylerin çeşitli zamanlarda örgün ve yaygın öğrenme ortamlarında yürüttükleri öğrenme faaliyetlerini ilişkilendirmelerini kolaylaştırmaktadır.

AYÇ, Avrupa'daki yeterliliklerin şeffaflığının sağlanması, yeterliliklerin farklı ülkeler arasında taşınmasının teşvik edilmesi, yeterliliklerin tanınması ve farklı UYÇ'ler arasında karşılaştırma yapılabilmesi için bir üst-çerçeve görevi görmektedir.

⁵⁵ Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları, http://bologna.akdeniz.edu.tr/_dinamik/141/45.pdf, (18.09.2012).

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

Şekil 2: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin ve Sistemlerinin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile İlişkilendirilmesi

AYÇ'nin bir tercüme aracı olarak kabul görmesi, AYÇ'nin isminin yeterlilikler çerçevesi olmasına rağmen yeterliliklerden oluşmadığı, aksine Avrupa'daki çeşitli yeterlilikler için ortak seviyeler hakkında karar vermek amacıyla kullanılan seviyeler ve seviye tanımlayıcılardan oluştuğu anlamına gelmektedir. AYÇ'nin temelini, her seviyede sahip olunması gereken asgari ortak bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlandığı sekiz seviye oluşturmaktadır.

AYÇ tavsiye kararına katılım sağlayan ülkelerin hepsi, UYÇ'lerini AYÇ ile ilişkilendirmeyi ve tavsiye kararında sunulan uygulama takvimine uymayı kabul etmiştir. Bu ülkeler, UYÇ'leri ile AYÇ arasındaki ilişkileri koordine edecek ulusal koordinasyon merkezleri belirlemiştir. Ülkemizin AYÇ Ulusal Koordinasyon Merkezi ise "Mesleki Yeterlilik Kurumu"dur.

AYÇ, Avrupa'da UYÇ'lerin geliştirilmesinde ana etken olmuştur. Prensipite, ülkeler bir UYÇ geliştirmeden de ulusal yeterlilik seviyelerini AYÇ'ye ilişkilendirebilecekken neredeyse tüm ülkeler ulusal yeterlilik seviyelerini şeffaf ve güvenli bir şekilde AYÇ'ye referanslamak için UYÇ geliştirmeyi gerekli görmüşlerdir. Tek istisna, yeterlilik seviyelerini bir UYÇ geliştirmeden AYÇ'ye referanslamayı tasarlayan İtalya'dır. Çek Cumhuriyeti ise mesleki yeterlilikler ve yükseköğretim yeterlilikleri için ayrı birer UYÇ geliştirmiş ve yükseköğretim yeterliliklerini eğitim yeterlilik türlerinin ulusal sınıflandırılmasına dayalı olarak, mesleki yeterlilikleri ise UYÇ aracılığıyla referanslamıştır.

Bütün ülkeler, yeterliliklerin uluslararası karşılaştırılabilirliğinin artan önemine vurgu yapmakta ve bunu başarmak için AYÇ'yi bir araç olarak görmektedir. UYÇ'lerini uygulamaya geçiren ülkeler çerçevelerini AYÇ ile referanslamakta ve referanslama raporlarını AYÇ Danışma Grubuna sunmaktadır. 2012 yılı sonu itibariyle 16 ülke (Almanya, Avusturya, Belçika (Flaman), Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, İrlanda, Malta, Birleşik Krallık (5 Farklı UYÇ), Fransa, Portekiz, Danimarka, Hollanda, Letonya, Lüksemburg, Estonya ve Litvanya) UYÇ'lerini AYÇ ile referanslama çalışmalarını tamamlamıştır.⁵⁷ Ayrıca 2012 yılında İsviçre ve Sırbistan'ın da eklenmesiyle beraber AYÇ işbirliğinde yer alan ülke sayısının 34'ten 36'ya yükseldiğini belirtmekte fayda bulunmaktadır.

AYÇ Tavsiye Kararında UYÇ'lerin AYÇ'ye referanslanması için nihai yıl olarak belirtilen 2010 yılı tarihi göz önünde bulundurulduğunda AYÇ referanslama çalışmalarının geciktiği görülmektedir. Bu durumun en önemli sebebi ise Fransa, İrlanda ve Birleşik Krallık dışındaki tüm ülkelerin UYÇ'lerini sıfır noktasından geliştirmeye başlamasıdır.

UYÇ geliştirme ve AYÇ referanslama çalışmalarının bir arada yürütülmesi kaynak ve zaman tüketimine aynı zamanda sıklıkla politik zorluklara sebep olmaktadır. Bu durum, AYÇ referanslama takvimlerinin tekrar güncellendiği 2012 yılında bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

Tablo 5'te AYÇ işbirliği içerisinde yer alan ülkelerin UYÇ'lerinin mevcut durumu ve seviye sayıları ile AYÇ referanslama sürecinde buldukları durumu gösteren ayrıntılı bilgi sunulmaktadır.

⁵⁷ http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm?showDocumentation=4e44673d (17.01.2013).

Tablo 5: AYÇ Danışma Grubunda Temsil Edilen Ülkelerin UYÇ Geliştirme ve AYÇ Referanslama Sürecindeki Mevcut Durumu

ÜLKELER	AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası	Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Mevcut Durumu	Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Seviye Sayısı	AYÇ Referanslama Sürecinde Mevcut Durum
1. Almanya	Eğitim Bakanlığı	Yürürlükte	8	2013 Haziran'da yayımlandı
2. Avusturya	Dış İlişkiler/İşbirliği Kurumu	Yürürlükte	8	2012 Haziran'da sunuldu ve yayımlandı
3. Belçika (Flaman Bölgesi)	Ulusal Kalite Güvence Ajansı	Yürürlükte	8	2011 Haziran'da sunuldu ve yayımlandı
4. Belçika (Fransız Bölgesi)	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Hazırlık aşamasında	8	2013'te sunulacak
5. Birleşik Krallık	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	8*	2010 Şubat'ta yayımlandı
6. Bulgaristan	Eğitim Bakanlığı	Hazırlık aşamasında	8	2013'te sunulacak
7. Çek Cumhuriyeti	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	8	2011 Aralık'ta sunuldu**
8. Danimarka	Dış İlişkiler/İşbirliği Kurumu	Yürürlükte	8	2011 Mayıs'ta sunuldu ve yayımlandı
9. Estonya	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	8	2011 Ekim'de sunuldu ve yayımlandı
10. Finlandiya	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Onay aşamasında	8	2013'te sunulacak
11. Fransa	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	5	2010 Ekim'de sunuldu ve yayımlandı
12. Galler	Galler Meclis Hükümeti	Yürürlükte	8*	2010 Şubat'ta yayımlandı

* 3 giriş seviyesi içermektedir.

** Örgün ve sürekli eğitim yeterlilikleri referanslanmıştır ancak referanslama raporu henüz AYÇ Portalında yayımlanmamıştır.

ÜLKELER	AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası	Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Mevcut Durumu	Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Seviye Sayısı	AYÇ Referanslama Sürecinde Mevcut Durum
13. Güney Kıbrıs Rum Kesimi	Eğitim Bakanlığı	Hazırlık aşamasında	8	2013'te sunulacak
14. Hırvatistan	Eğitim Bakanlığı	Yürürlükte	8	2012 Mart'ta sunuldu
15. Hollanda	ÖÖT Bilgi Merkezi	Yürürlükte	8*	2011 Ekim'de sunuldu ve yayımlandı
16. İrlanda	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	10	2009 Eylül'de sunuldu ve yayımlandı
17. İskoçya	Çerçeve Ortaklığı **	Yürürlükte	12	2010 Şubat'ta yayımlandı
18. İspanya	Mesleki Teknik Eğitim Kurumu	Hazırlık aşamasında	8	2013'te sunulacak
19. İsveç	Mesleki Teknik Eğitim Kurumu	Hazırlık aşamasında	8	2013'te sunulacak
20. İsviçre	Mesleki Teknik Eğitim Kurumu	Hazırlık aşamasında	8	Sunulmadı
21. İtalya	Mesleki Teknik Eğitim Kurumu	Hazırlık aşamasında	Belirsiz	2013'te sunulacak
22. İzlanda	Eğitim Bakanlığı	Yürürlükte	7	2013'te sunulacak
23. Karadağ	Eğitim Bakanlığı	Onay aşamasında	8***	Sunulmadı
24. Letonya	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	8	2011 Ekim'de sunuldu ve yayımlandı
25. Lihtenştayn	Dış İlişkiler/İşbirliği Kurumu	Hazırlık aşamasında	Belirsiz	Sunulmadı

* :Giriş seviyesi de içermektedir.

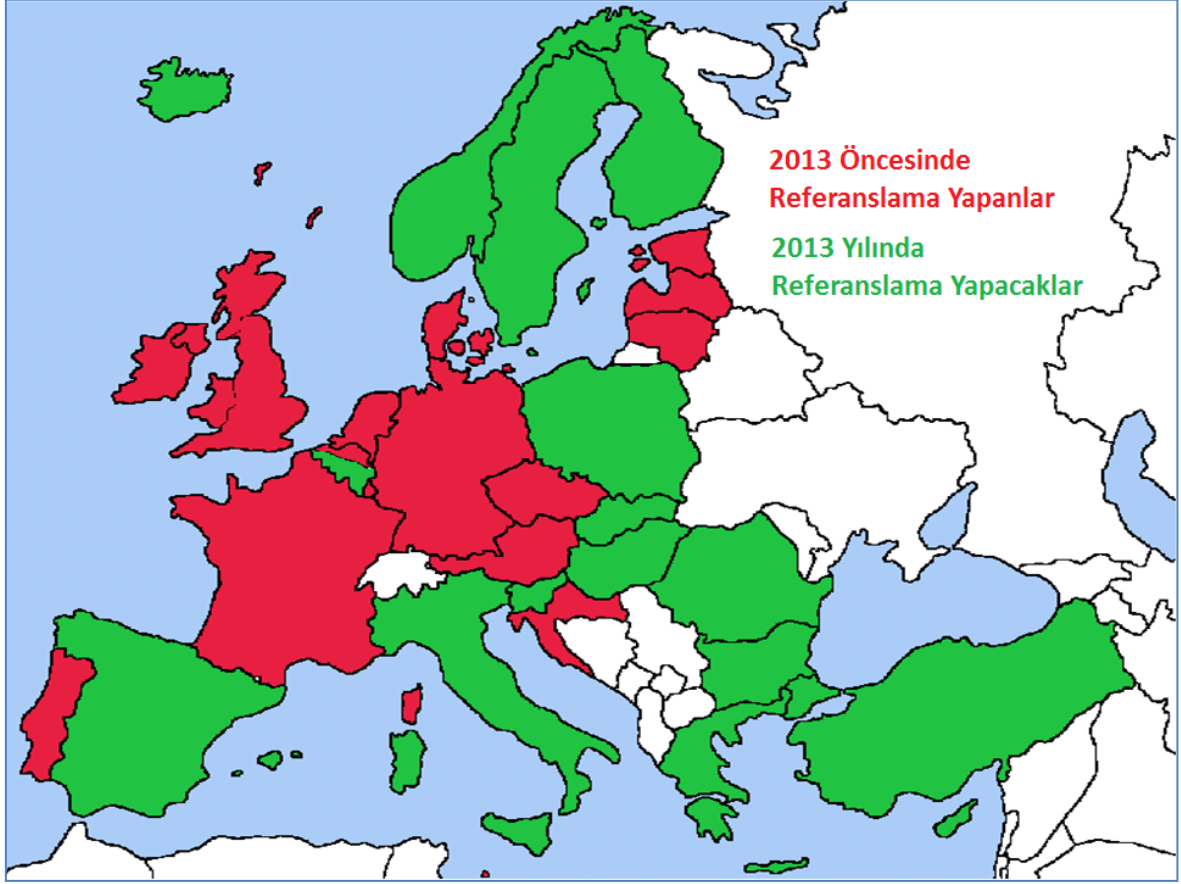
** : İskoçya Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesi Ortaklığı, çerçevenin yönetiminden sorumlu özerk yapının ismidir.

*** : 1,4 ve 7. Seviyelerde alt seviyeler bulunmaktadır.

ÜLKELER	AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası	Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Mevcut Durumu	Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Seviye Sayısı	AYÇ Referanslama Sürecinde Mevcut Durum
26. Litvanya	Eğitim/ Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	8	2011 Aralık'ta sunuldu ve yayımlandı
27. Lüksemburg	Eğitim Bakanlığı	Yürürlükte	8	2012 Haziran'da sunuldu
28. Macaristan	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Onay aşamasında	8	2013'te sunulacak
29. Makedonya	Eğitim Bakanlığı	Hazırlık aşamasında	8	Sunulmadı
30. Malta	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Yürürlükte	8	2009 Kasım'da sunuldu ve yayımlandı
31. Norveç	Ulusal Kalite Güvence Ajansı	Onay aşamasında	7	2013'te sunulacak
32. Polonya	Dış İlişkiler/İşbirliği Kurumu	Yürürlükte	8	2013'te sunuldu
33. Portekiz	Mesleki Teknik Eğitim Kurumu	Yürürlükte	8	2011 Haziran'da sunuldu
34. Romanya	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Onay aşamasında	8	2013'te sunulacak
35. Sırbistan	Eğitim Bakanlığı	Hazırlık aşamasında	Belirsiz	Sunulmadı
36. Slovakya	Ulusal HBÖ Merkezi	Yürürlükte	8	2013'te sunulacak
37. Slovenya	Mesleki Teknik Eğitim Kurumu	Onay aşamasında	10	2013'te sunuldu
38. Türkiye	Mesleki Yeterlilik Kurumu	Onay aşamasında	8	2014'te sunulacak
39. Yunanistan	Eğitim/Yeterlilikler Kurumu	Hazırlık aşamasında	8	2013'te sunulacak

AYÇ Danışma Grubu üyesi ülkelerde AYÇ referanslama çalışmalarının durumunu gösteren şekil aşağıda sunulmaktadır.

Şekil 3: Avrupa'da AYÇ Referanslama Çalışmalarının Güncel Durumu

Tablo 5 ve Şekil 3'ten anlaşılacağı üzere Avrupa'da UYÇ hazırlama ve uygulama çalışmaları yoğun bir şekilde devam etmektedir. Tabloda yer alan 39 ülkeden 20'sinin UYÇ-AYÇ Referanslama Raporu AYÇ Danışma Grubu tarafından kabul edilerek yayımlanmış ya da Danışma Grubuna sunulmuş ve değerlendirme aşamasındadır. Ülkelerin yarısından fazlasının AYÇ referanslama sürecinde ileri aşamada bulunmaları UYÇ'lere verilen önemi ve AYÇ Tavsiye Kararının ülkeler tarafından son derece ciddiye alındığını göstermektedir.

AYÇ, birçok Avrupa ülkesinin UYÇ hazırlamasında etkili bir unsur olmanın yanı sıra Avrupa dışında da UYÇ'lerin geliştirilmesinde kullanılmış ve Bölgesel Yeterlilik Çerçeveleri için uluslararası bir dayanak teşkil etmiştir. Bologna ve Kopenhag Süreçleri kapsamında geliştirilen yeterlilik çerçeveleri, ilgili ülkelerin politik liderleri tarafından gönüllü olarak kabul edilmiş politika araçları olup anlaşma veya kanun hükmünde değildir.

Bologna Çerçevesi için belirlenmiş 3 ana hedef uluslararası şeffaflık, tanınma ve hareketlilik. AYÇ'nin hedefleri ise bireylerin sahip oldukları yeterliliklerin şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve taşınabilirliğini geliştirerek ulusal ve uluslararası hareketliliği artırmaktır. Her iki yeterlilik çerçevesi de oldukça benzer hedeflere sahiptir.

Ancak iki üst-çerçevenin de daha derin gündemleri bulunmaktadır. Bologna ve Kopenhag Süreçleri, Avrupa düzeyinde yükseköğretim ve mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin yeniden düzenlenmesini hedeflemektedir. Bu hedefler, AB'nin Lizbon hedefleri arasında yer alan ve deyim yerindeyse kutsallaştırılmış olan işgücü piyasasının geliştirilmesi ve ekonomik rekabetin artırılması hedefleriyle ilişkilidir. Sonuç olarak her iki çerçeve de sistemler arasında yeterliliklerin karşılaştırılmasını kolaylaştıran araçlardır ancak esas amaç ulusal yeterlilik sistemlerini yeniden düzenlemektir. UYÇ'lerin oluşturulması ise fiilen bu reformları gerçekleştirmek için kullanılan ana araç haline gelmiştir.

Bu girişimler neticesinde geliştirilen UYÇ'ler benzer şekilde kalite güvencesiyle ilişkili ve öğrenme kazanımlarına dayalıdır. UYÇ'lerin durumu ülkeler arasında değişiklik göstermekle birlikte çoğu ülkede UYÇ'ler yasal veya düzenleyici güce sahiptirler. Ayrıca, bazı ülkeler ilgili ulusal mevzuatlarında Bologna Çerçevesine veya AYÇ'ye atıfta bulunmaktadır. Avrupa düzeyindeki politik işbirliği, ulusal sistemlerde yasal değişiklikler olarak gözlenmektedir. İki üst-çerçevenin ana özellikleri ve ilerleme durumları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6: AYÇ ile Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesinin Karşılaştırılması

	Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi	Hayat Boyu Öğrenme İçin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
Kabul Ediliş Tarihi	Mayıs 2005	Nisan 2008
Yetki	Yükseköğretimden sorumlu Bakanlar arasında politik anlaşma	Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin Tavsiye Kararı
Coğrafi Kapsam	Avrupa Kültürel Varlıkların Korunması Sözleşmesinde imza yetkisi sahibi 49 Ülke	Avrupa Ekonomik Alanı ve Avrupa Genişleme Bölgesindeki 36 Ülke
Mimari ve Kapsam	Düzyey sonu kazanımları (yeterlilik türleri) ve ilgili kredi aralığı rehberleri için tanımlayıcılarla belirlenmiş dört yükseköğretim düzeyi	Bilgi, beceri ve yetkinlik şeklindeki öğrenme kazanımlarından oluşan tanımlayıcılarla belirlenmiş hayat boyu öğrenmenin tümüne (zorunlu eğitim, mesleki eğitim ve yükseköğretim) yayılan sekiz seviye
Geçerlilik Kazandırma Referanslama Durumları	12 ülke/sistem raporu yayımlandı	13 ülke raporu yayımlandı ⁶⁰ 20 ülke referanslama çalışmalarını tamamladı

Kaynak: Bryan Maguire, "Issues arising from qualifications frameworks in Europe"

1.6.3 Karayipler Topluluğu Yeterlilikler Çerçevesi

Avrupa'da ortaya çıkan yeterlilik çerçeveleri dışında başka Bölgesel Yeterlilik Çerçevesi de bulunmaktadır. Bunlardan birisi Karayipler'de mesleki eğitim için geliştirilen Karayipler Topluluğu Yeterlilikler Çerçevesi (KTYÇ)'dir. Bu çerçeve 2002 yılından itibaren, İnsani ve Sosyal Kalkınma Konseyi* tarafından Karayipler Topluluğu'na üye ülkelerde mesleki eğitim için uygun bulunan yetkinliğe dayalı eğitim ve öğretimin kabul edilmesine odaklanmaktadır. Bu modelin kabul edilmesi, bölgede geliştirilmiş olan beş seviyeli meslek standartları çerçevesinin ve eğitimin sunulmasıyla belgelendirmenin değerlendirilmesinde belirli süreçlerin kabul edilmesini içermektedir.

⁶⁰ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm (09.11.2013).

*: Council for Human and Social Development

KTYÇ, sekiz ana seviyeden oluşmakta ve seviyeler beş farklı öğrenme kazanımı bileşeni ile tanımlanmaktadır. Bu bileşenler, bilgi ve kavrayış; uygulama ve alıştırma; iletişim, matematiksel beceri, bilişim ve iletişim teknolojileri; hayat becerileri; özerklik, sorumluluk alma ve diğlerleri ile çalışmadır. Sekiz ana seviyenin yanı sıra iki de erişim seviyesi içeren KTYÇ, Karayipler Topluluğundaki yeterliliklerin özellikle Avrupa, İskoçya, İngiltere ve Avustralya'daki yeterlilik çerçeveleri başta olmak üzere uluslararası standartlara göre karşılaştırılmasını kolaylaştırmaktadır.

1.6.4 Güney Afrika Yeterlilikler Çerçevesi

Bir diğler Bölgesel Yeterlilik Çerçevesi, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu* Birleşik Bakanlar Konseyi tarafından 2005 yılı Haziran ayında hazırlanması kararlaştırılan Güney Afrika Yeterlilikler Çerçevesi'dir. Girişimin odağında mesleki teknik eğitim ve öğretim bulunmakta olup üye ülkelerde yeterlilik çerçevelerinin geliştirilmesi de teşvik edilmektedir. Çerçevenin oluşturulmasıyla beraber topluluğa üye ülkeler arasında yeterliliklerin ve kredilerin etkili karşılaştırılabilirliğinin sağlanması, üye ülkeler arasında yeterliliklerin karşılıklı tanınmasının kolaylaştırılması, yeterliliklerin mümkün olduğunca uyumlaştırılması ve kabul edilebilir bölgesel standartların yaratılması planlanmıştır.

1.6.5 Bölgesel Yeterlilik Çerçevesi Oluşturmaya Yönelik Diğler Girişimler

Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği** Avustralya Kalkınma İşbirliği Programı altında yürütölen Beceri Tanıma Sistemlerini Artırma Projesi, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği ölkelerinin bölgenin artan sanayi ve istihdam gereksinimlerini karşılayabilmek için beceri tanıma uygulamalarını gözetim altında tutmalarını desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Nitelikli işçi (kalfa), kalifiye işçi (usta), esnaf/dengi ve yönetici/dengi seviyeleri şeklinde 4 belgelendirme seviyesinden oluşun mesleki yeterlilikler çerçevesi geliştirilmiştir. Ayrıca Bölgesel Yeterlilik Çerçevesinin geliştirilmesi teklif edilmiştir. Bölgesel Yeterlilik Çerçevesi ihtiyacı Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) üyesi ölkeler arasında da değerlendirilmektedir.⁶¹

* Southern African Development Community

** Association of Southeast Asian Nations

⁶¹ www.apecknowledgebank.org/file.aspx?id

Pasifik Adaları ülkeleri, uzun vadede yeterlilik çerçevesi şeklinde genişletilmek üzere Pasifik Bölgesel Yeterlilikler Kaydı adında birleşik bir kayıt geliştirmektedirler. Buna paralel olarak mesleki teknik eğitim ve öğretim programlarının envanteri çıkarılmaktadır. Güney Pasifik Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından geliştirilen yeterlilikler kaydına güçlü bir şekilde destek veren Pasifik Adaları ülkeleri şunlardır; Cook Adaları, Mikronezya Federe Devletleri, Marshall Adaları, Nauru, Niue, Palau, Papua Yeni Gine, Samoa, Solomon Adaları, Tokelau, Tonga, Tuvalu ve Vanuatu.⁶²

Nüfus olarak daha küçük olan eyalet devletleri içinse uluslararası yeterlilik çerçevesi geliştirilmektedir. Tercüme aracı olarak da tanımlanan bu çerçeve yükseköğretim ve ortaöğretim sonrası mesleki teknik yeterlilikleri içermektedir. Yukarıda sıralanan Bölgesel Yeterlilik Çerçevesine üye olan ülkelerin birçoğunun bu uluslararası çerçevenin de üyesi olması beklenmektedir.

Bu çerçevelerin birçoğu Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından geliştirilen, ülkelerin farklı bölgelerdeki yeterlilikleri tanımasını sağlamayı amaçlayan sözleşme ve tebliğlerden (Örn. Avrupa'da Lizbon Sözleşmesi ve Bologna Süreci ile Afrika'da Arusha Tebliği) öncesine dayanmaktadır.

⁶²Lythe, David, "Qualifications Frameworks in Asia and the Pacific" <https://inconnections02.etf.europa.eu/files/form/anonymous/api/library/8c3a35f1-cf34-45d6-a22a-72e991481f21/document/23ba2d16-6b19-4719-b184-0a2c3a42b56d/media/ILO%20survey%20Qualifications%20Frameworks%20in%20the%20Asia-Pacific%20region.pdf> (12.11.2012).

1.7 TÜRKİYE’DE ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Ülkemizde “yeterlilik” kavramı günümüzdeki anlamıyla aynı olmasa da 1970’li yılların sonlarından itibaren mesleki eğitimde kullanılmaya başlanmıştır. Örn., OSANOR Projesi, METEP Projesi, METGE Projesi, Endüstriyel Okullar Projesi ve Ortaöğretim Projesinde mesleklere göre işgücü ihtiyaçlarının belirlenmesinde mesleki becerilerin, düzeylerin ve standartların ele alındığı görülmektedir. 1990’lı yıllarda ise hem mesleki eğitimde hem de iş dünyasında “yeterlilik” kavramı ve ulusal yeterlilik sistemi sıklıkla gündeme gelmeye ve meslek standartları hazırlanmaya başlamıştır.⁶³

Türkiye’de Ulusal Yeterlilik Çerçevesi hazırlama çalışmalarının kökeni 2002-2007 yılları arasında yürütülen Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP)’ne kadar uzanmaktadır. 1991 yılından beri üzerinde çalışılmakta olan Mesleki Yeterlilik Kurumunun kurulması ise MEGEP projesinin en önemli çıktılarından biridir. MEGEP kapsamında Ulusal Yeterlilik Sisteminin oluşturulmasını da içeren bir ulusal reformun uygulanması yoluyla mesleki eğitim sisteminin kalitesinin artırılması hedeflenmiştir. Söz konusu proje kapsamında Ulusal Yeterlilik Sisteminin kurulması, işletilmesi ve bu sistem içerisinde bir UYÇ hazırlanması gibi hedefler gündeme taşınmıştır.

Ayrıca UYÇ hazırlanmasına yönelik politikaların oluşturulmasına ilişkin kararlar, 2007-2013 Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2007-2013 Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi 2008 yılı Türkiye Ulusal Programı ve 2011 yılı Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı gibi birçok önemli politika belgesindeki öncelikler arasında yer almıştır.

Avrupa Birliği ile uyumlu Ulusal Yeterlilik Sistemini kurmak ve işletmek üzere 5544 Sayılı Kanunla 2006 yılında Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK)’nın kurulmasıyla birlikte UYÇ’nin hazırlanması da Kurumun sorumluluğuna verilmiştir.⁶⁵ 2008 yılında kuruluş dönemini tamamlayan MYK’nın, aktif faaliyete geçmesinin ardından UYÇ hazırlama çalışmaları da gündeme alınmıştır.

⁶³ Altın, Recep, Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Öğretimdeki Yeni Yaklaşımlar. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Ankara, 2005.

⁶⁵ 21.09.2006 tarihli ve 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu, RG. 07.10.2010-26312.

2010 yılı Temmuz ayı içerisinde Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilen ve Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı (İMEİGEP)'nin öncelik alanlarından birincisi olan “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi'nin Oluşturulması” alanında, söz konusu faaliyetin MYK sorumluluğunda, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile yürütüleceği belirtilmiştir.⁶⁷

Ayrıca 5544 sayılı Kanununun 23/A maddesinde, MYK'nın TYÇ ile ilgili görevleri hakkında aşağıdaki hüküm yer almaktadır;

“Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin oluşturulmasına, geliştirilmesine ve güncelliğinin korunmasına ilişkin işlemler Kurum tarafından yürütülür.”⁶⁸

Söz konusu Kanun maddesi ve İMEİGEP gereğince Ağustos 2010'da MEB, YÖK ve MYK temsilcilerinden oluşan ve UYÇ'nin oluşturulması için gerekli kararların alınmasından sorumlu UYÇ Hazırlama Komisyonu kurulmuştur. UYÇ'nin planlama ve geliştirme sürecine ilişkin faaliyetler UYÇ Hazırlama Komisyonunca yürütülmüştür. Yine Komisyon tarafından Türkiye'ye özgü UYÇ'nin isminin Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) olması kararlaştırılmıştır.

Yaklaşık 3 yıl içerisinde yapılan UYÇ Hazırlama Komisyonu toplantıları, çalışma grubu toplantıları, danışma ve değerlendirme etkinlikleri, çalıştaylar ve istişare toplantıları sonucunda TYÇ Belgesi hazırlanmış ve 16-17 Nisan 2013 tarihlerinde düzenlenen Uluslararası Konferans ile yerli ve yabancı kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. TYÇ'nin yasal dayanağını oluşturan Yönetmelik ise MEB ve YÖK ile işbirliği içerisinde hazırlanarak 2013 yılı Haziran ayı içerisinde ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne sunulmuş; iletilen görüşler değerlendirilerek uygun bulunanlar Yönetmelik taslağına yansıtılmıştır.

TYÇ Belgesinin ve Yönetmeliğinin 2013 yılının son çeyreğinde Bakanlar Kurulu onayına sunulması ve kabul edilerek yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Böylece TYÇ resmi olarak hayata geçirilmiş olacaktır.

⁶⁷ İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı, RG. 15.07.2010-27642.

⁶⁸ **Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu**

1.7.1 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Kapsamı

TYÇ; Türkiye'deki yeterliliklerin sınıflandırılmasını sağlayan bütünleşik tek bir yapı olarak, kalite güvencesi sağlanmış ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, genel, mesleki ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yolları ile kazanılan tüm yeterlilikleri kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. TYÇ'nin kapsamı incelendiğinde kapsayıcı ve bütünleştirici bir çerçeve olduğu hatta bir UYÇ'nin sahip olabileceği en geniş kapsam tanımına sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

1.7.2 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Hedefleri

TYÇ Belgesine göre TYÇ'nin hedefleri şunlardır:⁷⁰

- Yeterlilikleri tanımlamak, sınıflandırmak ve karşılaştırmak için açık ve tutarlı bir yöntem belirlemek.
- Kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterlilikleri (genel, mesleki, akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme ortamlarında kazanılan) kapsayan bütünleşik bir çerçeve sunmak.
- Örgün, yaygın ve serbest öğrenme ortamlarında bireyin kazandığı yeterliliklerin tanınmasını sağlayacak biçimde yeterlilik sistemini sürekli iyileştirmek.
- Tanımlanmış ve ölçülebilir yeterliliklere sahip, istihdam edilebilir donanımda bireyler yetiştirilmesine ve dolayısıyla işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunmak.
- Yeterlilik sağlayan ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş dünyası ve sosyal paydaşlar başta olmak üzere ilgili tüm tarafların kurumsal işbirliğini geliştirmek.
- Diğer ülke yeterliliklerinin Türkiye'de, Türkiye'deki yeterliliklerin de yurtdışında tanınması için temel ölçütleri oluşturmak ve böylelikle karşılaştırma işlevi görmek.

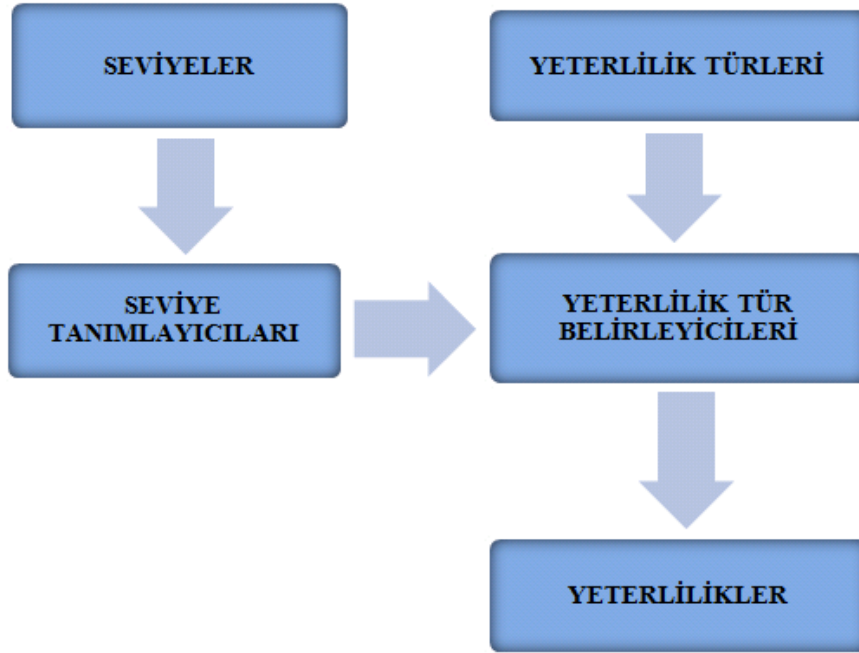
Diğer ülke UYÇ'lerinin hedefleri ile karşılaştırıldığında TYÇ'nin hedefleri oldukça kapsamlı ve reformcu olarak yorumlanmaktadır. Bu nedenle TYÇ'nin düzenleyici bir çerçeve olduğunu hatta bir ölçüde de dönüştürücü çerçeve türüne yakın olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

⁷⁰ MYK, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Belgesi, Ankara, 2013, s. 10.

1.7.3 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Yapısı

TYÇ'nin kapsamının bu şekilde değerlendirilmesinin ardından TYÇ'nin yapısına kısaca değinmekte fayda olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, TYÇ'nin yapısı Şekil 3'te sunulmaktadır.

Şekil 4: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin Yapısı

Kaynak: TYÇ Belgesi, s. 15.

TYÇ sekiz seviyeden meydana gelen bir yapıda tasarlanmıştır. TYÇ'de her seviye, söz konusu seviyedeki yeterliliklerin kazanılması için gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerden oluşan ortak öğrenme kazanımlarına göre tanımlanmıştır. Her seviyeyi tanımlayan öğrenme kazanımlarına ilişkin tanımlar dizisi *seviye tanımlayıcısı* olarak adlandırılmakta ve seviye tanımlayıcılar TYÇ'nin çekirdeğini oluşturmaktadır.⁷¹ TYÇ, seviye sayısı ve seviye tanımlayıcılarında kullanılan öğrenme kazanımı bileşenleri açısından Avrupa'daki birçok UYÇ ile benzerlikler göstermektedir.

TYÇ geliştirme sürecinde yapılan incelemelerde, farklı eğitim ve öğretim sektörlerinde (genel eğitim, mesleki eğitim, yükseköğretim ve yetişkin eğitimi vb.) sunulan farklı içerik ve özelliklere sahip yeterlilikler tespit edilmesi nedeniyle sadece seviye yapısı kullanılmasının etkili bir sınıflandırma yapılmasını güçleştireceği öngörülerek seviye

⁷¹ MYK, *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Belgesi*, Ankara, 2013, s. 15.

yapısının yanı sıra çeşitli yeterlilik türlerinin belirlenmesine ve kullanılmasına karar verilmiştir.

Yeterlilik türü; eğitim ve işgücü piyasasında yaygın olarak bilinen, kullanılan ve büyük oranda benzer öğrenme kazanımlarını içeren yeterliliklerin sınıflandırıldığı yeterlilik gruplarını temsil etmektedir.

Yeterlilik türleri, aynı seviyede yer alan ancak işlevleri, öğrenme kazanımları, büyüklükleri ve/veya eğilimleri açısından önemli farklılıklar gösteren yeterliliklerin birbirlerinden ayırt edilmesine olanak sağlamaktadır. Yeterlilik türlerine; 5. seviyede “Önlisans Diploması” ve “5. Seviye Mesleki Yeterlilik Belgesi”; 4. seviyede ise “Mesleki Ortaöğretim Diploması” ve “Ustalık Belgesi” örnek verilebilmektedir. TYÇ’de seviyelendirilmek üzere 20 yeterlilik türü tespit edilmiş durumdadır ancak TYÇ uygulama sürecinde bu sayıda artma veya azaltmalar olması mümkündür.⁷³

TYÇ yeterlilik türlerinin tanımlanmasında, seviyelerin seviye tanımlayıcıları aracılığıyla tanımlanmasına benzer bir yaklaşım benimsenmiş ve *yeterlilik tür belirleyicileri* olarak adlandırılan dokümanlar kullanılarak her bir yeterlilik türünün tanımlanması kararlaştırılmıştır. Bu yaklaşım İrlanda, Almanya, Avustralya gibi ülkelerde de kullanılmaktadır ancak TYÇ yeterlilik tür belirleyicileri bu ülkelerdeki tanımlayıcılara nazaran daha kapsamlıdır. Bu yaklaşım özellikle seviye tanımlayıcılarında yer verilemeyen detaylı bilgilerin yeterlilik tür belirleyicilerinde belirtilmesini ve yeterlilik geliştirecek kurum ve kuruluşlara yol gösterilmesini kolaylaştırmaktadır. Avrupa’daki diğer birçok UYÇ ile karşılaştırıldığında TYÇ’de kullanılan bu yaklaşım TYÇ’nin güçlü bir yanı olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye’deki yeterliliklerin büyüklüklerine, işlev veya amaçlarına göre sınıflandırılmasına yönelik ortak bir yöntem bulunmaması; ancak TYÇ’nin kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterlilikleri kapsamının hedeflenmesi nedeniyle çeşitli büyüklüklerde, işlev ve amaçları açısından farklılıklar gösteren yeterlilik türlerinin sınıflandırılması gereksinimi ortaya çıkmıştır.

Bu gereksinim doğrultusunda yeterlilik türlerinin *yeterlilik kategorileri* kullanılarak sınıflandırılması uygun görülmüştür.

⁷³ MYK, *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Belgesi*, Ankara, 2013, s. 48.

Benzeri yaklaşımı Avrupa'daki UYÇ'ler arasında İrlanda'da görmek mümkündür. Bu yaklaşım sayesinde aynı seviyede yer alan farklı yeterlilik türleri arasındaki karşılaştırmalar kolaylaşmaktadır. Özellikle yükseköğretim yeterliliklerinin yer aldığı üst seviyelerde mesleki yeterliliklerin veya yetişkin eğitimi kapsamında sunulan yeterliliklerin yer alması karmaşıklık yaratmaktadır.

Yeterlilik kategorileri kullanılarak aynı seviyedeki yeterlilik türleri arasında bir itibar denkliği bulunduğu ama bu yeterliliklerin aynı özelliklere sahip olmadıklarına vurgu yapılmaktadır. TYÇ yeterlilik kategorileri ve birbirlerine göre konumları Şekil 5'te sunulmaktadır.

Şekil 5: TYÇ Yeterlilik Kategorileri ve Aralarındaki İlişkiler

Kaynak: TYÇ Belgesi, s. 22.

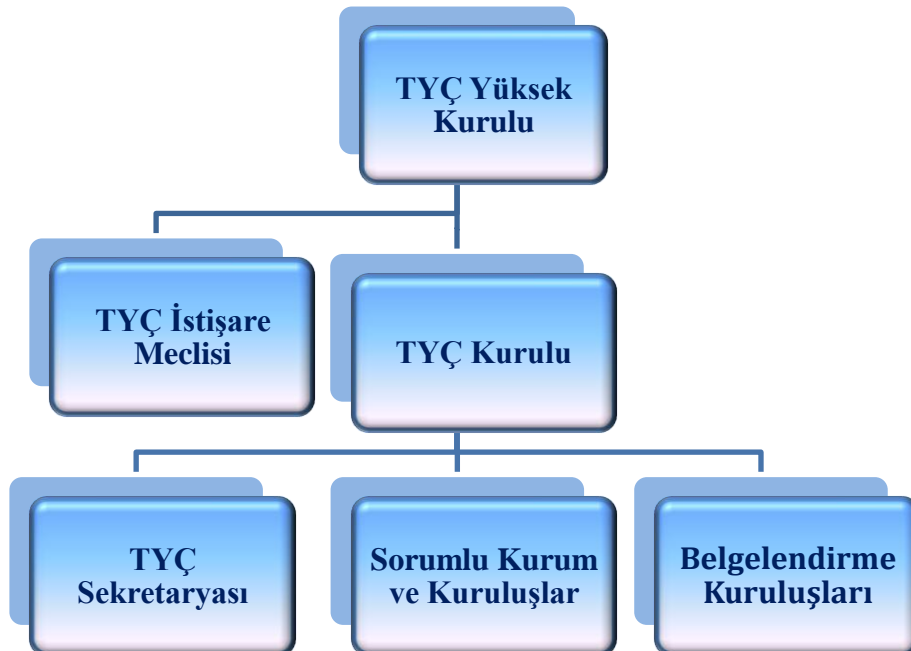
- **Ana yeterlilikler** genellikle tanımlanmış bir öğrenme veya çalışma alanındaki öğrenme kazanımlarının değerlendirilmesi süreci sonunda edinilen geniş kapsamlı yeterlilikler olup bir öğrenme sürecinin, öğrenim programının veya mesleki eğitimin tamamlandığını göstermektedir. Örn.; Mesleki ve teknik ortaöğretim süreci sonunda elde edilen “Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Diploması” bir ana yeterliliktir.
- **Destekleyici yeterlilikler** önceden kazanılan bir ana yeterliliğe ek olarak edinilen öğrenme kazanımlarının değerlendirilmesi sonucu belgelendirilen yeterliliklerdir. Bu yeterliliklerin kazanılabilmesi için mutlaka bir ana yeterliliğe sahip olunması gerekmektedir. Örn.; herhangi bir alanda edinilen lisans derecesine ek olarak kazanılan “İş ve Meslek Danışmanlığı” destekleyici yeterliliğidir.

- **Birim yeterlilikler** ana yeterliliğin bir kısmına karşılık gelen öğrenme kazanımlarının kazanılması sonucu belgelendirilen yeterliliklerdir. Örn.; Mesleki ve teknik ortaöğretim yiyecek içecek hizmetleri alanı mutfak dalında bulunan “Aşçılık” programı sonunda elde edilen diploma bir ana yeterliliktir. Bu diploma programı kapsamında yer alan “Soğuk Mutfak Aşçılığı” ve “Sıcak Mutfak Aşçılığı” gibi programların sonucunda kazanılan ve belgelendirilen yeterlilikler birim yeterliliktir.
- **Özel amaçlı yeterlilikler** başka bir yeterliliğe bağlı olmayan ancak kendi içerisinde bütünlüğü ve tek başına kullanımı (meslek icra etme, işyeri açma vb. gibi) olan öğrenme kazanımlarının belgelendirilmesi sonucunda elde edilen yeterliliklerdir. Örn.; inşaat sektöründe “Silindir Operatörü” yeterliliği özel amaçlı yeterliliktir.

1.7.4 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Yönetimi

5544 sayılı MYK Kanununun 23/A maddesi uyarınca, TYÇ'nin oluşturulması, geliştirilmesi ve güncelliğinin korunmasına ilişkin işlemlerden MYK sorumludur. Bu doğrultuda TYÇ'nin oluşturulmasına, geliştirilmesine, yönetilmesine ve güncelliğinin sağlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe girecek TYÇ Yönetmeliği hazırlanmıştır. TYÇ Yönetmelik taslağı incelendiğinde MYK'nın, TYÇ'nin yönetimine ilişkin sorumluluğunu ana paydaşlar olan MEB ve YÖK Başkanlığı ile paylaştığı görülmektedir.

Şekil 6: TYÇ Yönetim Yapısı

TYÇ ile ilgili tüm kararları almak üzere YÖK Başkanı, MEB Müsteşarı ve MYK Başkanından oluşan “TYÇ Yüksek Kurulu” kurulmuştur. Yüksek Kurulun altında ise TYÇ ile ilgili teknik çalışmaları yürütmek üzere TYÇ Kurulunun yer almasına karar verilmiştir. TYÇ Kurulunda MEB, YÖK ve MYK’nın yanı sıra işçi ve işveren örgütleri, meslek odaları ve eğitim sendikalarının temsilcilerinin yer alması öngörülmektedir. TYÇ ile ilgili tüm çalışmalara destek vermek üzere MYK içerisinde bir TYÇ Sekreteryası ve yapılan çalışmaları değerlendirmek ve görüş bildirmek amacıyla ilgili paydaşların temsil edildiği geniş katılımlı TYÇ İstişare Meclisinin kurulması kararlaştırılmıştır.

TYÇ Yönetmelik taslağında; genel, mesleki ve akademik eğitim ve öğretim programları ile diğer öğrenme ortamlarında kazanılan yeterliliklerin TYÇ’ye dâhil edilme esaslarına, yeterliliklerin kalite güvencesinin sağlanmasına, kalite güvencesini sağlayacak kurum, kuruluş ve yapıların belirlenmesine, önceki öğrenmelerin tanınmasına ve yeterlilikler arası geçişlere, ilgili kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında TYÇ’nin yönetiminin son derece kapsamlı bir mevzuatla sağlanması TYÇ’nin “düzenleyici” ve “yukarı-aşağı” yönlü bir UYÇ türünde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

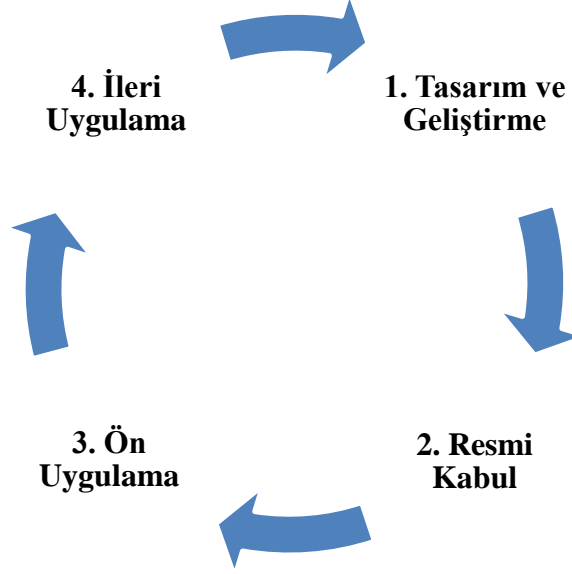
1.7.5 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin AYÇ ile Referanslanması

Türkiye açısından bir Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin hazırlanması kadar önem arz eden bir diğer çalışma ise hazırlanacak UYÇ’nin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile referanslanmasıdır. Bu amaçla 2013 yılı Haziran ayında TYÇ’nin AYÇ ile referanslama ve yükseköğretim seviyelerinin AYA-YÇ ile kendi kendine belgelendirme çalışması için uluslararası uzmanların da yer aldığı bir referanslama komitesi oluşturulmuştur. Türkiye’nin hedefi TYÇ Yüksek Kurulu tarafından onaylanacak referanslama ve belgelendirme raporunu 2014 yılı içerisinde Avrupa Komisyonunca oluşturulan ve yetkili ülke temsilcilerinin yer aldığı AYÇ Danışma Grubuna ve Avrupa Konseyine sunmaktır. Avrupa’da birçok ülkenin referanslama sürecinde yaşadığı zorluklardan kaynaklanan gecikmeler göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’nin referanslama tarihi olarak 2014 yılını belirlemesi son derece gerçekçi bir hedef olarak yorumlanmaktadır.

1.8 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME SÜRECİ

Özellikle son 10 yılda geliştirilen UYÇ'lerle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde UYÇ geliştirme sürecinin 4 ana aşaması olduğu sonucuna ulaşılmıştır.⁷⁴ Bu aşamalar Şekil 3'te sunulmaktadır:

Şekil 7: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Geliştirme Aşamaları

1. Tasarım ve Geliştirme: UYÇ'nin gerekçesine, politika hedeflerine ve mimarisine karar verilen bu aşamada ana paydaşların karar alma süreçlerine dâhil edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu aşama, önemli ölçüde teknik çalışma gerektirirken aynı zamanda çeşitli paydaşların sürece bağlılığını ve katılımını sağlayacak olan yoğun istişareleri de içermektedir. Avrupa'da geliştirilen UYÇ'lerin ilk tasarım ve geliştirme aşamaları büyük oranda tamamlanmış durumdadır. Bazı ülkeler UYÇ'lerini seçilen sektörlerde test etme yolunu seçmişlerdir. 2012 yılsonu itibariyle Yunanistan, Romanya, Sırbistan, İsviçre ve İsveç bazıları diğerlerinden daha ileride olsa dahi tasarım ve geliştirme sürecinde bulunan ülkelerdir.

2. Resmi Kabul: Çeşitli ülkelerde kullanılan araçlar arasında kanunlar, yönetmelikler ve hükümet, bakanlık veya idare düzeyindeki kararnameler yer almaktadır. Bu kararların görece gücü ulusal kanuni ve politik bağlamlara dayanmakta olup bazı ülkeler kanunları diğer araçlardan daha fazla kullanmaktadır. Sonuç olarak UYÇ'nin yasal olarak kabul edilmesi önem taşımaktadır.

⁷⁴ http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6117_en.pdf

Kimi ülkelerde açık bir yasal talimatın eksikliği veya bulunmaması UYÇ'nin uygulanması ve AYÇ ile referanslanmasında ciddi gecikmeler yaşanmasına sebep olmuştur. Birçok ülke UYÇ'lerinin mimarisine karar vermiş durumdadır ancak çoğu hala resmi kabul üzerinde çalışmaktadır. Bu aşama Hırvatistan, Finlandiya, Romanya, İspanya ve İsveç'te gecikmiştir. Ancak 2011 yılıyla karşılaştırıldığında ciddi ilerleme kaydedildiği gözlenmektedir. 24 UYÇ kanun, kararname veya mevcut mevzuatta yapılan değişiklikler aracılığıyla resmi olarak kabul edilmiş durumdadır.⁷⁵

UYÇ ile ilgili kanunlar Belçika (Flaman), Çek Cumhuriyeti, Estonya, Fransa, İrlanda ve Karadağ'da ulusal parlamentolar tarafından kabul edilmiştir. Bulgaristan, Macaristan, Letonya, Malta, Hollanda ve Portekiz'de kararnameler kabul edilmiş ve yayımlanmıştır. UYÇ ile ilgili kanun ve kararnameler Türkiye, Hırvatistan, Finlandiya, Norveç, Slovenya ve İsveç'te hazırlanmış ve resmi olarak kabul edilmeyi beklemektedir. Mevcut mevzuat, Danimarka'da güncellenmiş; Macaristan, Polonya ve Slovakya'da ise güncellenmesi planlanmaktadır.

Az sayıda ülkede alınan idari kararlar, sıklıkla mevcut yasal dayanakta yapılacak yeni değişikliklere yol açmaktadır. UYÇ'nin yasal dayanağı ulusal bağlam ve kanun yapma geleneği kadar mevcut idari düzenlemelere göre de değişkenlik göstermektedir.⁷⁶ Ancak yasal dayanak tek başına yeterli olmayıp çerçevenin resmi kabulünün ardından nasıl uygulanacağına dair ana paydaşlar arasında anlaşmaya varılması da hayati öneme sahiptir.

3. Ön Uygulama: UYÇ'nin bilinirliği ve farkındalığının artmaya başladığı ve UYÇ prensiplerinin etkin olarak teşvik edildiği ve uygulandığı aşamadır. Ön uygulama aşamasında esas görev UYÇ'nin amacını ve katma değerini nihai kullanıcılara iletebilmektir. Bir UYÇ'nin uygulama aşamasına ulaşıp ulaşmadığına karar verilmesinde en önemli ölçüt sorumlulukların ve rollerin farklı paydaşlar arasında nasıl paylaşılacağına karar verilmiş olmasıdır.

Belçika (Flaman), Danimarka, Estonya, Almanya, İzlanda, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Hollanda ve Portekiz'den oluşan 10 ülke, ön uygulama aşamasına geçmiş olarak tanımlanabilmektedir.

⁷⁵ http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6117_en.pdf

⁷⁶ Raffe, David. "What is evidence for the impact of national qualifications frameworks?" <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03050068.2012.686260> (26.07.2013).

Bu ülkeler hali hazırda yönetim yapıları kurarak, idari yapıları değiştirerek ve UYÇ'lerin faydaları ve katma değerleri hakkında eğitim ve öğretimdeki olası nihai kullanıcıları bilgilendirerek UYÇ'lerin pratik uygulamasına başlamıştır. Belçika ve Hollanda gibi ülkelerin UYÇ'lerinde kullanılmak üzere kalite güvence ölçütleri geliştirilmesi ve resmi olmayan yeterlilikler ile özel yeterliliklerin UYÇ'ye dâhil edilmesine yoğun bir şekilde odaklandıkları görülmektedir.

4. İleri Uygulama: UYÇ'nin ulusal eğitim ve öğretim sisteminin bütünleşik bir parçası haline geldiği, nihai kullanıcılara, bireylere ve işverenlere UYÇ'nin faydalarının ulaştırılmaya başladığı dönemdir. Fransa, İrlanda, Malta ve Birleşik Krallık'taki UYÇ'ler ileri uygulama aşamasındadır. Bu UYÇ'ler eğitim ve öğretim ile işgücü piyasasındaki otoriteler tarafından eğitim ve öğretim hakkındaki bilgiyi yapılandırmak ve bu bilgileri nihai kullanıcılar, bireyler ve işverenler için yeterliliklere ilişkin ulusal veritabanları aracılığıyla görünür hale getirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu UYÇ'lerden İngiltere ve Fransa'dakiler gibi bazıları hangi yeterliliklerin UYÇ'ye dâhil edileceğinin tanımlanmasında kullanıldığı kadar yeterliliklerin düzenlenmesi ve kalite gerekliliklerinin tanımlanmasında da kullanılmaktadır.

Bu aşamalar, kesin ve tartışmasız aşamalar olarak algılanmamalıdır, çünkü uygulamada çakışmalara rastlanabilmektedir. Yukarıdaki şekilden de anlaşılacağı üzere, bu aşamalar UYÇ'lerin sürekli geliştirme gerektirdiğinin altını çizen döngünün parçalarıdır. Geliştirilmiş UYÇ'lerden bazıları, bilhassa Birleşik Krallık'takiler benzer aşamalardan geçmişlerdir. Bu durum aynı zamanda, ülkelerin referanslama raporlarında UYÇ'lerinin düzeltme ve iyileştirme ihtiyacına vurgu yapan güncellemeler yaptığı AYÇ referanslama sürecinde de gözlemlenmektedir.

AYÇ'nin kabul edilmesiyle birlikte Avrupa'da UYÇ geliştirme çalışmaları ivme kazanmıştır ve ülkeler ardı ardına UYÇ'lerini hayata geçirmeye başlamışlardır. 2012 yılı Kasım ayı itibariyle Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) tarafından yapılan analize göre Avrupa'da yer alan 36 ülkede toplam 40 UYÇ hazırlama veya uygulama aşamasındadır.⁷⁷ Birleşik Krallık'ta İngiltere ve Kuzey İrlanda; İskoçya ve Galler olmak üzere üç, Belçika'da ise iki farklı UYÇ bulunmaktadır. 29 ülke tüm tür ve seviyelerdeki yeterlilikleri içerecek kapsayıcı çerçeveler hazırlamaktadır.

⁷⁷ http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6117_en.pdf

27 ülke 8 seviyeli UYÇ'ler geliştirmiş veya tasarlama durumdadır ancak diğer 8 ülkenin çerçeveleri 5, 7, 9, 10 veya 12 seviyelidir. Örneğin İrlanda ve Slovenya 10, İskoçya 12, İzlanda ve Norveç 7 seviyeli çerçevelere sahiptir. Fransa ise beş seviyeli yeterlilik çerçevesini sekiz seviyeli olacak şekilde revize etmeyi planlamaktadır. 24 UYÇ ülkelerinde resmi olarak kabul edilmiş durumdadır.

Çok sayıda ülke, Ulusal Yeterlilik Çerçevesini şu unsurları içerecek biçimde geliştirmektedir:

- Yeterlilikleri kazanma yollarından bağımsız olarak değerlendirilen kazanımlar aracılığıyla hazırlanmış ortak yeterlilik tanımları
- Meslek ve öğrenme alanlarına uygulanabilecek ortak seviye (tüm yeterlilikleri içeren çerçevelerde genellikle 8 ile 12 arasında) tanımlayıcıları dizisi
- Kapsamlı bir meslek ve öğrenme alanları dizisi (genellikle 12 ile 15 arasında yeterlilik türü)

Avrupa ve diğer kıtalarda geliştirilen UYÇ'ler incelendiğinde tespit edilen benzerlikler şu şekilde özetlenebilmektedir:

- UYÇ'ler büyük ölçüde tüm seviye ve türlerdeki yeterlilikleri içeren kapsayıcı çerçeveler şeklinde tasarlanmaktadır.
- Birçok ülke öğrenme kazanımlarının bilgi, beceri ve yetkinlik kategorileri aracılığıyla tanımlandığı sekiz seviyeli çerçevelere sahiptir.
- Sekiz seviyeli yapı ve seviye tanımlayıcılarındaki bilgi, beceri ve yetkinlik kategorilerinin benzer olması ülkelerin uluslararası karşılaştırılabilirliğe verdiği öneme işaret etmektedir.
- UYÇ'ler sıklıkla ulusal HBÖ stratejilerinin parçası olarak algılanmakta, birçok ülkede ise resmi ve kamu eğitim sistemi dışında belgelendirilen yeterlilikleri de içermekte ve resmi olmayan/serbest öğrenmelerin geçerli kılınmasını teşvik etmektedir.

Bütün ülkeler seviye tanımlayıcılarında öğrenme kazanımları yaklaşımı kullanmakta ve UYÇ'ler bu yaklaşıma aktif katkıda bulunmaktadır. Örneğin Belçika, Hırvatistan, İzlanda, Norveç ve Polonya gibi ülkelerde UYÇ'ler, öğrenme kazanımlarının daha önce uygulanmadığı veya tutarsız bir şekilde uygulandığı alanları tanımlayarak öğrenme kazanımlarının kullanılmasını teşvik etmektedir.

Polonya, Hırvatistan, Malta, Romanya ve İspanya gibi bazı ülkeler ise UYÇ'lerin yürürlüğe girmesine bağlı olarak eğitim ve öğretim sektörlerinde öğrenme kazanımlarının kullanılmasını sağlayacak sistematik eylemlerde bulunmuştur.

Seviye tanımlayıcılarının öğrenme kazanımlarına dayalı olarak geliştirilmesi bütün UYÇ'ler için bir güçlük olmuştur. Ülkeler AYÇ seviye tanımlayıcılarını ulusal bağlamda ülkelerinin ihtiyaçlarına uyarlamak için çaba sarf etmişlerdir. Örneğin ülkeler arasında AYÇ'nin yetkinlik bileşenini daha iyi iletişim, sosyal ve profesyonel yetkinlikleri de kapsayacak şekilde genişletme eğilimi göze çarpmaktadır. Bilhassa Almanya, Hollanda ve Slovenya'nın yer aldığı bir grup ülke UYÇ'lerinde öğrenme kazanımlarından ziyade yetkinliklere atıfta bulunmaktadır. Bu ülkeler "yetkinlik" bileşenini; bireyin kendi kendini idare eden bir şekilde mesleki ve kişisel gelişim için işyerinde veya öğrenme ortamlarında bilgi, beceri, tutum ve diğer kişisel, sosyal ve metodolojik kapasitesini kullanma yeteneği olarak daha geniş kapsamlı tanımlamaktadır. Birçok ülke ise anahtar yetkinliklere seviye tanımlayıcılarında yer vererek bu yetkinliklerin görünür olmasını sağlama yolunu seçmiştir.

Çoğu UYÇ ulusal kurumlar tarafından resmi olarak tanınmış tüm yeterlilikleri (genel eğitim, mesleki ve teknik eğitim ve öğretim ve yükseköğretim) kapsamaktadır. Danimarka, Finlandiya, Hollanda, Norveç ve İsveç gibi ülkeler UYÇ'lerinde işletmeler veya sektör tarafından belgelendirilen ve "resmi" olarak tanımlanmayan sertifika ve diplomaları da içermeyi hedeflemektedir. Bu durum, bireylerin kamu veya özel farklı eğitim ortamlarda edinilen öğrenme kazanımlarının nasıl ilişkilendirildiğini ve birleştirildiğini görmelerini sağlaması açısından oldukça önemlidir.

Hollanda ve Birleşik Krallık (İngiltere-Kuzey İrlanda ve Galler) gibi ülkeler başlangıç seviyesindeki (AYÇ 1. Seviyenin altı) öğrenmeleri de kapsayacak giriş seviyeleri kullanmaktadır. Bu giriş seviyeleri tam bir yeterlilik anlamına gelmeyen ancak başka öğrenmelerle birleştirildikleri zaman tam bir yeterlilik anlamına gelebilecek öğrenmeleri görünür kılmak ve belgelendirmek için kullanılmaktadır. Öğrenme güçlükleri yaşayan ve erken dönemde okuldan ayrılan bireyler bu yaklaşımdan faydalanmaktadır.

UYÇ'lerin etkilerine dair çok az kanıt olmasına rağmen kullanımlarının yoğun olarak teşvik edilmeleri ve ulusal şartlar ile ihtiyaçlara göre yeterince özgünleştirilmemeleri endişe yaratmaktadır.

Ancak bazı ülkelerde UYÇ'ler başlangıçta öğrenme kazanımlarının nasıl anlaşılması gerektiği veya bu prensiplerin güncel eğitim ve öğretim sistemlerine nasıl yansıtılacağı gibi yoğun tartışmalarla gündeme gelmiştir. Tartışmalar belirli sayıda seviyeden oluşan yapıların kabul edilmesinden ziyade değerlerin ve gelecekteki eğitim ve öğretimin ortak olarak anlaşılmasına yönelik çalışmalar hakkında olmaktadır. Bu tartışmalardan UYÇ'lerin gelecekteki gelişimini ve uygulanmasını olumlu olarak destekleyecek çok değerli dersler çıkarılmaktadır.

1.9 ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİ BEKLEYEN GÜÇLÜKLERİ

Avrupa'da son yıllarda yaşanan gelişmeler, resmi olmayan öğrenmelerin geçerli kılınması gibi tamamlayıcı politikalar ve önlemlerle sıkı bir şekilde desteklenmeleri halinde UYÇ'lerin potansiyellerinin ortaya çıkması için iyi bir dayanak teşkil etmektedir. Ancak bu durum, UYÇ'lerin politika yapıcılar ve çerçevelerin geliştirilmesinde görev alan uzmanlarla sınırlı dar çevrenin dışında da görünür hale getirilmelerini gerektirmektedir. Tasarım, geliştirme ve resmi kabul aşamalarından uygulama aşamasına geçiş son derece hassas, ciddi ve acil bir husustur. Bu doğrultuda aşağıdaki adımlar oldukça önemlidir:

- Öğrenme kazanımlarına dayalı olarak geliştirilen seviyeler vatandaşlar tarafından görünür hale getirilmelidir. Yeterliliklerde ve sertifikalarda AYÇ ve UYÇ seviyelerine yer verilmesi yeterlilik çerçevelerinin geleceği açısından oldukça önemli bir husustur.
- UYÇ'lerin ulusal yapılanma ve planlama araçları haline dönüşmesi gerekmektedir, bu da veri tabanlarının ve rehberlik materyallerinin UYÇ'lerin yapılarını yansıtacak şekilde tasarlanması anlamına gelmektedir. Bu gelişme 2005 yılından önce uygulamaya konulan UYÇ'ler tarafından başarılmıştır ve bu başarının yeni geliştirilen UYÇ'ler tarafından da tekrarlanması gerekmektedir.
- UYÇ'lerin işgücü piyasası aktörleri ile daha yakın ilişkiler kurması ve kariyer yollarının geliştirilmesini destekleyerek, iş yerinde kazanılan becerilerin belgelendirmesi, rehberlik vb. yollarla işgücü piyasasında çerçevelerin görünürlüğünü güçlendirmesi gerekmektedir.
- UYÇ'lerin yaygın ve özel sektöre karşı anlayışlı olması ve resmi eğitim ve öğretim sisteminin dışında kalan yaygın eğitim ve serbest öğrenmelerin geçerlilik kazanmasını kolaylaştırması gerekmektedir.

1.10 ÜLKELERİN ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVESİ GELİŞTİRME NEDENLERİ

Bu bölümde ülkelerin UYÇ geliştirirken esas aldıkları hedefler, ulaşmak istedikleri etkiler özetle UYÇ geliştirme nedenleri ele alınmaktadır. Sunulan hedefler tez çalışmasının uygulama bölümünde UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin tespit edilmesiyle ilgili araştırmaya girdi oluşturmaktadır.

Yapılan son analizlere göre 120'den fazla ülke UYÇ çalışmalarına farklı düzeylerde katılmaktadır. Birçok ülke eğitim ve öğretim sistemlerinin uyumluluğunu, kalitesini ve esnekliğini geliştirmeye çalışmakta ve bu ülkelerden birçoğu da UYÇ'leri bu reformu gerçekleştirecek araçlar olarak görmektedir. İşverenlere ve yükseköğretim kurumlarına farklı ülkelerde kazanılan yeterliliklerin denkliğini tanımalarında yardımcı olan Avrupa ve Karayipler'deki gibi Bölgesel Yeterlilik Çerçevesinin ortaya çıkması UYÇ'lerin geliştirilmesini teşvik etmektedir. Bu hedefler doğrultusunda UYÇ'lerin geliştirilmesi çok taraflı ve iki taraflı organizasyonlar tarafından da desteklenmektedir.

UYÇ'ler, işverenlere olası çalışanların yeterliliklerine dair iletilen bilgiler aracılığıyla yeterliliklerin (derece, sertifika, diploma veya deneyime dayalı öğrenmelerin tanınması) anlaşılmasını kolaylaştırmayı ve iyileştirmeyi hedeflemektedir. UYÇ'ler ayrıca, yeterliliklerin birbirleri ile ilişkilerini açıklamayı ve böylece meslekler ve eğitim öğretim sektörleri içerisinde ve arasında yollar inşa etmek üzere yeterliliklerin birleştirilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

Hükümetlerin kazanım-odaklı yeterlilik çerçeveleri hazırlama sebeplerinden bir tanesi yeterliliklere ulaşılmasını sağlayan programları sunan kuruluşlara işverenler ve öğrenenlerin duyduğu güven eksikliğinin üstesinden gelmektir.

Bu nedenle özellikle mesleki yeterlilikler için kazanım-odaklı çerçevelerin hazırlanması, birçok hükümet tarafından işverenlerin etkisinin artırılması ve eğitim öğretim sağlayıcıların etkisinin azaltılması için bir fırsat olarak algılanmaktadır.

UYÇ'lerin küresel olarak yayılımı tek başına gerçekleşen bir olgu değildir. Aksine ulusal ekonomileri hiç olmadıkları kadar birbirlerine bağımlı hale getiren ve aynı zamanda hükümetlerin kontrol altına alma ve düzenleme girişimlerinin giderek çoğaldığı işgücünün hareketliliğini artıran küreselleşmeye bağlı değişikliklerle yakından ilişkilidir.

“Küreselleşme” UYÇ’lerin de ortaya çıktığı, geçtiğimiz 30 yıldaki ekonomik ve politik akımları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. “Küreselleşme” ulusal ekonomilerin birbirlerine bağımlılığını artıran ve hükümetlerin ekonomiler üzerinde daha az kontrole sahip olmaları eğilimine karşılık gelmektedir. Geçtiğimiz 30 yıl boyunca hükümetler ağırlıklı olarak işgücü piyasasının rolünü artıran politikaları teşvik etmişlerdir. Devletin rolü, düzenleme ve bilgi akışını geliştirme aynı zamanda piyasa ana hizmetleri sağlama noktasında başarısızlık yaşadığında özel sektörle anlaşma yapma düzeyine sınırlandırılmıştır.

Kamu sektörü reformunda üzerinde durulan bir diğer önemli nokta ise kamu kurumlarının kendi aralarında veya aynı şekilde devlet tarafından anlaşma sağlanmış diğer kuruluşlarla rekabet edebilen yapılar olarak kurulan daha küçük birimlere ayrıştırılmasıdır. Performans göstergeleri, yeni hizmet sağlayıcıların büyümesini ve aynı zamanda devletin hizmetin kalitesini değerlendirmesini sağlamayı teşvik eden mekanizmalar olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla hükümetler, UYÇ’leri nitelikli öğrenenlerin sayısını ve kalitesini artırmak başta olmak üzere hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmek ve kolaylaştırmak, deneyimler sonucu gerçekleşen öğrenmeleri tanımak ve eğitim kurumları ile işgücü piyasası arasındaki ilişkileri güçlendirmek gibi diğer yollarla eğitim ve öğretim sistemlerinde reform yaratacak araçlar olarak kullanma girişimindedir.

UYÇ’lerin geliştirilmesi, mevcut yeterlilik sistemlerinin yaşadığı “meşruiyet krizi”ne bir tepki olarak da yorumlanabilmektedir. UYÇ’lerin hazırlanması, yeterliliklerin esnekliğini ve taşınabilirliğini artırmayı ve dolaylı olarak ekonomik rekabeti, sosyal içermeyi ve eğitim fırsatlarını teşvik etmeyi amaçlayan bir reform stratejisidir. Kısıtlı kaynaklara ve genellikle zayıf eğitim kurumlarına sahip gelişmekte olan ülkelerde, mevcut tüm öğrenmelerin akredite edilmesi için kazanım-odaklı çerçeveler hazırlanması fikri ağırlıklı olarak cazip görülmektedir ve özellikle bu yöndeki kararlar güçlüdür.

İrlanda, Fransa, Malta ve Birleşik Krallık dışında Avrupa’da UYÇ’lerin uygulanması henüz erken bir aşamada bulunmasına rağmen birçok ülkede UYÇ’lerin hedefleri çerçevenin biçimi ve yönelimine dair açık işaretler sunacak şekilde belirlenmiştir. Aşağıda sıralanan dokuz öncelikli ve önemli hedef Avrupa’da UYÇ geliştirme ve uygulama sürecinde bulunan ülkeler tarafından dikkate alınma sıklıklarına göre sıralanmıştır.⁷⁸

⁷⁸ CEDEFOP, “The development of national qualifications frameworks in the Europe”,

1. Eğitim ve öğretimin uluslararası şeffaflığını artırmak ve yeterliliklerin karşılaştırılmasına ve aktarılmasına yardımcı olmak,
2. Ulusal yeterlilik sistemlerinin şeffaflığını artırmak,
3. Hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmek,
4. Eğitim ve öğretim sistemlerinde öğrenme kazanımlarına dayalı yaklaşıma geçişi teşvik etmek ve hızlandırmak,
5. Kredi transferi ve ilerlemeye yardım etmek için eğitim ve öğretim sistemlerinin geçirgenliğini artırmak,
6. Yaygın ve serbest öğrenmelere geçerlilik kazandırılmasına yardım etmek,
7. Ulusal yeterliliklerin tutarlılığını artırmak,
8. Kalite güvencesi için referans noktası teşkil etmek,
9. Paydaşlar arasında işbirliğini geliştirmek ve işgücü piyasası ile yakın ilişkiler kurmak.

Bu hedefler dışında tüm ülkeler tarafından belirtilmeyen ancak bir veya birkaç ülke tarafından vurgulanan diğer hedefler ise şunlardır:

10. Mesleki eğitim ve öğretim ile yükseköğretim arasındaki itibar denkliliğini geliştirmek,
11. Eğitim ve öğretim arz ve talebini kontrol etmek,
12. Eğitim ve öğretimin kişisel gereksinimlere cevap verebilirliğini artırmak,
13. Yeterliliklerin beceri yönelimlerini geliştirmek,
14. Bireysel öğrenenlere yönelik beklentileri daha iyi ifade etmek,
15. Yetişkin öğrenmelerini güçlendirmek,
16. Ortaöğretime katılımı teşvik etmek.

Yukarıda sıralanan hedefler ve gerçekleşen veya gerçekleşebilecek etkiler arasında bire bir ilişki bulunmamasına rağmen birçok UYÇ reform yöneliminin unsurlarını içermektedir. Bu reform rolü, yeterliliklerin yasal düzenlemesi ve doğrudan yönetimine dayalı olmasa da büyük ölçüde öğrenme kazanımlarına geçiş, ortak bir dilin sunulması ve paydaşlar arasında işbirliği ve bağlılık gibi hususlara dayanmaktadır. Karşılaştırılabilirlik, ulusal şeffaflık ve geçirgenlik, yeterlilik sistemlerinin tutarlılığı ve önceki öğrenmelerin tanınması gibi hedeflerin gerçekleştirilmesi için tutarlı ve sistematik bir şekilde öğrenme kazanımları yaklaşımına geçilmesi gereklidir.

Bu da UYÇ'lerin geleceğe yönelik başarılarının öğrenme kazanımlarının kullanılmasının tutarlı bir şekilde teşvik edilmesine bağlı olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler ışığında ülkelerin UYÇ hazırlama ve uygulama sürecinde yukarıda sıralanan ortak ve öncelikli hedeflerini detaylı olarak ele almakta fayda görülmektedir.

1.10.1 Yeterlilik Sistemleri Arasındaki İletişimi ve Yeterliliklerin Şeffaflığını Artırmak

UYÇ'lerin geliştirilmesindeki en genel hedef, ülkedeki veya bir eğitim sektöründeki (yükseköğretim gibi) yeterliliklerin anlaşılmasını kolaylaştıran ulusal olarak kabul edilmiş tek bir yeterlilik çerçevesinin yaratılmasıdır. Bu sayede, mevcut yeterliliklerin iletişimi iyileştirilmekte aynı zamanda sistemdeki karmaşıklıklar giderilmektedir. Diğer bir deyişle, yeterliliklerin tekrarlanmasından ve örtüşmesinden kaçınılırken toplumun tüm öğrenme gereksinimlerinin karşılandığından emin olunabilmektedir.

Birçok ülkenin yeterliliklere ait resmi sınıflandırmaları bulunmaktadır ama bu ülkelerin çoğunluğu yeterliliklerin şaşırtıcı bir şekilde yaygınlaşmasından, mantar gibi çoğalmalarından ve bu yeterliliklerin insanlar tarafından oldukça az anlaşılmasından rahatsız oldukları için UYÇ geliştirme fikrini kabul etmişlerdir. Farklı yeterliliklerin birbirleriyle nasıl ilişkili olduğunun daha açık ifade edilmesini hedeflemişlerdir.

Tek bir ulusal çerçevenin hazırlanması, ulusal olarak yönetilebilecek bir sistem, dolayısıyla bir birleşme noktası yaratılmasının ve verimliliğin artırılmasının ilk adımı olarak görülmektedir. Birçok ülkede ekonominin birçok sektöründeki çeşitli pozisyonları ve seviyeleri kapsayacak derecede detaylı sektörel çerçeveler bulunmaktadır.

UYÇ'lerin sektörel çerçevelerin basitleştirilmesini ve anlaşılır olmasını sağlayacağı düşünülmektedirler.

UYÇ fikri yaygın olarak yeterlilikleri, eğitimi sağlayan kuruluşlardan ayırmakla ilişkilendirilmektedir. Bu tarz bir ayrıştırmanın nedenleri, kişilerin belirli bir kuruluştaki eğitime katılmadan da yeterlilikleri elde etmelerini sağlamak ve kuruluştaki sunulan eğitime katılmadan elde edilen yeterlilikle eş değerde "ulusal yeterlilikler" geliştirmektir.

UYÇ yaklaşımına göre, “ulusal yeterlilikler, öğrenmenin gerçekleştiği yer açısından kör olacağı için bir kişinin değerinin ölçüsü olarak görülen kurumsal öğrenme takıntısını ortadan kaldıracaktır”.⁷⁹

Avrupa çapında kapsayıcı UYÇ’lerin kabul edilmesi ve uygulanması eğitim ve öğretim alt-sistemleri arasındaki ilişkileri de etkilemektedir. Bu durum, birçok UYÇ’nin yeterlilik türleri ve seviyeleri arasında bağlantıların ve köprülerin iyileştirilmesi gibi hedefleriyle uyumludur. Yeterlilikler arasındaki ilerleme yollarında bulunan çıkmaz sokakların ortadan kaldırılması ile yatay ve dikey ilerlemenin teşvik edilmesi yeni nesil birçok UYÇ’nin ana görevlerinden birisi olarak kabul edilmektedir.

Ülkelerin ortak problemlerinden bir tanesi de mevcut yeterliliklerin işverenlere veya eğitim ve öğretim kurumlarına yeterliliğe sahip kişilerin neler bildiği ve yapabildiği hakkında yeterli bilgi sağlayamamasıdır. Ortak hedef ise yeterliliklerin içerdiği özgün öğrenme kazanımlarının tanımlanması ve bu sayede yeterliliklerin çok daha şeffaf ve anlaşılır hale getirilmesidir.

1.10.2 Hayat Boyu Öğrenmenin Teşvik Edilmesi

UYÇ’lerin iddialı genel hedeflerinden bir tanesi de hayat boyu öğrenme(HBÖ)’nin teşvik edilmesi ve desteklenmesidir. Avrupa Komisyonu HBÖ kavramını şu şekilde tanımlamaktadır:⁸¹

“Bilginin, uzmanlık bilgisinin, becerilerin, yetkinliklerin ve/veya yeterliliklerin artırılmasıyla sonuçlanan ve kişisel, sosyal ve/veya mesleki nedenlerle hayat boyunca gerçekleştirilen bütün öğrenme faaliyetleridir.”

Birçok ülke UYÇ hedefleri arasında HBÖ’nün desteklenmesine yönelik hedeflere yer vermektedir. Örneğin İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesinin hedeflerinden birisi “bütün yaş gruplarından ve sosyoekonomik sınıflardan bireylerin kişisel, sosyal ve ekonomik potansiyellerini gerçekleştirebilmek için uygun eğitim ve öğretim fırsatlarına erişimlerine yardımcı olmak”tır. Bazı ülkelerde HBÖ, UYÇ’nin genel bir hedefi olarak basit bir şekilde belirtilmiştir; bazılarında ise HBÖ, UYÇ’nin özellikle diğer hedefleriyle ilişkilendirilmiştir.

⁷⁹http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf

⁸¹ CEDEFOP, Glossary, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4106_en.pdf (12.03.2013)

Örn., öğrenenlerin eğitimin bir alanından (bilişim teknolojileri veya konaklama hizmetleri gibi) diğerine veya eğitimin bir sektöründen (mesleki eğitim veya yükseköğretim) diğerine geçmelerine imkân sağlamak HBÖ'nün etkinleştirilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Bazı ülkelerde ise HBÖ'nün etkinleştirilmesi sonucunda öğrenenlerin eğitim ve öğretime erişimlerinin kolaylaşacağına inanılmaktadır. Birçok ülkede yetişkin eğitimi kapsamında sunulan yeterlilikler UYÇ'ler aracılığıyla tanınmakta ve bireylere çok çeşitli HBÖ fırsatları sunulmaktadır.

İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesi uluslararası şirketler ve diğer özel kuruluşlar tarafından belgelendirilen yeterlilikleri de içermektedir. Bu durum HBÖ'nün teşvik edilmesi ve öğrenenlerin ana yeterlilikleri sürekli eğitim ve uzmanlaşma yeterlilikleri ile birleştirmesinin ön koşulu olarak kabul edilmektedir.

1.10.3 Kredi Biriktirme ve Transferi

UYÇ'ler geliştirilerek yeterliliklerin şeffaflığının artırılması sayesinde yeterlilikler için kredi biriktirme ve transfer olanaklarının da artacağı düşünülmektedir. Birçok ülkede farklı eğitim kurumlarının sağladığı yeterlilikler arasında karşılaştırılabilirlik olmaması sorun olarak görülmekte ve UYÇ'lerin kredi biriktirme ve transfer sistemlerinin geliştirilmesinde dayanak olarak kullanılması planlanmaktadır. Yeterliliklerin şeffaflığının artırılması sonucu eğitim ve öğretim sistemi içerisindeki farklı eğitim kurumları, coğrafi bölgeler ve eğitim ve öğretim sistemindeki farklı eğitim sektörleri (Örn. mesleki eğitim, yükseköğretim, yetişkin eğitimi gibi) arasındaki ilerleme yollarının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

UYÇ'lerde genel olarak üç eğitim ve öğretim sektörü öne çıkmaktadır. Bunlar mesleki eğitim ve öğretim, yükseköğretim ve mesleki (beceri odaklı) yeterliliklerdir. Bu üç sektör tek bir çerçeveye yerleştirilmelerine karşın mesleki yeterlilikler ile diğer eğitim ve öğretim sektörleri arasında zayıf bağlantılar bulunmaktadır. Bunun sebebi olarak ise mesleki yeterliliklerin teorik bilgi ağırlıklarının düşük olması ve daha çok standart becerilere odaklanması görülmektedir. Diğer taraftan mesleki yeterlilikler ile diğer yeterlilikler arasında ilişki kurulması gerekmektedir ancak mesleki yeterliliklerin birçok ülkede daha düşük seviyeli ve teorik bilgi içeriği yönünden zayıf olmasından ötürü bu ilişkinin kurulmasında zorluklar yaşanmaktadır.

Birçok ülkede mesleki eğitim ve öğretim ile yükseköğretim arasında ilerleme yollarının geliştirilmesi mesleki eğitim ve öğretimin değerinin yükseltilmesi olarak kabul edilmektedir.

1.10.4 Önceki Öğrenmelerin Tanınması

Çoğu ülkenin UYÇ geliştirmedeki ana hedeflerinden birisi örgün eğitim ve öğretim sistemlerinin dışında kazanılan bilgi, beceri, yetkinlik ve yeteneklerin tanınmasını sağlamaktır. Ülkeler bu sistem için farklı terimler kullanmaktadır ancak yaygın olarak kullanılan terim “Önceki Öğrenmelerin Tanınması (ÖÖT)”dır ve bu tanıma sisteminin eksikliği bir sorun olarak kabul edilmektedir. Tanıma sisteminin eksikliği eğitim ve öğretim sisteminde öğrenenlerin ihtiyaç duymamalarına rağmen programları tamamlamaya zorlanması veya işgücü piyasasında işverenlerin istihdam etmek istedikleri kişilerin sahip olduğu beceriler hakkında geniş bilgi sahibi olamaması gibi verimsizliklere sebep olmaktadır. Bu durum ekonomilerde becerilerin ciddi şekilde boşa harcanmalarına ve aynı zamanda eşitsizliklerin artmasına sebep olmaktadır.

Ülkeler, eğitim ve öğretim kurumlarında örgün olarak, işyerlerinde yaygın veya bireysel olarak ve toplum içerisinde serbest olarak gerçekleşen öğrenmeler sonucu elde edilen geniş çaplı kazanımların tanınmasında UYÇ’lerin dayanak olarak kullanılmasını hedeflemektedir. Önceki öğrenmelerin tanınması ve belgelendirilmesinin kişilerin işyeri öğrenmelerine daha etkin katılmalarını sağlayacağına inanılmaktadır.

2005 yılından sonra Avrupa’da geliştirilen UYÇ’lerin çoğunluğu kapsamlarını ulusal otoritelerin veya bunların akredite ettiği bağımsız kuruluşların belgelendirdiği resmi yeterliliklerle sınırlandırmıştır. Bu kısıtlama söz konusu UYÇ’lerin ağırlıklı olarak kamu eğitim ve öğretim kurumlarınca belgelendirilen ana yeterlilikleri içerdiği anlamına gelmektedir. Bu genel resme istisna oluşturan örnekler olmasına rağmen çoğu UYÇ yaygın ve özel sektörde yürütülen eğitim ve öğretim faaliyetlerini yalnızca kısmi olarak kapsamaktadır ve çoğunlukla sürekli ve ileri eğitim yeterliliklerini kapsam dışında bırakmaktadır.

2012 yılından itibaren UYÇ geliştirmedeki bu kısıtlama dikkat çekmeye başlamıştır. Hollanda ve İsveç başta olmak üzere az sayıda ülke, yaygın ve özel sektör yeterliliklerini çerçeveye dâhil etmek için prosedürler geliştirmeye başlamıştır.

Bu yaklaşım, işgücü piyasası ve liberal/popüler eğitim ve öğretimdeki paydaşlar tarafından vurgulanan bir ihtiyacın dikkate alındığı İsveç'te geliştirilen UYÇ'nin ana özelliği olarak sunulmaktadır. Sıkı bir şekilde düzenlenen resmi yeterlilikler dışında kalan yeterlilikleri de UYÇ'lerine dâhil etmek isteyen ülkelerin karşılaştıkları en büyük zorluk ise söz konusu yeterliliklerin güvenilir olduklarından ve temel kalite gerekliliklerini karşıladıklarından emin olmaktır.

Birçok ülke UYÇ'leri resmi eğitim-öğretim sistemi dışında, işyerinde ve boş zamanlarda gerçekleşen öğrenme deneyimlerine erişim imkânı sunmak için bir fırsat olarak görmektedir. Yaygın ve serbest öğrenmelerin geçerli kılınması UYÇ'ler tarafından tanıtılan öğrenme kazanımlarına dayalı yaklaşımın devamı niteliğindedir. 2012 yılında yapılan son incelemelere göre bu tür geçerlilik kazandırma faaliyetlerine yönelik çalışmalar artmaktadır. Almanya'da çalışma grupları tarafından yapılan çalışmalar sonucunda geçerlilik kazandırma işlemlerinin ulusal bağlamda nasıl ilerletilebileceğine ilişkin detaylı tavsiyeler ortaya çıkmıştır. Benzeri gelişmeler geçerlilik kazandırmaya ilişkin düzenlemelerin mevcut olmamasının HBÖ için bir problem olarak görüldüğü ve UYÇ gelişimi kapsamında bu hususa önem verilen Polonya'da da gözlenmektedir. Bir üçüncü örnek ise geçerlilik kazandırma ve UYÇ geliştirme çalışmalarının paralel olarak yürütüldüğü ve son beş yıl içerisinde önemli ilerlemenin kaydedildiği Belçika'nın Fransız bölgesidir.

Resmi olmayan ve serbest öğrenmelere geçerlilik kazandırılması hakkındaki tavsiye kararına ilişkin Avrupa Konseyi tarafından 2012 yılı Kasım ayında varılan politik uzlaşmanın da etkisiyle UYÇ'ler ile geçerlilik kazandırma arasındaki bağlantıların kurulmasının daha da önemli hale geleceği öngörülmektedir.⁸²

Tavsiye kararının kabul edilmesiyle beraber ulusal geçerlilik kazandırma uygulamalarının herkese açık ve erişilir hale getirilmesi için UYÇ'ler referans noktası olarak kullanılacak ve dolayısıyla UYÇ'lerin bir reform rolleri olacaktır.

Avusturya, Danimarka, Finlandiya, Letonya, Norveç ve Slovenya gibi ülkeler ise resmi olmayan yeterliliklerle ilgili açılımı UYÇ'lerinin ikinci aşamasında ele alacaklarını belirtmektedir. Fransa ve Birleşik Krallık gibi uzun zamandır UYÇ sahibi olan ülkeler ise "geleneksel olmayan" yeterliliklerin de çerçeveye dâhil olmasına imkân verecek prosedürleri hayata geçirmişlerdir.

⁸² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/informal/proposal2012_en.pdf

1.10.5 Yeterliliklere Erişim ve Yeterlilikler Arası İlerleme

UYÇ'ler aracılığıyla yeterliliklerin şeffaflığının artırılması, önceki öğrenmelerin tanınması ve kredi biriktirme ve taşıma sistemlerinin kurulması sonucu öğrenenlerin eğitim ve öğretime dâhil olmasının ve yeterliliklere erişiminin kolaylaştırılacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, UYÇ'ler öncelikle eğitim ve öğretim sistemi dışında ve işyerlerinde kazanılan becerilerin ve bilgilerin tanınması ve mevcut eğitim programları arasındaki gereksiz yasal ve düzenleyici engellerin kaldırılması sonucu yeterliliklere erişimin artırılmasında ve kolaylaştırılmasında ana araçlar olarak görülmektedir.

Nerede ve ne şekilde elde edilmiş olursa olsun tüm önceki öğrenmelere açık olunması ve en düşüğünden en yükseğine kadar tüm öğrenme seviyelerinin dâhil edilmesiyle UYÇ'ler en azından prensip olarak bireylerin kısıtlamalar ve engeller olmaksızın herhangi bir seviyeye ulaşabileceğini varsaymaktadır.

Gelişimini tamamlayan UYÇ'lerden bazıları, örneğin İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesi yeterlilikler arası ilerleme koşullarının iyileştirilmesi için büyük çaba sarf etmiştir. Son yıllarda İskoçya seçilmiş alanlarda öğrenenler için ilerleme yollarının tanımlanmasında önemli gelişme kaydetmiştir. Üniversiteler, genel eğitimden okul bitirme yeterliliğini almadan ayrılan öğrenenler gibi geleneksel olmayan öğrenme yollarından gelen kişiler için kontenjanlarının bir kısmını ayırmak zorundadır. Bu strateji çerçevenin rolü ve görevinin ötesine geçmiş olsa da İskoç Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesi seviyeleri bireyleri ve geçmiş öğrenmelerini konumlandırmak ve olası öğrenme yollarının haritasını çıkarmakta kullanılmaktadır.

Mevcut UYÇ'lerden çok azı bu müdahale seviyesine ulaşmış olsa da birçok ülke eğitim ve öğretim alt-sistemleri ve eğitim sektörü dışındaki paydaşlarla diyalog kurulmasını ve işbirliği yapılmasını UYÇ hazırlama ve uygulama sürecinde ilk ve hayati adım olarak görmektedir. Bu adım ortak zorlukların ve çözümlerin tanımlanmasında büyük kolaylık sağlamaktadır.

1.10.6 Kalite Güvencesinin Sağlanması

Birçok ülkede, UYÇ'ler kalite güvence sistemlerinin tamamlayıcısı olarak görülmektedir. Buradaki ana hedef, kalite güvencesinin sağlanmasında ve kurumların iç değerlendirmelerinde ve bağımsız dış değerlendirme kuruluşlarınca değerlendirilmelerinde eğitim ve öğretim kurumları için UYÇ'nin dış referans noktası olmasıdır. Bu durum, sisteme yönelik olarak kullanıcıların güveninin artmasına öncülük edecek ve uygun olduğunda kamu finansmanı için dayanak oluşturacaktır.

Birçok ülkede UYÇ ile kalite güvencesi arasındaki ilişki, sunulan eğitimin kalitesini belirli ölçütler (standartlar) ışığında kontrol eden düzenleyici kurumlar aracılığıyla kurulmaktadır. Söz konusu ilişki daha sonra değerlendirme, belgelendirme ve diğer düzenleyici mekanizma ve sistemlerinin değiştirilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Bazı ülkelerde UYÇ'ler oldukça piyasalaşmış sistemler için düzenleyici bir müdahale olarak geliştirilmekte iken bazılarında eğitim ve öğretimin sunulması için yeni pazarlar yaratılmasının bir parçası olarak kabul görmektedir. Bazı ülkelerde, standartları daha esnek kabul edilen değerlendirme sistemleri geliştirme amacıyla UYÇ'leri kullanma yönünde girişimler bulunmaktadır. Değerlendirmelerin işyeri veya iş ortamı tabanlı olmasını sağlayacak mekanizmalar olarak algılanan kazanım-odaklı yeterliliklerin, tüm değerlendiricilerin aynı ölçütler (standartlar) ışığında değerlendirme yapmasını sağlayacağına inanılmaktadır.

Eğitim ve öğretimin sunulmasına ve düzenlenmesine ilişkin reform girişimleri yönetim sistemlerini değiştirmeye de ilişkilidir. Yeterliliklerden sorumlu birçok kurum ve kuruluşun bulunduğu ve yönetim sistemlerinin daha karmaşık olduğu ülkelerde UYÇ bu karmaşık yapıyı değiştirmek ve ilişkileri iyileştirmek amacıyla geliştirilmektedir.

Belgelendirme genel olarak UYÇ amaçlarına ilişkin resmi ifadeler arasında doğrudan olarak en az gündeme getirilen konulardan birisidir.

Oysa bu konu, politika yapıcıların çözmek ve yeni belgelendirme mekanizmalarına duyulan ihtiyacı vurgulayarak çoğu zaman yeterlilikleri ve ölçme-değerlendirmeyi eğitimi sunan kuruluşlardan açıkça ayırmak istedikleri bir konudur.

1.10.7 Eğitim ve İstihdam Arasındaki Uyumsuzluğun Giderilmesi

Birçok ülkede, sunulan eğitimin işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamaması ve sunulan eğitim ile işgücü piyasasının ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk büyük bir sorun olarak görülmektedir. Bu nedenle UYÇ'lerin tasarımı ve geliştirilmesi sırasında sektörler arası çalışma grupları oluşturulması önem arz etmektedir. Bu çalışmalardan elde edilen deneyimler çoğunlukla olumludur ve birçok ülke bu diyalog ve işbirliği platformlarının kurumsallaştırılarak sürdürülmesini istemektedir. Hırvatistan ve Almanya yeni kurulan bu kalıcı platformların başarılı örneklerini sunmaktadır.

Birçok UYÇ'nin ana amacı yeterliliklerin ne anlama geldiğine dair işverenlerin anlayışlarını geliştirmektir. İşverenlerin yeterliliklere güven duymasını ve belirli bir yeterliliğe sahip bireyi istihdam ettiklerinde o bireyin neler yapabileceğini bilmesini sağlamak birçok ülke tarafından amaçlanmaktadır.

Bunun, işverenlere işe alma kararlarında olduğu kadar eğitim ve insan kaynakları planlamalarında da yardımcı olacağına inanılmaktadır. UYÇ'ler, işverenlerin yeterliliklerin geliştirilmesine katkı sağladığından ve dolayısıyla yeterliliklerin uygun standartlarda hazırlandığından emin olunmasının yolu olarak kabul edilmektedir. Örneğin; İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda'da işverenler yeni mesleki yeterlilikleri sahiplendikleri için hükümet, işverenlerin bu yeni yeterlilikleri çalışanların performanslarını değerlendirilmesinde ve çalışanların işe alınmasında ve yerleştirilmesinde kullanma sorumluluğunu alacağını düşünmektedir.

Herşeye rağmen, yeterliliklerin işverenlerin ihtiyaçlarını karşılamamasının esas nedeni işverenlerin katılımının eksik olması olarak görülmektedir. Ülkeler, UYÇ'lerin işverenlerin katılımını sağlamada geçmiş diğer deneyimlerin aksine başarılı olacağına inanmaktadır.

1.10.8 Eğitim ve Öğretimde Reform

UYÇ ile ilişkili olarak değerlendirme, belgelendirme ve düzenleme mekanizmalarında yapılan değişiklikler birçok ülkede eğitim ve öğretimin sunulmasıyla ilgili reformun bir parçası olarak görülmektedir. Bazı ülkeler UYÇ'leri ulusal eğitim, öğretim ve HBÖ sistemlerinin ve uygulamalarının değiştirilmesinde ve iyileştirilmesinde kullanılacak bir araç olarak görmektedir.

Örneğin Hırvatistan, İzlanda, Polonya ve Romanya UYÇ'lerini reformcu çerçeveler olarak tanımlamakta ve onları eğitim ve öğretim sisteminin tutarlılığını ve kalitesini artırmak için bir referans noktası olarak kabul etmektedir.

UYÇ'ler bazı ülkelerde kurumsal reformlara doğrudan katkı sağlamaktadır. İrlanda, Malta, Portekiz ve Romanya gibi ülkeler çeşitli yeterlilik otoritelerini farklı tür ve seviyelerdeki tüm yeterliliklerden sorumlu tek bir kuruma dönüştüren kararlar alarak UYÇ'lerini kurumsal reform aracı olarak kullanmıştır. Bazı ülkeler ise yeterlilik otoritelerini birleştirmek veya yeni kurumlar kurmak amacıyla geliştirdikleri planları yayımlamaktadır.

Örneğin İsveç'te "Ulusal Yeterlilikler Kurulu" adında bir yapı oluşturulmasıyla ilgili bir teklif sunulmuştur. Bu gibi gelişmeler, UYÇ'lerin ana görevi olan şeffaflığın teşvik edilmesinin yanı sıra kurumsal reformları da başlatabildiğini göstermektedir. 10 yılı aşkın bir sürelik UYÇ uygulama deneyiminin ardından İrlanda'nın yeterlilikler ve kalite güvencesinden sorumlu dört ayrı kurumu tek ve uyumlu bir yeterlilik kurumu altında birleştirmesi tesadüfi değildir. Mevcut dört kurumun birleştirilmesi kapsayıcı UYÇ yapısı ve prensiplerini yansıtmaktadır. Bu reformun çerçevenin ileri gelişimine ve uygulanmasına yardımcı olacağına inanılmaktadır.

Eğitim ve öğretimin esnekliğinin artırılması, talep odaklı olarak tanımlanan sistemlere geçilmesi ana hedefler olarak tanımlanmaktadır. Birçok ülkede, merkezi müfredat, merkezi kamu eğitim kurumları ve kurumlarla ilişkilendirilmiş yeterliliklerin eğitim ve öğretim sistemlerinin ekonominin ihtiyaçlarını karşılamaına engel olduğuna inanılmaktadır. Eğitim kurumları; programlara girişte aranan sert ve anlamsız şartlar ve programların sağlanmasında izledikleri katı yöntemler nedeniyle eleştirilmektedir. Programlara giriş ölçütleri, ekonominin kısa vadeli ihtiyaçlarına cevap vermede yaşanan eksiklik veya eğitim programlarının çalışan kişilerin eğitime devam etmesini zorlaştıracak şekilde sunulması gibi uygulamaların eğitim ve öğretim sistemlerini katılaştırdığı iddia edilmektedir.

Birçok ülkede, yeterliliklerin belirli kuruluşlar, öğrenme programları ve öğrenme süreleriyle ilişkilendirilmiş olmaları geleneği eğitim ve öğretim sistemlerinin esnekleşmesi önünde engel teşkil etmektedir. Bu nedenle, birçok ülkede kazanım veya yetkinlik ifadeleri içeren UYÇ'lerin geliştirilmesi sonucu "öğrenen-merkezli" eğitime geçilmesi hedeflenmektedir. Özellikle merkezi eğitim ve öğretim sistemlerine sahip ülkelerde âdem-i merkeziyetçilik bir çözüm olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca, merkezi eğitim ve öğretim sistemlerine sahip bazı ülkelerde hükümetler eğitim kurumları üzerinde yeteri kadar kontrol sahibi olmadıklarını düşünmektedir. Bu çelişkinin, kazanım veya yetkinlik odaklı yeterlilikler içeren UYÇ'ler aracılığıyla ortadan kaldırılması planlanmaktadır; çünkü UYÇ'lerin eğitimi merkeziyetçi yaklaşımdan uzaklaştırarak, rekabeti artıracak ve eğitim sağlayıcıların kendilerine hükümetler, işverenler veya bireysel öğrenenler tarafından sağlanan fonlardan sorumlu olmalarını sağlayacak mekanizmalar yaratması hedeflenmektedir.

Bazı ülkelerde ekonominin nitelikli çalışana acil ihtiyacı olduğu ve çalışanların örgün eğitim ve öğretimlerini tamamlamalarını beklemek için yeterli süre olmadığı, bu nedenle ihtiyaç duyulan yeterliliklerin kısa dönemli programlar sonunda elde edilebileceği yönünde tespitler yapılmaktadır. Eğitim ve öğretim sistemi ile iş dünyasının gereksinimleri arasındaki süre ve kalite farkı UYÇ'lerin değişiklik yaratabileceği önemli bir alan olarak görülmektedir.

UYÇ'lerin önümüzdeki yıllarda ileri uygulama aşamalarına geçmesi, ülkelerin daha ortalama bir hedef olan iletişimci çerçevelerden daha zorlayıcı ve karmaşık olan düzenleyici çerçevelere doğru ne ölçüde geçiş yapacağını gösterecektir. Resmi olmayan ve serbest öğrenmelerinin geçerlilik kazanması için gerekli ulusal düzenlemelerin uygulanması gibi belirli alanlarda UYÇ'ler giderek reformlar için referans noktası haline gelmektedir. Bu durum resmi olmayan ve serbest öğrenmelerinin geçerli kılınmasındaki gelişimi çerçeve hazırlamanın bütünlük ve önemli bir parçası olarak kabul eden Almanya ve Polonya UYÇ'lerinde örneklendirilmektedir.

1.10.9 Uluslararası Tanınma ve Hareketlilik

Ülkelerin UYÇ geliştirmelerinin önemli nedenlerinden birisi, uluslararası sistemlerle ilişki kurmak ve küresel işgücü piyasaları olarak adlandırılan piyasalarda var olmaktır. Bu nedenler, ömür boyu süren bir politika döngüsüne dönüşmektedir. Daha çok ülke UYÇ geliştirdikçe ve AYÇ gibi bölgesel çerçeveler hayata geçirildikçe politika yapıcılar ülkelerindeki ulusal yeterliliklerin uluslararası uygunluğunu ve tanınırlığını sağlayacak bir çerçeveye sahip olmak için artan bir baskı hissetmektedir. UYÇ geliştirme konusunda öncü olan ülkeler dahi UYÇ'lerin sahip oldukları ulusal yeterlilikler ile uluslararası yeterlilikler arasındaki denkliği göstermeyi kolaylaştıracağına dair güçlü bir beklentiye sahip olmuşlardır.

Avrupa ülkelerinin neredeyse tamamı ulusal yeterliliklerinin AYÇ ile uygunluğunu sağlama girişimindedir ve UYÇ'leri bu sürecin en önemli adımı olarak görmektedir. Yeni Zelanda, Avustralya, Birleşik Arap Emirlikleri, Şili ve Tunus başta olmak üzere Avrupa dışında yer alan kimi ülkeler de UYÇ'lerini AYÇ ile ilişkilendirmeyi hedeflemektedir.

UYÇ geliştirmenin hedefleri arasında sıklıkla vurgulanmayan ama Avustralya, Malezya ve Yeni Zelanda gibi ülkeler için oldukça önemli bir diğer hedef ise yerli öğrencilere göre daha yüksek ücret ödeyen yabancı öğrencileri kendi ülkelerine çekerek döviz kazancı sağlamaktır. Uluslararası karşılaştırılabilirlik bu sürecin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Çalışmanın daha önceki bölümlerinde de vurgulandığı üzere UYÇ kavramı, birçok ülkede şeffaflığın artırılması, ulusal standartların geliştirilmesi ve yeterliliklerin tanımlanmasında akademik işgücü veya kredilerin kullanılmasının standartlaştırılmasıyla ilişkilidir. Bu ve benzeri diğer sorunların çözülmesi için yapılan girişimlerle UYÇ'ler, bireylerin hareketliliğini kontrol eden düzenleyici çerçevelerin bir parçası olabilmektedir.

1.10.10 Mesleki ve Teknik Yeterlilikler ile Beceri Odaklı Yeterliliklerin Saygınlığının Artırılması

Birçok ülkede mesleki ve teknik yeterlilikler ile işyeri-tabanlı veya beceri odaklı yeterliliklerin okul ve yükseköğretim yeterliliklerinden görece daha düşük bir statüye sahip olmaları bir problem olarak görülmektedir.

Çoğu ülkede UYÇ hazırlanırken yeterlilik sahibi bireyin öğrenme kazanımlarının daha anlaşılır ve şeffaf bir şekilde ifade edilmesinin özellikle mesleki ve beceri odaklı yeterliliklerin statüsünü ve saygınlığını artırması hedeflenmektedir.

Diğer tüm öğrenme yollarına devam etme imkânı kalmamış bireylerin son çare olarak mesleki eğitimi tercih ettiği bütün ülkelerde mesleki ve teknik yeterliliklerin düşük statüsü veya saygınlığı endişe yaratmaktadır. Bu durumda olan birçok ülke mesleki ve teknik yeterliliklerin daha fazla ilgi gören ve saygınlığı yüksek olan diğer yeterliliklerle eşdeğer olduğunu bu yeterlilikleri çerçeveye yerleştirerek göstermekte ve öğrenenlerin mesleki ve teknik yeterliliklere olan ilgisini artırmayı hedeflemektedir.

Bu sayede daha yüksek motivasyona sahip ve yetenekli gençlerin mesleki ve teknik eğitimi tercih edeceğine inanılmaktadır.

1.10.11 Özel Sektörün Mesleki ve Teknik Eğitim ve Öğretim ile Beceri Eğitimlerine Finansal Katkısının Artırılması

Bazı ülkelerde mesleki ve teknik eğitim ve öğretimin sistemli ve uzun süreli olarak finansmanının yapılamaması bir problem olarak görülmektedir. Bu gibi ülkelerde UYÇ'nin uygulanmasıyla beraber iş dünyasının bilhassa özel sektörün eğitim ve öğretime yatırım yaparak hükümetlerin finansal yükünü azaltacağı düşünülmektedir. Bu düşüncenin altında yatan neden ise iş dünyasının sisteme aktif olarak dâhil olması nedeniyle finansal yatırım için daha istekli olacağı varsayımdır.

1.10.12 Diğer Hedefler

UYÇ'lerin yukarıda sıralanan belirgin hedeflerine ilaveten daha geniş kapsamlı hedefleri de bulunmaktadır. UYÇ'lerle ilgili birçok kaynakta ülkelerin çalışmanın önceki bölümlerinde açıklanan hedeflere ulaşılması sonucu UYÇ'lerin sosyal kaynaşmayı (bütünlüğü) artırması, yeterliliklere erişimde veya eğitim programlarına girişte dışlanan ve ötekileştirilen bireylere destek olması, yeterliliklere erişimi teşvik ederek ve öğrenenleri becerilerini geliştirmeleri yönünde motive ederek eğitim ve öğretim seviyelerini yükseltmesi ve uluslararası rekabet gücünü artırması beklenmektedir. Birçok ülke, UYÇ geliştirmeye beceri noksanlarının analiz edilmesi sonucu karar vermişlerdir.

Bu durum, çalışmanın önceki bölümlerinde değinilen eğitim ve öğretim sistemlerinin işgücüne uygun seviyede beceriler kazandıramadığı düşüncesiyle ilişkilidir. Birçok ülkede UYÇ'lerin ülkedeki bireylerin yeterlilik seviyelerinin yükseltilmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Birçok ülkede mesleki ve teknik eğitim reformu sosyal ve ekonomik reformların anahtarı olarak kabul görmektedir. Mesleki ve teknik eğitimin iş dünyasının ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi oldukça önemli bir konudur. Ancak çelişkili bir biçimde, UYÇ'ler iş dünyasının mesleki ve teknik eğitime yön vermesini sağlayacak politikalar olarak kabul görürken, birçok hükümet iş dünyasının eğitime yaklaşımından veya yaptığı yatırım türlerinden memnun değildir ve UYÇ'lerin endüstrideki mevcut uygulamaların değiştirilmesinde iş dünyasına yardım edeceğini düşünmektedir.

Hükümetler, işverenleri eğitime yatırım yapmaları için cesaretlendirerek kamu harcamaları üzerindeki yükü azaltmayı istemektedir ancak aynı zamanda işgücünün veya olası işgücünün sahip olduğu becerilerin türünü ve seviyesini şekillendirebileceklerine inanmakta; böylece endüstrinin ve ülkedeki istihdamın doğasını da şekillendirmek istemektedirler. Bazı ülkelerde ekonomik katma değerın fiziksel üretime nazaran daha çok bilgi-yoğun çalışmalardan elde edildiğine inanılmakta ve “bilgi ekonomisi” yaratılmasına yoğun şekilde odaklanılmaktadır.

Kimi ülkelerde UYÇ’lerin eğitim kültürünü geliştirerek ve eğitim ve öğretimin standardını yükselterek daha iyi işler yaratılmasını sağlayacağına ve bu işler için bireylerin daha yüksek becerilere sahip olacağına inanılmaktadır. UYÇ’lerin esnek ve küresel olarak istihdam edilebilir işgücü sayesinde ekonominin üretkenliğini ve rekabet edebilirliğini artıracığına inanılmaktadır.

Bazı ülkelerde UYÇ’nin geniş hedefleri arasında işsizliğin ve yoksulluğun azaltılması üstü kapalı olarak ifade edilmekteyken, bazılarında sosyoekonomik hedeflere yönelik geniş kapsamlı ifadelere yer verilmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere birçok ülke UYÇ’lerin erişimi artırarak daha büyük sosyal kaynaşmaya ve bütünlüğe katkıda bulunacağını düşünmektedir.

Bazı ülkelerde geçmiş ayrımcılıkların düzeltilmesi, yukarı yönlü ekonomik ve sosyal hareketlilik fırsatlarının artırılması, öğrenenlerin uygun becerilerle donatılması neticesinde işsizliğin azaltılması, beşeri sermayenin gelişimine yatırılan kaynakların rasyonel kullanılması, her öğrenenin tam kişisel gelişimine katkı sağlanması ve bu sayede ulusal düzeyde sosyal ve ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesinde UYÇ’lerin etkili olacağına inanılmaktadır.

Bu bölümde ele alınan UYÇ geliştirme nedenleri ve hedefleri tez çalışmasının da konusu olan UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin belirlenmesiyle ilgili araştırmaya girdi oluşturmuştur. Tez çalışmasının üçüncü bölümünde bu bölümde değinilen hedeflerin gerçekleşme düzeyleri sorgulanmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, “Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkileri” adlı araştırmanın modeli, çalışma evreni ve örnekleme ile veri toplama yöntemleri, verilerin analiz edilmesi ve incelenmesine dair bilgiler sunulmaktadır.

2.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ, EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırma, UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerini belirlemeyi, bu ilişkileri ana ilişki alanları altında sınıflandırmayı ve gerçekleşme yoğunluklarına göre bu ilişki alanlarının sıralamayı ve farklı tür UYÇ’ler arasında bu ilişki alanları açısından farklılık olup olmadığını tespit etmeyi amaçlayan **bağıntısal modelde bir araştırmadır.**

Bu çalışma kapsamında yürütülen araştırma çalışmasının evreni, UYÇ’sini hazırlamış ve uygulamakta olan Avrupa ülkeleri, Avrupa Eğitim Vakfı (ETF)’nin faaliyette bulunduğu ülkelerden UYÇ hazırlama çalışmalarında uygulama aşamasına geçmiş olanlar ile Vakfın sorumluluk alanı dışında bulunan Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika olmak üzere 55 ülkeden oluşmaktadır. Ulusal Yeterlilik Çerçevesini geliştirmiş olmasına karşılık UYÇ’nin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerini gözlemlemek için gerekli asgari süredir uygulama sürecinde bulunmayan ülkeler araştırma evrenine dâhil edilmemiştir. Örneklem çerçevesinin oluşturulmasında araştırma konusunun belirlendiği tarihte UYÇ’sini geliştirmiş ve uygulamakta olan ülkeler dikkate alınmıştır.

Avrupa Eğitim Vakfı tarafından oluşturulmuş olan Yeterlilikler Platformu (Qualifications Platform) aracılığıyla araştırma çalışması evreninde yer alan ülkelerde Ulusal Yeterlilik Çerçevesiyle ilgili çalışmalar yürüten ve çerçevelerin söz konusu ülkelerde eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere dair en doğru ve güvenilir bilgileri sağlayacağı düşünülen politika yapıcılara ve UYÇ’lerin geliştirilmesinde ve uygulanmasında görev alan uzmanlara ulaşılmıştır. Avrupa’da yer alan ve AYÇ Danışma Grubunda temsil edilen ülkelerin Danışma Grubundaki temsilcileri ve Avrupa dışında bulunan Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika’da UYÇ’lerin yönetiminden sorumlu kurumlar ile temasa geçilmiş ve çerçevelerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkiler hakkında bilgi alınabilecek uzmanlar tespit edilmiştir.

İletişim bilgilerine ulaşılan 99 kişiye araştırma anketi elektronik ortamda iletilmiş ve bunların 65'i söz konusu araştırmaya katılım sağlamıştır.

Araştırmanın örnekleme bu şekilde oluşmuştur. Evren ve örneklem oluşturulmasında zaman kısıtı ve veri sınırlılığı etkisi minimize edilmiştir.

2.2 VERİ TOPLAMA ARAÇ VE TEKNİKLERİ

Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkileri belirlemek için veri toplamak üzere Ek 2'de sunulan tam yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Anketlerin elektronik ortamda uzaktan yanıtlanacak olması, katılımcılarla yüz yüze iletişim kurma imkânı bulunmaması ve veri analizinin daha sistematik, objektif ve kolay olması nedeniyle açık uçlu sorular yerine kapalı uçlu ifadeler tercih edilmiş ve tam yapılandırılmış anket formu çalışmanın yöntemine ve kısıtlılıklarına uygun düşmüştür.

Araştırma anketinin geliştirilmesi sırasında şu adımlar izlenmiştir:

- 1) Araştırma anketi, katılımcıların demografik bilgilerini, çalıştıkları kurum/kuruluşu, UYÇ alanındaki deneyim sürelerini ve bilgi düzeylerini, anketi yanıtlarken dikkate aldıkları UYÇ'lerin hangi ülkeye ait olduğunu, UYÇ'lerin türünü ve statüsünü belirlemeye yönelik sorular içermektedir. Ayrıca UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkileri ortaya çıkarmaya yönelik ifadeler içeren bir ölçeğe yer verilmiştir.
- 2) Ulusal Yeterlilik Çerçevesine dair yayımlanmış olan ulusal ve uluslararası yayımlar incelenmiş ve literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasının sonucunda ulaşılan ve tez çalışmasının 1.10 başlıklı bölümünde sunulan UYÇ geliştirme nedenleri esas alınarak UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere dair ifadeler geliştirilmiştir. Anket katılımcılarının bu ifadelere katılma düzeyleri beşli Likert ölçeği kullanılarak ölçülmüştür. Likert ölçeğinin tercih edilmesinin nedeni güvenilirlik düzeyinin oldukça yüksek olmasıdır. 0,85 güvenilirlik katsayısı oldukça geneldir. Likert ölçeğinin önemli bir özelliği de etken çözümlenmesine olanak vermesidir.

Likert ölçeği kullanılırken yargı cümleleri kişilere bir düzen içerisinde verilmiş ve kişinin her bir yargı cümlesi karşısında kendisine uygun görünen seçeneği işaretleyerek ifadeler katılma derecesini göstermesi istenmiştir.

Bu ölçek yardımıyla bir olguya karşı grubun tutumu analiz edilmek isteniyorsa olguyu etkileyen tüm faktörlerin eksiksiz olarak ölçek sınırları içine alınması ve her faktörle ilgili olarak uygulama biçimine göre en az bir veya iki yargı cümlesi kullanılması gereklidir. Çalışmanın sonunda her bir yargı cümlesine grubu oluşturan bireylerin katılma derecelerinin sayısal dağılımı saptanmış ve katılma seçeneklerinin sayısal değeri ile seçenek katsayısı çarpılarak elde edilen son değere göre sayısal ortalama hesaplanmıştır. Bu ortalama değerler grubun seçenek değeri olarak alınmış ve bulunan seçenek değeri ile karşılaştırılıp, yargının tutum üzerindeki etkisi saptanmıştır.⁸³

- 3) Anket taslağı hazırlanırken araştırma yöntemleri ve istatistik biliminde uzman kişilerden destek alınmış ve teknik bir hata yapılmasının önüne geçilmiştir.
- 4) Geliştirilen anket taslağı, örnekleme yer almayan ancak anket taslağının iyileştirilmesinde destek sağlayabilecek yabancı uzmanlarla paylaşılmış ve onların geri dönüşleri doğrultusunda revize edilmiştir. Bu işlemin yapılmasının sebebi ise araştırma örnekleminin yabancı kişilerden oluşması ve bu kişilerin İngilizce hazırlanan anket sorularını tartışma yaratmayacak şekilde açık ve net olarak anlamalarını sağlamaktır.
- 5) İyileştirilen anket taslağı, tez danışmanına sunulmuş; danışmanın görüş ve önerileri doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır.
- 6) Danışman değerlendirmesinin ardından yeniden düzenlenen anket formu, 5 yabancı uzmanla ön uygulama yapılarak anketlerde yer alan soruların anlaşılabilirliği, işlevselliği, terminolojisi ve kapsamı gibi özelliklerinin ilk denemesi yapılmıştır.
- 7) Ön uygulama sonrası araştırmacı tarafından tekrar gözden geçirilen anketler önsöz ve açıklama bölümleri de eklenerek son halini almıştır.

⁸³ <http://www.pdrehberlik.com/?p=875#sthash.717Vymrc.dpuf>, (22.04.2013).

2.3 VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırma, Ulusal Yeterlilik Çerçevesini geliştirmiş ve uygulamakta olan 55 ülkenin temsilcilerine uygulanmıştır. AYÇ Danışma Grubunda yer alan ülke temsilcilerinin e-posta adresleri temin edilmiş, ayrıca Avrupa Eğitim Vakfıyla işbirliği içerisinde bulunan ülkelerin yerel uzmanlarının iletişim bilgileri sağlanmıştır. Bunların yanı sıra Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika gibi ülkelerin çerçeveleri hakkında doğru ve güvenilir bilgilere sahip olabilecek, yeterlilik çerçevesinin yönetiminden sorumlu kurum/kuruluşların yöneticilerinin iletişim bilgilerine ulaşılmıştır.

Anket formu İngilizce olarak hazırlanmış ve bir mütercim tarafından da kontrol edilmiştir. Anket formunun giriş kısmına çalışmayı, çalışmanın amacını, kapsamını ve yöntemini açıklayan bir ön bilgi eklenmiş; araştırma sonuçlarının sadece bu tez çalışması kapsamında değerlendirileceği ve başka amaçlarla kullanılmayacağı konusunda katılımcılara güvence verilmiştir.

Anket formu, internet üzerinde hizmet sunan bir anket sitesine* eklenmiş ve bu siteye erişim bağlantısı anket katılımcılarına iletilen e-postada belirtilmiştir. Katılımcıların bu internet sitesi üzerinden anketi yanıtlamaları yaklaşık ortalama 8 dakika sürmektedir. Anket çalışmasını yanıtlayan katılımcılardan birçoğu çalışmadan ve izlenen yöntemden duydukları memnuniyeti ilettikleri e-postalar aracılığıyla belirtmişlerdir. Katılımcılar 2 ay aşkın bir süre boyunca ankete yanıt vermişlerdir. Bir katılımcının anketi birden fazla kez yanıtlamasına izin verilmeyecek şekilde teknik düzenlemeler yapılmıştır.

2.4 VERİLERİN ANALİZİ

Tez çalışmasında 65 katılımcıyla e-posta aracılığıyla görüşülerek anket uygulanmış, veriler IBM SPSS Statistics 20 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, tanımlayıcı istatistikler için sayı ve yüzde değerleri verilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin demografik ve mesleki profiline, deneyim ve bilgi durumuna, hangi ülkenin UYÇ'sini dikkate aldıklarına, dikkate alınan UYÇ'nin türüne yönelik özelliklerini ortaya koymak için sıklık dağılımları oluşturulmuştur. Çalışmada tüm soruların dağılım bilgileri verilmiştir.

*: <http://www.surveymonkey.com/>

Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkiler hakkındaki görüşlerin ölçülmesi amacı ile oluşturulan 9 ilişki alanına ait ortalama değerleri, ters kodlu maddeler ters çevrildikten sonra maddelerin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Yapılan normallik incelemesi sonucunda dağılımların normal dağılıma uygunluk göstermediği tespit edilmiştir. Normallik varsayımının sağlanamaması sebebi ile uygulanacak olan analizlerde parametrik olmayan (katsayısal olmayan ya da dağılımdan bağımsız) testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. “İletişimci Çerçeveler” ile “Düzenleyici-Dönüştürücü Çerçeveler” iki grupta toplanmış ve bu iki grup arasında yapılan karşılaştırmalar için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Çalışma %95 güven düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

2.4.1 Mann-Whitney U Testi

Normal dağılım, eşvaryans vb. diğer varsayımların sağlanamadığı ya da örneklemelerin küçük olduğu durumlarda z testi, t testi ya da varyans analizi vb. parametrik testlerin sonuçları güvenilir olmadığından; parametrik olmayan ve dağılımdan bağımsız testler uygulanmaktadır. Bu kapsamda, iki grup arasındaki farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Mann Whitney U testi tercih edilmiştir.⁸⁵ Söz konusu hipotez testi, iki anakütle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını merkezi eğilim ölçülerinden ortanca (medyan) arasındaki farklılığa bakarak bulur.

Mann Whitney U testinin sıfır hipotezi iki anakütle dağılımının merkezi konumlarının aynı olduğu, yani aralarında anlamlı bir fark bulunmadığıdır. İki anakütleden çekilmiş n_1 ve n_2 gözlemlenmiş bağımsız rastsal örneklemimiz olsun. Örneklem gözlemleri bir araya getirilip sıraya dizilirse, ilk anakütle için sıra numaraları toplamı R_1 ile gösterildiğinde, Mann Whitney test istatistiği aşağıdaki gibidir:

$$U = n_1n_2 + \frac{n_1(n_1 + 1)}{2} - R_1$$

İki anakütle dağılımının, merkezi konumlarında görülebilecek fark dışında, bütünüyle aynı olduğu varsayılmaktadır. İki anakütle dağılımının aynı merkezi konumda olduğu sıfır hipotezinin aşağıdaki sınamalarında anlamlılık düzeyi α olur. Bu tez çalışmasında anlamlılık düzeyi α yüzde 5 olarak belirlenmiştir.

⁸⁵ Newbold, Paul, **İşletme ve İktisat için İstatistik**, Çev. Ümit Şenesen, Literatür Yayınları, İstanbul, 2006.

a) Karşı hipotez, anakütle 1'in konumu anakütle 2'ninkinden yüksektir diyen tek-yanlı bir hipotez ise, karar kuralı şudur:

$$\frac{U - \mu_U}{\sigma_U} < -z_{\alpha} \text{ ise } H_0 \text{ reddedilir.}$$

b) Karşı hipotez (H_1), anakütle 1'in konumu anakütle 2'ninkinden düşüktür diyen tek-yanlı bir hipotezse, karar kuralı şudur:

$$\frac{U - \mu_U}{\sigma_U} > z_{\alpha} \text{ ise } H_0 \text{ reddedilir.}$$

c) Karşı hipotez (H_1), iki anakütle dağılımının konumları farklıdır diyen iki yanlı bir hipotezse, karar kuralı şudur:

$$\frac{U - \mu_U}{\sigma_U} < -z_{\alpha/2} \text{ ya da } \frac{U - \mu_U}{\sigma_U} > z_{\alpha/2} \text{ ise } H_0 \text{ reddedilir.}$$

Burada μ_U U rastsal değişkenin ortalaması, σ_U^2 ise varyansı olup, aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$\mu_u = \frac{n_1 n_2}{2}, \quad \sigma_U^2 = \frac{n_1 n_2 (n_1 + n_2 + 1)}{12}$$

Tez çalışmasında, c şikkındaki durum ele alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, “Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkiler” isimli ankete katılan kişilerin çalıştıkları işyerinin türüne, “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ)” alanıyla ne süredir ilgili olduklarına ve “UYÇ” konusundaki bilgi düzeylerine göre dağılımları ile dikkate alınan UYÇ’nin ait olduğu ülkeye, dikkate alınan UYÇ’nin mevcut durumuna ve dikkate alınan UYÇ’nin türüne göre dağılımlara yer verilmiştir.

Katılımcıların UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere dair ifadelere katılma durumlarına ilişkin ağırlıklı ortalamalara ve dağılımlara yer verilmiş ve tespit edilen ilişki alanları ağırlıklarına göre azalana doğru sıralandırılmıştır. Ayrıca katılımcıların anketi yanıtlarken dikkate aldıkları UYÇ türleri esas alınarak UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilerinin karşılaştırması yapılmıştır.

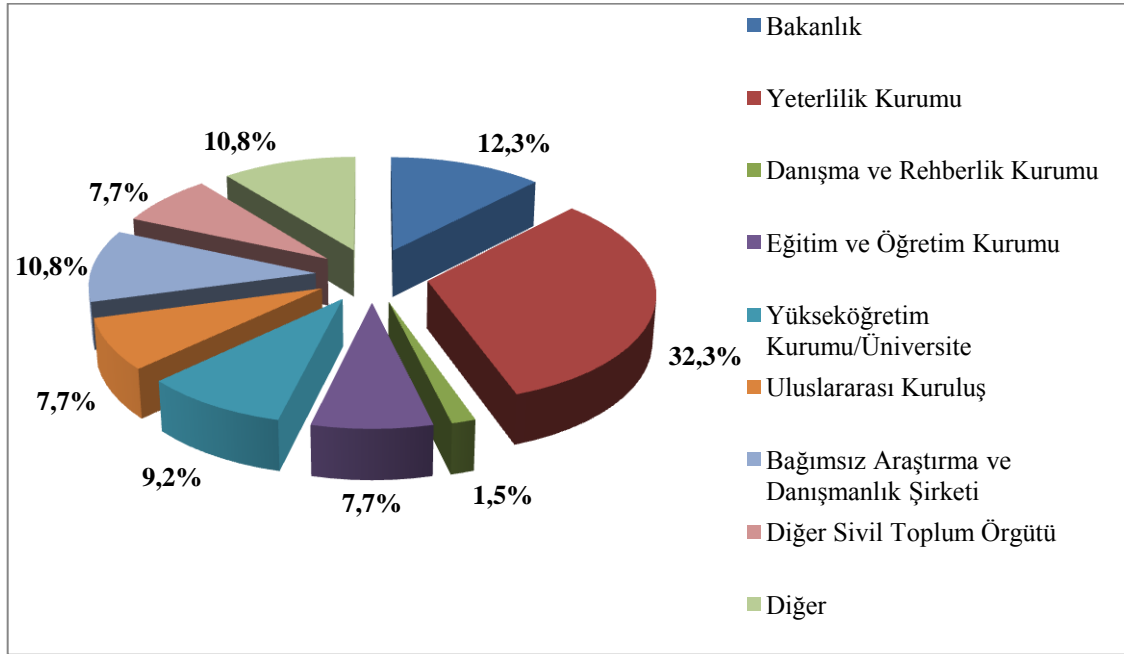
3.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN KİŞİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde araştırmaya katılan kişilerin demografik özelliklerine ilişkin veriler tablo ve grafik olarak sunulmakta ve ardından yorumlanmaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Çalıştıkları Kuruma/Şirkete Göre Dağılımları

Çalışılan Kurum/Şirket	Kişi Sayısı	Yüzde
Yeterlilik Kurumu	21	32,3
Bakanlık	8	12,3
Bağımsız Araştırma ve Danışmanlık Şirketi	7	10,8
Diğer	7	10,8
Yükseköğretim Kurumu/Üniversite	6	9,2
Eğitim ve Öğretim Kurumu	5	7,7
Uluslararası Kuruluş	5	7,7
Diğer Sivil Toplum Örgütü	5	7,7
Danışma ve Rehberlik Kurumu	1	1,5
Toplam	65	100

Grafik 1: Katılımcıların Çalıştıkları Kuruma/Şirkete Göre Dağılımları

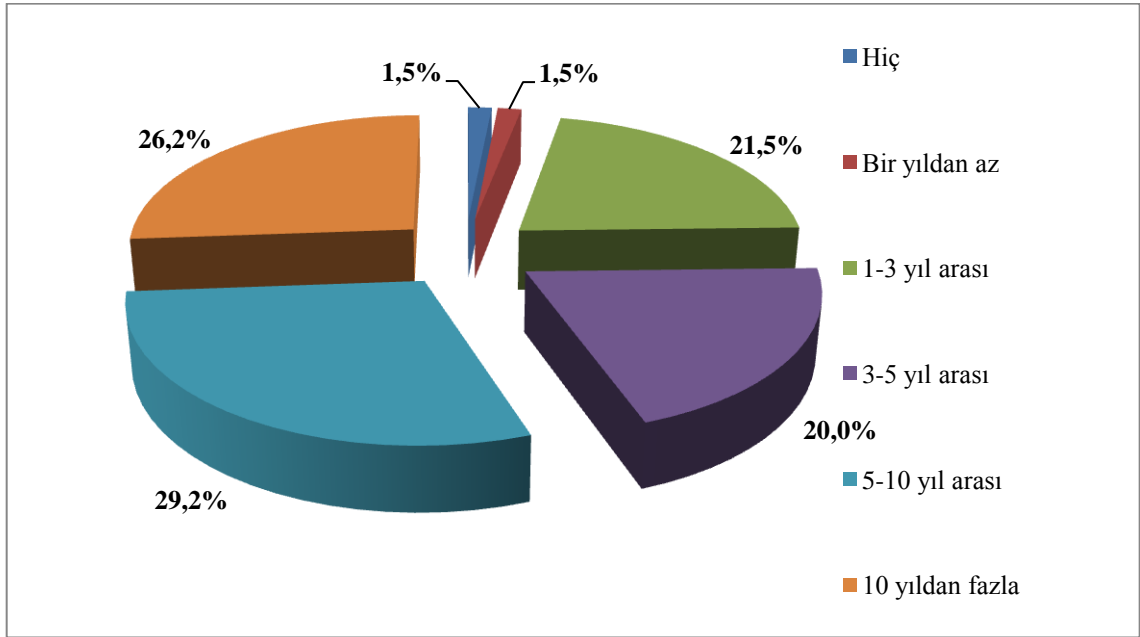

Araştırmaya katılan kişilerin %32,3'ü Yeterlilik Kurumunda çalışmakta iken, %12,3'ü bir Bakanlıkta, %10,8'i Bağımsız Araştırma ve Danışmanlık Şirketinde, %9,2'si Yükseköğretim Kurumu/Üniversitede, %7,7'si Eğitim ve Öğretim Kurumunda, %7,7'si Uluslararası Kuruluşta, %7,7'si Diğer Sivil Toplum Örgütünde, %1,5'i Danışma ve Rehberlik Kurumunda ve son olarak %10,8'i ise Diğer Kurum ya da Şirkette çalışmaktadır. Bu dağılıma göre UYÇ'lere ilişkin hususlarla ağırlıklı olarak ilgilenen kurumların Yeterlilik Kurumları olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların UYÇ Alanıyla Ne Süredir İlgili Olduklarına Göre Dağılımları

İlgili Olunan Süre	Kişi Sayısı	Yüzde
Hiç	1	1,5
Bir yıldan az	1	1,5
1-3 yıl arası	14	21,5
3-5 yıl arası	13	20,0
5-10 yıl arası	19	29,2
10 yıldan fazla	17	26,2
Toplam	65	100

Grafik 2: Katılımcıların UYÇ Alanıyla Ne Süredir İlgili Olduklarına Göre Dağılımları

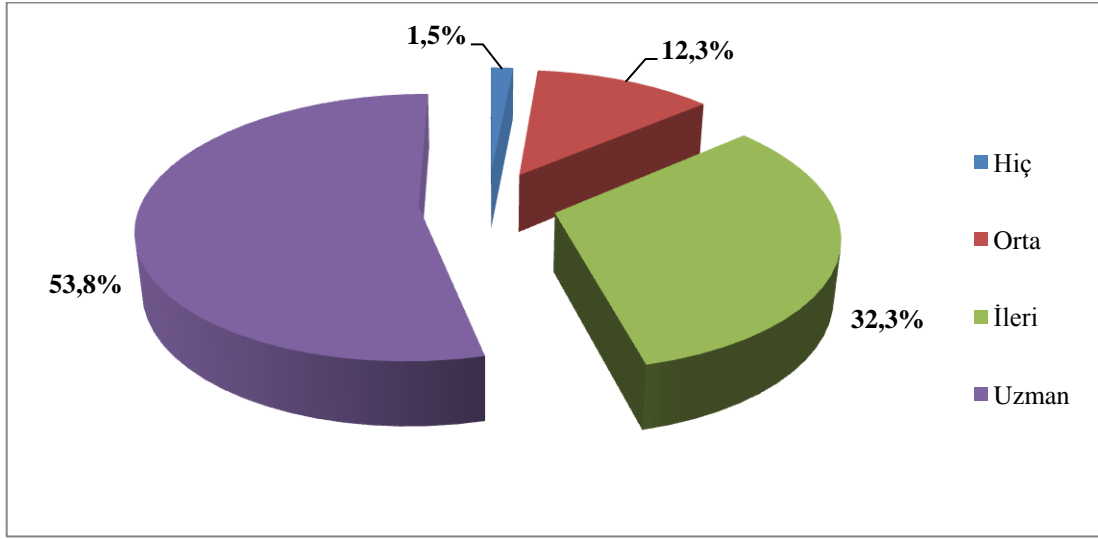

Araştırmaya katılan kişilerin %29,2'si 5-10 yıl arası, %26,2'si 10 yıldan fazla süredir, %21,5'i 1-3 yıl arası, %20,0'ı 3-5 yıl arası, %1,5'i bir yıldan az süredir UYÇ alanıyla ilgilenmekteyken %1,5'i UYÇ alanıyla hiç ilgilenmemektedir. Bu dağılım, anket çalışmasına katılan kişilerin %77'sinin UYÇ alanıyla üç ve üç yıldan fazla süredir ilgilenen kişiler olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca ankete katılım sağlayanlar arasında UYÇ alanıyla hiç ilgilenmeyen sadece bir kişinin bulunması örneklem çerçevesinin doğru seçildiğinin ve konunun uzmanlarına ulaşıldığının da bir kanıtı olarak yorumlanmaktadır.

Tablo 9: Katılımcıların UYÇ Konusundaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımları

Bilgi Düzeyi	Kişi Sayısı	Yüzde
Hiç	1	1,5
Orta	8	12,3
İleri	21	32,3
Uzman	35	53,8
Toplam	65	100

Grafik 3: Katılımcıların UYÇ Konusundaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan kişilerin %53,8'inin uzman düzeyinde, %32,3'ünün ileri düzeyde, %12,3'ünün orta düzeyde bilgisi varken, %1,5'inin UYÇ konusunda bilgisi yoktur. Bu dağılım, anket çalışmasına katılan kişilerin %86'sının UYÇ konusundaki bilgi düzeylerinin ileri düzeyde ve uzman düzeyinde olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca ankete katılım sağlayanlar arasında UYÇ alanıyla ilgili hiç bilgisi olmayan sadece bir kişinin bulunması da anket sonuçlarının güvenilirliğini artıracak bir veri olarak yorumlanabilmektedir.

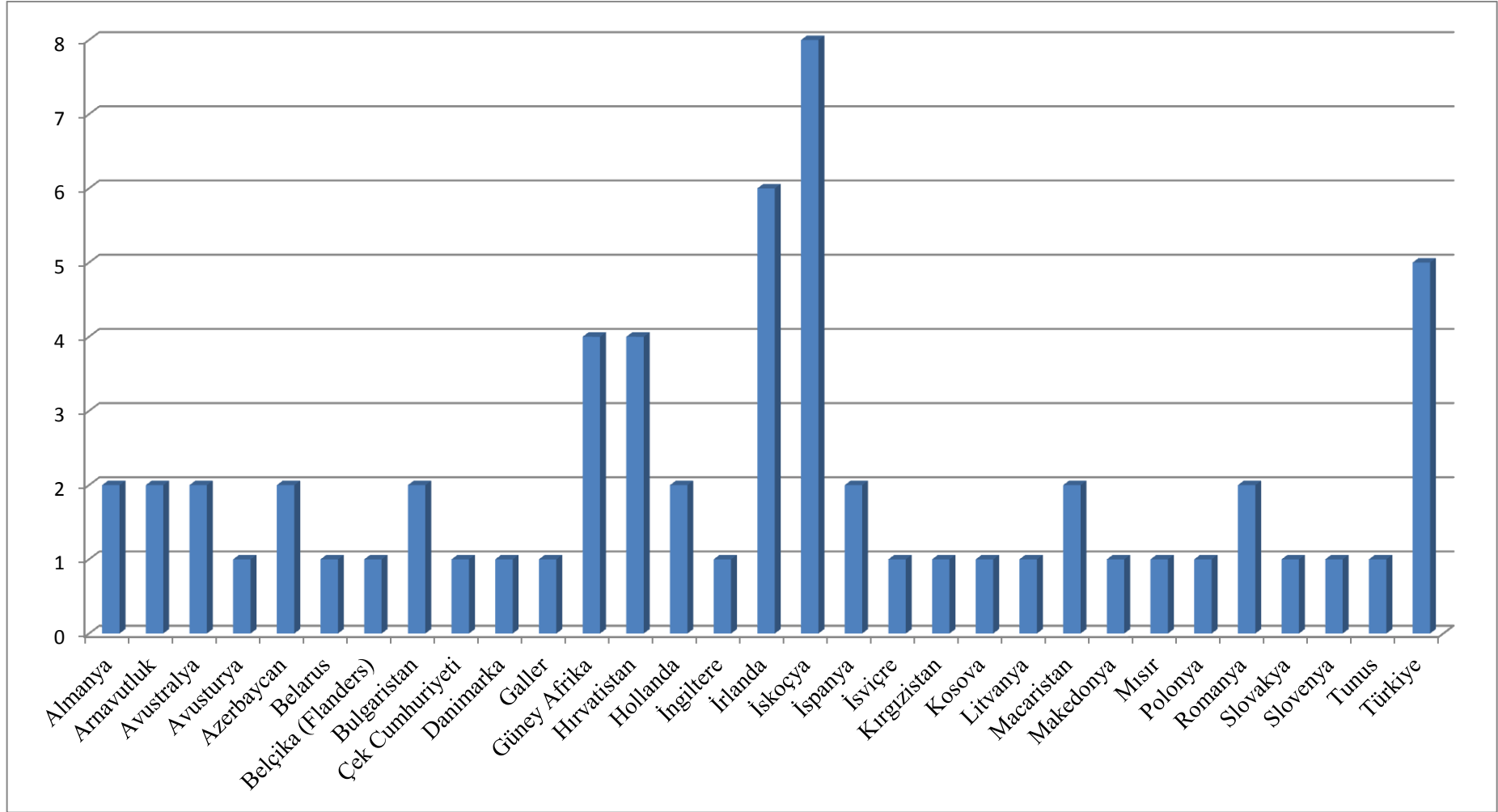
3.2. ARAŞTIRMADA DİKKATE ALINAN ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde araştırmada dikkate alınan Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin özelliklerine ilişkin veriler tablo ve grafik olarak sunulmakta ve ardından yorumlanmaktadır.

Tablo 10: Katılımcıların Anketi Yanıtlarken Dikkate Aldıkları UYÇ'lerin Ait Olduğu Ülkelerin Dağılımları

Ülke	Kişi Sayısı	Yüzde
1. Almanya	2	3,2
2. Arnavutluk	2	3,2
3. Avustralya	2	3,2
4. Avusturya	1	1,6
5. Azerbaycan	2	3,2
6. Belarus	1	1,6
7. Belçika (Flanders)	1	1,6
8. Bulgaristan	2	3,2
9. Çek Cumhuriyeti	1	1,6
10. Danimarka	1	1,6
11. Galler	1	1,6
12. Güney Afrika	4	6,5
13. Hırvatistan	4	6,5
14. Hollanda	2	3,2
15. İngiltere	1	1,6
16. İrlanda	6	9,7
17. İskoçya	8	12,9
18. İspanya	2	3,2
19. İsviçre	1	1,6
20. Kırgızistan	1	1,6
21. Kosova	1	1,6
22. Litvanya	1	1,6
23. Macaristan	2	3,2
24. Makedonya	1	1,6
25. Mısır	1	1,6
26. Polonya	1	1,6
27. Romanya	2	3,2
28. Slovakya	1	1,6
29. Slovenya	1	1,6
30. Tunus	1	1,6
31. Türkiye	5	8,1
Toplam	62	100

Grafik 4: Katılımcıların Anketi Yanıtlarken Dikkate Aldıkları UYÇ'lerin Ait Olduğu Ülkelerin Dağılımları

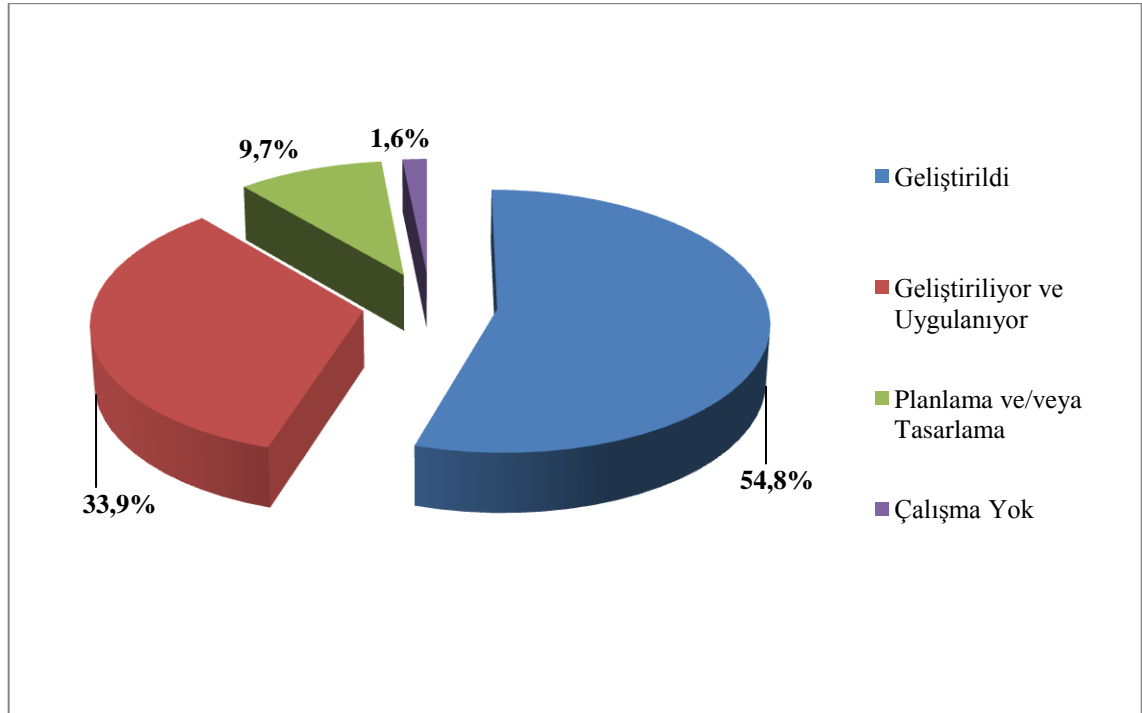

Araştırmaya katılan kişilerin UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere ilişkin ifadelerle katılma durumlarını belirtmeden önce belirli bir UYÇ'yi dikkate almaları istenmiştir. Tablo 10 ve Grafik 4'te katılımcıların UYÇ tercihlerini yaptıkları ülkelere göre dağılımları verilmektedir. Sunulan veriler katılımcıların uyruklarına yönelik değildir. Araştırmada toplam 31 farklı UYÇ dikkate alınmıştır. Anket çalışmasına katılan kişilerin %82,3'ü anketi cevaplarırken Avrupa kıtasındaki UYÇ'leri dikkate alırken, %17,7'si Avrupa kıtası dışındaki UYÇ'leri dikkate almışlardır. Bu dağılımın ortaya çıkmasındaki en önemli etken UYÇ yaklaşımının Avrupa kıtasında doğmuş olması ve bu nedenle Avrupa'daki ülkelerin UYÇ geliştirme ve uygulamada daha ileri bir düzeyde bulunmaları ve anket örnekleminin ağırlıklı olarak Avrupa ülkelerinden oluşmasıdır.

Tablo 11: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Mevcut Durumlarına Göre Dağılımları

Mevcut Durum	Kişi Sayısı	Yüzde
Geliştirildi	34	54,8
Geliştiriliyor ve Uygulanıyor	21	33,9
Planlama ve/veya Tasarlama	6	9,7
Çalışma Yok	1	1,6
Toplam	62	100

Grafik 5: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Mevcut Durumlarına Göre Dağılımları

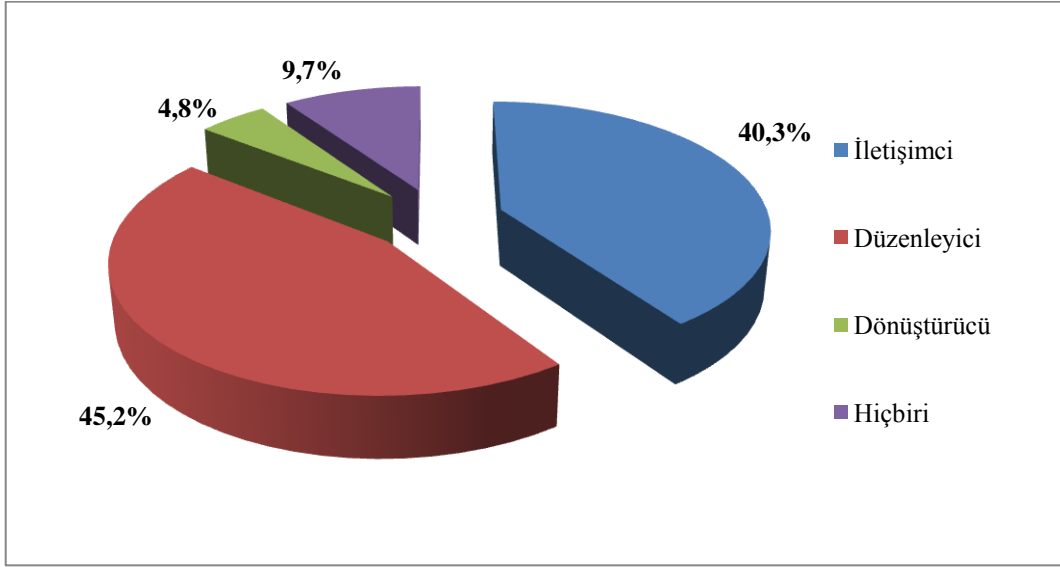
Dikkate alınan UYÇ'lerden %54,8'inin mevcut durumu “Geliştirildi” olarak belirtilmiş iken, %33,9'unun durumu “Geliştiriliyor ve Uygulanıyor”, %9,7'sinin durumu “Planlama ve/veya Tasarlama” ve %1,6'sının durumu ise “Çalışma Yok” olarak belirtilmiştir. Bu kategorilerin ne anlama geldiği ilgili anket sorusunda açıklanmıştır ve katılımcılar cevaplarını bu açıklamalar doğrultusunda vermişlerdir. Böylece katılımcıların söz konusu kategorilere farklı anlamlar yüklemelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yanıtlar da göstermektedir ki bu yöntem büyük ölçüde başarılı olmuştur.

Yukarıdaki verilerden de anlaşılacağı üzere dikkate alınan UYÇ'lerin %88,7'si uygulama aşamasına geçmiş ve kurduğu ilişkiler izlenebilecek durumda olan UYÇ'lerdir. Bu veri UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkileri sorusunda kullanılan ifadelere verilen cevapların güvenilirliğini artırmaktadır. Çünkü bir UYÇ'nin kurduğu ilişkilerden söz edebilmek için söz konusu UYÇ'nin uygulanmaya başlamış olması gerekmektedir. Ayrıca anketin bu sorusuna sadece “Geliştirildi” ve “Geliştiriliyor ve Uygulanıyor” yanıtı veren katılımcıların anketin 8. sorusunda belirtilen UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere yönelik cevapları dikkate alınmıştır. Böylece mevcut durumları kurdukları ilişkilerin gözlemlenmesi için yeterli olmayan UYÇ'ler çalışmadan çıkarılmıştır.

Tablo 12: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Türlerine Göre Dağılımları

UYÇ' nin Türü	Kişi Sayısı	Yüzde
Düzenleyici	28	45,2
İletişimci	25	40,3
Hiçbiri	6	9,7
Dönüştürücü	3	4,8
Toplam	62	100

Grafik 6: Dikkate Alınan UYÇ'lerin Türlerine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan kişilerin Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere ilişkin ifadelerle katılma durumlarını belirledikleri soruya cevap verirken dikkate aldıkları UYÇ'lerin %40,3'ünün "İletişimci Çerçeve" türünde, %45,2'sinin "Düzenleyici Çerçeve" türünde, %4,8'sinin ise "Dönüştürücü Çerçeve" türünde olduğu belirtilmiştir. Ankete yanıt veren katılımcıların dikkate aldıkları UYÇ'lerden %9,7'sinin ise bu türlerden hiçbirine ait olmadığı belirtilmiştir. Bu sonuçlara göre ülkelerin "Dönüştürücü Çerçeve" türünde UYÇ'ler geliştirmekten kaçındıkları sonucuna ulaşılabilmektedir.

Bu türlerin ne anlama geldiği ilgili anket sorusunda katılımcılara yardımcı olmak amacıyla açıklanmıştır ve katılımcılar cevaplarını bu açıklamalar doğrultusunda vermişlerdir. Böylece katılımcıların söz konusu kategorilere farklı anlamlar yüklemelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yanıtlar da göstermektedir ki bu yöntem büyük ölçüde başarılı olmuştur.

3.3. ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞ GÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİNE YÖNELİK VERİLERİN SUNULMASI

Bu bölümde anket çalışmasının sekizinci sorusunda yer alan ve UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkileri dair olumlu ve olumsuz olarak tasarlanmış toplam 51 ifadeye ilişkin katılımcıların görüşleri tablo ve grafiklerle sunulmakta ve ardından yorumlanmaktadır.

Ankete yanıt veren katılımcılardan katılma durumlarını belirtmeleri istenen UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişkilere dair ifadelerden aynı ilişki alanına yönelik olanlar bir araya getirilmiş ve 9 adet ana ilişki alanı belirlenmiştir. Bu ana ilişki alanları şunlardır:

1. İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi
2. Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi
3. Önceki Öğrenmelerin Tanınması
4. Kredi Biriktirme ve Transferi
5. Kalite Güvencesi
6. Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği
7. Eğitim ve Öğretimde Reform
8. Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi
9. Dolaylı İlişkiler

Bu ana ilişki alanlarının her birine yönelik geliştirilen olumlu ve olumsuz ifadeler ile anket katılımcılarının bu ifadelere ilişkin görüşleri ve istatistiksel rakamlar Tablo 13'te detaylı olarak sunulmaktadır.

Tablo 13: Ulusal Yeterlilik Çerçevelerin Eğitim ve İş Gücü ile Olan İlişkilerine Dair Dağılım

UYÇ'lerin Eğitim ve İş Gücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadeler		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
1. İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi	1.1. UYÇ, ulusal yeterlilik sistemlerinin anlaşılmasını geliştirir.	N	1	0	1	20	39					4,57
		%	1,6	0	1,6	32,8	63,9					
	1.2. UYÇ, ülke içerisindeki ulusal yeterlilik sistemlerinin şeffaflığını artırır.	N	1	0	1	21	38					4,56
		%	1,6	0	1,6	34,4	62,3					
	1.3. UYÇ, ulusal yeterliliklerin tutarlılığını artırmaz.	N	21	29	5	6	0					1,93
		%	34,4	47,5	8,2	9,8	0					
1.4. UYÇ, yeterlilik ve yeterlilik sistemlerine güven duyulmasını teşvik eder.	N	1	3	8	31	18					4,02	
	%	1,6	4,9	13,1	50,8	29,5						
1.5. UYÇ, eğitim ve öğretimin uluslararası şeffaflığını geliştirmez.	N	24	29	2	5	1					1,85	
	%	39,3	47,5	3,3	8,2	1,6						
1.6. UYÇ, farklı yeterlilikler arasındaki ilişkileri daha net hale getirir.	N	1	2	0	34	24					4,28	
	%	1,6	3,3	0	55,7	39,3						
2. Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi	2.1. UYÇ, öğrenenlerin yeterliliklere erişimini teşvik eder.	N	2	8	6	31	14					3,77
		%	3,3	13,1	9,8	50,8	23					
	2.2. UYÇ, öğrenenleri belgelendirme sonucu becerilerini artırmaya teşvik etmez.	N	11	38	7	3	2					2,13
		%	18	62,3	11,5	4,9	3,3					
	2.3. UYÇ, yetişkin öğrenimini güçlendirir.	N	1	4	6	33	17					4
		%	1,6	6,6	9,8	54,1	27,9					
	2.4. UYÇ' nin ortaöğretimden ayrılma oranları üzerinde etkisi yoktur.	N	1	17	21	19	3					3,1
	%	1,6	27,9	34,4	31,1	4,9						
2.5. UYÇ hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırır.	N	1	1	0	33	26					4,34	
	%	1,6	1,6	0	54,1	42,6						
2.6. UYÇ, marjinal bireyleri yeterlilik kazanmaları konusunda desteklemez.	N	12	26	15	7	1					2,33	
	%	19,7	42,6	24,6	11,5	1,6						
2.7. UYÇ'nin hayat boyu öğrenmenin teşvik edilmesinde etkisi yoktur.	N	24	31	0	6	0					1,8	
	%	39,3	50,8	0	9,8	0						
3. Önceki Öğrenmelerin Tanınması	3.1. UYÇ, yaygın ve serbest öğrenmelerin tanınmasına yardımcı olur.	N	1	1	3	36	20					4,2
		%	1,6	1,6	4,9	59	32,8					
	3.2. UYÇ, geniş çaplı öğrenme kazanımlarının tanınmasına dayanak oluşturur.	N	3	2	2	30	24					4,15
		%	4,9	3,3	3,3	49,2	39,3					
	3.3. UYÇ, önceki öğrenmelerin tanınmasını sağlamaz.	N	18	25	3	14	1					2,26
	%	29,5	41	4,9	23	1,6						

UYÇ'lerin Eğitim ve İş Gücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadeler		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
4. Kredi Biriktirme ve Transferi	4.1. UYÇ, yeterliliklerin karşılaştırılmasına ve taşınmasına destek verir.	N	1	1	4	23	32	4,38				
		%	1,6	1,6	6,6	37,7	52,5					
	4.2. UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin geçirgenliğini geliştirir.	N	1	1	9	33	17	4,05				
		%	1,6	1,6	14,8	54,1	27,9					
	4.3. UYÇ, kredi biriktirme ve transfer olanaklarını artırmaz.	N	19	29	6	4	3	2,07				
		%	31,1	47,5	9,8	6,6	4,9					
	4.4. UYÇ öğrenme yollarını ve ilerleme rotalarını açık hale getirir.	N	1	2	3	37	18	4,13				
		%	1,6	3,3	4,9	60,7	29,5					
	4.5. UYÇ, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığına imkan vermez.	N	18	25	8	9	1	2,18				
		%	29,5	41	13,1	14,8	1,6					
	4.6. UYÇ, kredi biriktirme ve transferini geliştirir.	N	2	4	10	31	14	3,84				
		%	3,3	6,6	16,4	50,8	23					
5. Kalite Güvencesi	5.1. UYÇ, yeni düzenleme, değerlendirme ve belgelendirme mekanizmaları oluşturur.	N	2	8	10	30	11	3,66				
		%	3,3	13,1	16,4	49,2	18					
	5.2. UYÇ, değerlendirme, belgelendirme ve diğer düzenleyici mekanizma ve sistemleri değiştirmez.	N	15	28	7	9	2	2,26				
		%	24,6	45,9	11,5	14,8	3,3					
	5.3. UYÇ, kalite güvence sistemlerini daha da geliştirir.	N	1	3	6	36	15	4				
		%	1,6	4,9	9,8	59	24,6					
	5.4. UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin mevcut kalitesini iyileştirmez.	N	17	30	4	6	4	2,18				
		%	27,9	49,2	6,6	9,8	6,6					
	6. Öğrenen ve İşgücü Hareketliliği	6.1. UYÇ, ekonomi içerisinde işgücü hareketliliğini artırır.	N	3	4	7	40	7	3,72			
			%	4,9	6,6	11,5	65,6	11,5				
		6.2. UYÇ, işgücünün uluslararası rekabet edebilirliğini artırmaz.	N	10	33	10	7	1	2,28			
			%	16,4	54,1	16,4	11,5	1,6				
6.3. UYÇ, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığı için dayanak oluşturur.		N	1	2	5	32	21	4,15				
		%	1,6	3,3	8,2	52,5	34,4					
6.4. UYÇ, işgücünün uluslararası hareketliliğini artırmaz.		N	15	30	8	7	1	2,16				
		%	24,6	49,2	13,1	11,5	1,6					
6.5. UYÇ, öğrenenlerin uluslararası hareketliliğini teşvik eder.		N	1	2	10	36	12	3,92				
		%	1,6	3,3	16,4	59	19,7					

UYÇ'lerin Eğitim ve İş Gücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadeler		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum		Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama
		N	%		N	%		N	%	
7. Eğitim ve Öğretimde Reform	7.1. UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerini yeniden düzenler (reform eder).	N	1	7	11	27	15	3,79		
		%	1,6	11,5	18	44,3	24,6			
	7.2. UYÇ, eğitim ve öğretimde öğrenme kazanımlarına dayalı yaklaşıma geçilmesini teşvik eder.	N	1	1	1	25	33	4,44		
		%	1,6	1,6	1,6	41	54,1			
	7.3. UYÇ, mesleki eğitim yeterliliklerinin ve beceri odaklı yeterliliklerin itibarını (saygınlığını) artırmaz.	N	15	31	7	7	1	2,15		
		%	24,6	50,8	11,5	11,5	1,6			
	7.4. UYÇ, mesleki eğitim/öğretim ve yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki itibar denkliliğini geliştirir.	N	1	10	9	31	10	3,64		
		%	1,6	16,4	14,8	50,8	16,4			
	7.5. UYÇ, özel sektörün eğitime yönelik finansal katkısını artırır.	N	7	14	25	12	3	2,84		
		%	11,5	23	41	19,7	4,9			
7.6. UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin bireysel ihtiyaçlara yönelik duyarlılığını artırmaz.	N	14	28	10	6	3	2,28			
	%	23	45,9	16,4	9,8	4,9				
7.7. UYÇ, ulusal reform politikalarının tutarlı olmasını sağlar.	N	1	1	11	31	17	4,02			
	%	1,6	1,6	18	50,8	27,9				
7.8. UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin rasyonelleştirilmesini destekler.	N	2	2	9	34	14	3,92			
	%	3,3	3,3	14,8	55,7	23				
7.9. UYÇ, yeni yeterliliklerin geliştirilmesini kolaylaştırılmaz.	N	16	36	3	6	0	1,98			
8. Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi	8.1. UYÇ, işgücü piyasası ile eğitim sektörü arasındaki uyumu geliştirir.	N	2	2	7	41	9	3,87		
		%	3,3	3,3	11,5	67,2	14,8			
	8.2. UYÇ, eğitim ve öğretimle ilgili arz ve talebin izlenmesini iyileştirmeye öncülük eder.	N	10	30	12	7	2	2,36		
		%	16,4	49,2	19,7	11,5	3,3			
	8.3. UYÇ, eğitim ve işgücü piyasası arasındaki işbirliğini ve bağlılığı güçlendirir.	N	2	2	7	37	13	3,93		
		%	3,3	3,3	11,5	60,7	21,3			
	8.4. UYÇ, işverenlerin yeterliliğin ne anlama geldiğini anlamalarına yardımcı olmaz.	N	16	36	7	2	0	1,92		
		%	26,2	59	11,5	3,3	0			
	8.5. UYÇ, işverenlerin işe alım kararlarına destek olur.	N	4	3	12	31	11	3,69		
		%	6,6	4,9	19,7	50,8	18			
	8.6. UYÇ, gücü eğitim ve öğretim sağlayıcılardan öğrenenlere ve diğer paydaşlara kaydırır.	N	4	8	11	30	8	3,49		
		%	6,6	13,1	18	49,2	13,1			

UYÇ'lerin Eğitim ve İş Gücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadeler		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama
		N	%	N	N	N	N	
9. Dolaylı İlişkiler	9.1. UYÇ, işsizlik oranlarının düşürülmesine katkı sağlar.	N	7	19	17	16	2	2,79
		%	11,5	31,1	27,9	26,2	3,3	
	9.2. UYÇ, işgücü piyasası ücretleri üzerinde etkili değildir.	N	5	15	20	15	6	3,03
		%	8,2	24,6	32,8	24,6	9,8	
	9.3. UYÇ, işverenlerin iş başı eğitim maliyetlerini azaltır.	N	10	13	26	10	2	2,69
		%	16,4	21,3	42,6	16,4	3,3	
	9.4. UYÇ, işgücünün eğitim ve öğretim seviyesini yükseltmez.	N	13	27	12	8	1	2,3
		%	21,3	44,3	19,7	13,1	1,6	
	9.5. UYÇ, mesleki yeterliliklerin beceri eğilimini garanti altına alır.	N	2	1	12	32	14	3,9
		%	3,3	1,6	19,7	52,5	23	

Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerini belirlemeye yönelik ifadeler anket katılımcıların verdikleri yanıtların ağırlıklı ortalamaları artandan azalana doğru Tablo 14'te sunulmaktadır.

Tablo 14: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadelere ait Ağırlıklı Ortalamaların Artandan Azalana Doğru Sunulması

UYÇ'lerin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadeler	Ortalama
1.1 UYÇ, ulusal yeterlilik sistemlerinin anlaşılmasını geliştirir.	4,57
1.2 UYÇ, ülke içerisindeki ulusal yeterlilik sistemlerinin şeffaflığını artırır.	4,56
7.2 UYÇ, eğitim ve öğretimde öğrenme kazanımlarına dayalı yaklaşıma geçilmesini teşvik eder.	4,44
4.1 UYÇ, yeterliliklerin karşılaştırılmasına ve taşınmasına destek verir.	4,38
2.5 UYÇ, hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırır.	4,34
1.6 UYÇ, farklı yeterlilikler arasındaki ilişkileri daha net hale getirir.	4,28
3.1 UYÇ, yaygın ve serbest öğrenmelerin tanınmasına yardımcı olur.	4,2
3.2 UYÇ, geniş çaplı öğrenme kazanımlarının tanınmasına dayanak oluşturur.	4,15
6.3 UYÇ, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığı için dayanak oluşturur.	4,15
4.4 UYÇ, öğrenme yollarını ve ilerleme rotalarını açık hale getirir.	4,13
4.2 UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin geçirgenliğini geliştirir.	4,05
1.4 UYÇ, yeterlilik ve yeterlilik sistemlerine güven duyulmasını teşvik eder.	4,02
7.7 UYÇ, ulusal reform politikalarının tutarlı olmasını sağlar.	4,02
2.3 UYÇ, yetişkin öğrenimini güçlendirir.	4
5.3 UYÇ, kalite güvence sistemlerini daha da geliştirir.	4
8.3 UYÇ, eğitim ve işgücü piyasası arasındaki işbirliğini ve bağlılığı güçlendirir.	3,93
6.5 UYÇ, öğrenenlerin uluslararası hareketliliğini teşvik eder.	3,92
7.8 UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin rasyonelleştirilmesini destekler.	3,92
9.5 UYÇ, mesleki yeterliliklerin beceri eğilimini garanti altına alır.	3,9
8.1 UYÇ, işgücü piyasası ile eğitim sektörü arasındaki uyumu geliştirir.	3,87
4.6 UYÇ, kredi biriktirme ve transferini geliştirir.	3,84
7.1 UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerini yeniden düzenler (reform eder).	3,79
2.1 UYÇ, öğrenenlerin yeterliliklere erişimini teşvik eder.	3,77
6.1 UYÇ, ekonomi içerisinde işgücü hareketliliğini artırır.	3,72
8.5 UYÇ, işverenlerin işe alım kararlarına destek olur.	3,69
5.1 UYÇ, yeni düzenleme, değerlendirme ve belgelendirme mekanizmaları oluşturur.	3,66
7.4 UYÇ, mesleki eğitim/öğretim ve yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki itibar denkliliğini geliştirir.	3,64
8.6 UYÇ, gücü eğitim ve öğretim sağlayıcılardan öğrenenlere ve diğer paydaşlara kaydırır.	3,49
2.4 UYÇ' nin ortaöğretimden ayrılma oranları üzerinde etkisi yoktur.	3,1
9.2 UYÇ, işgücü piyasası ücretleri üzerinde etkili değildir.	3,03
7.5 UYÇ, özel sektörün eğitime yönelik finansal katkısını artırır.	2,84
9.1 UYÇ, işsizlik oranlarının düşürülmesine katkı sağlar.	2,79
9.3 UYÇ, işverenlerin iş başı eğitim maliyetlerini azaltır.	2,69
8.2 UYÇ, eğitim ve öğretimle ilgili arz ve talebin izlenmesini iyileştirmeye öncülük eder.	2,36

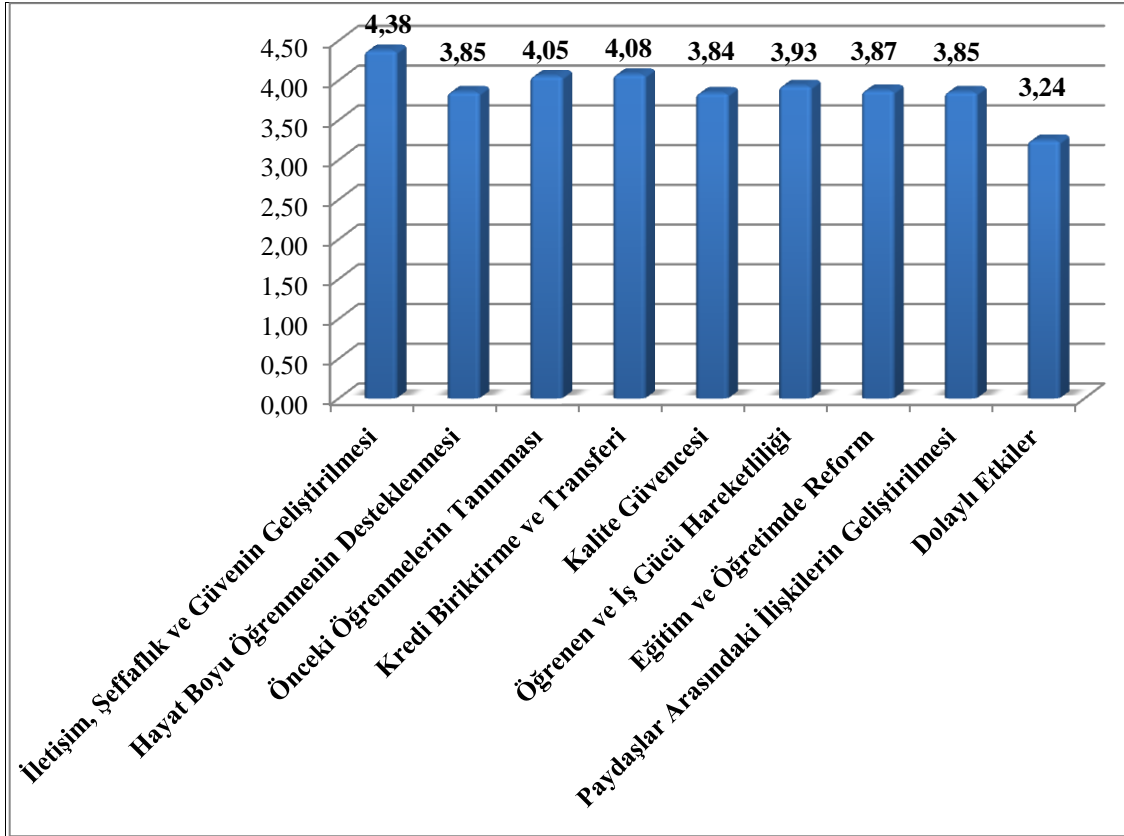
UYÇ'lerin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik İfadeler	Ortalama
2.6 UYÇ, marjinal bireyleri yeterlilik kazanmaları konusunda desteklemez.	2,33
9.4 UYÇ, işgücünün eğitim ve öğretim seviyesini yükseltmez.	2,3
6.2 UYÇ, işgücünün uluslararası rekabet edebilirliğini artırmaz.	2,28
7.6 UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin bireysel ihtiyaçlara yönelik duyarlılığını artırmaz.	2,28
3.3 UYÇ, önceki öğrenmelerin tanınmasını sağlamaz.	2,26
5.2 UYÇ, değerlendirme, belgelendirme ve diğer düzenleyici mekanizma ve sistemleri değiştirmez.	2,26
4.5 UYÇ, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığına imkân vermez.	2,18
5.4 UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin mevcut kalitesini iyileştirmez.	2,18
6.4 UYÇ, işgücünün uluslararası hareketliliğini artırmaz.	2,16
7.3 UYÇ, mesleki eğitim yeterliliklerinin ve beceri odaklı yeterliliklerin itibarını (saygınlığını) artırmaz.	2,15
2.2 UYÇ, öğrenenleri belgelendirme sonucu becerilerini artırmaya teşvik etmez.	2,13
4.3 UYÇ, kredi biriktirme ve transfer olanaklarını artırmaz.	2,07
7.9 UYÇ, yeni yeterliliklerin geliştirilmesini kolaylaştırılmaz.	1,98
1.3 UYÇ, ulusal yeterliliklerin tutarlılığını artırmaz.	1,93
8.4 UYÇ, işverenlerin yeterliliğin ne anlama geldiğini anlamalarına yardımcı olmaz.	1,92
1.5 UYÇ, eğitim ve öğretimin uluslararası şeffaflığını geliştirmez.	1,85
2.7 UYÇ' nin hayat boyu öğrenmenin teşvik edilmesinde etkisi yoktur.	1,8

Ankette kullanılan 51 ifadenin ait olduğu 9 ilişki alanının ağırlıklı ortalaması alınmış ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 15: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

İlişki Alanı	N	Min	Max	Ort.	Std. Sapma
1. İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi	55	3,00	5,00	4,38	0,448
2. Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi	55	1,86	4,86	3,85	0,605
3. Önceki Öğrenmelerin Tanınması	55	1,67	5,00	4,05	0,681
4. Kredi Biriktirme ve Transferi	55	2,83	5,00	4,08	0,589
5. Kalite Güvencesi	55	2,00	5,00	3,84	0,698
6. Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği	55	2,00	5,00	3,93	0,633
7. Eğitim ve Öğretimde Reform	55	2,78	4,78	3,87	0,476
8. Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi	55	1,50	5,00	3,85	0,619
9. Dolaylı İlişkiler	55	1,40	4,80	3,24	0,706

Grafik 7: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişkilerine Yönelik Dağılım

Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerinin gruplandırıldığı ilişki alanlarının ağırlıklı ortalamaları artandan azalana doğru Tablo 16’da sunulmaktadır.

Tablo 16: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin Eğitim ve İşgücü ile Arasındaki İlişki Alanlarına Ait Ortalamaların Artandan Azalana Doğru Sıralanması

İlişki Alanı	N	Min	Max	Ort.	Std. Sapma
1. İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi	55	3,00	5,00	4,38	0,448
2. Kredi Biriktirme ve Transferi	55	2,83	5,00	4,08	0,589
3. Önceki Öğrenmelerin Tanınması	55	1,67	5,00	4,05	0,681
4. Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği	55	2,00	5,00	3,93	0,633
5. Eğitim ve Öğretimde Reform	55	2,78	4,78	3,87	0,476
6. Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi	55	1,86	4,86	3,85	0,605
7. Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi	55	1,50	5,00	3,85	0,619
8. Kalite Güvencesi	55	2,00	5,00	3,84	0,698
9. Dolaylı İlişkiler	55	1,40	4,80	3,24	0,706

Tablo 16’da da görüldüğü üzere UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkileri arasında en yüksek ağırlıkta ortaya çıkan ilişki alanı “**İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi**” alanıdır. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ’ler, ulusal yeterlilik sistemlerinin anlaşılmasını geliştirmekte, ülke içerisindeki ulusal yeterlilik sistemlerinin şeffaflığını ve ulusal yeterliliklerin tutarlılığını artırmakta, yeterlilik ve yeterlilik sistemlerine güven duyulmasını teşvik etmekte, eğitim ve öğretimin uluslararası şeffaflığını geliştirmekte ve farklı yeterlilikler arasındaki ilişkileri daha net hale getirmektedir.

UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında ikinci sırada ortaya çıkan ilişki alanı “**Kredi Biriktirme ve Transferi**”dir. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ’ler, yeterliliklerin karşılaştırılmasına ve taşınmasına destek vermekte, eğitim ve öğretim sistemlerinin geçirgenliğini geliştirmekte, kredi biriktirme ve transfer olanaklarını artırmakta, öğrenme yollarını ve ilerleme yollarını açık hale getirmektedir.

UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında üçüncü sırada ortaya çıkan ilişki alanı “**Önceki Öğrenmelerin Tanınması**”dır. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ’ler, yaygın ve serbest öğrenmelerin tanınmasına yardımcı olmakta, geniş çaplı öğrenme kazanımlarının tanınmasına dayanak oluşturmakta ve önceki öğrenmelerin tanınmasını sağlamaktadır.

UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında dördüncü sırada ortaya çıkan ilişki alanı “**Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği**”dir. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ’ler, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığı için dayanak oluşturmakta, öğrenenlerin uluslararası hareketliliğini teşvik etmekte, işgücünün ulusal ve uluslararası hareketliliğini ve rekabet edebilirliğini artırmaktadır.

UYÇ’lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında beşinci sırada ortaya çıkan ilişki alanı “**Eğitim ve Öğretimde Reform**”dur. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ’lerin bu ilişki alanında en yüksek oranda görülen ilişki eğitim ve öğretimde öğrenme kazanımlarına dayalı yaklaşıma geçilmesini teşvik etmektedir.

Ayrıca UYÇ'ler yine yüksek düzeyde yeni yeterliliklerin geliştirilmesini kolaylaştırmakta, ulusal reform politikalarının tutarlı olmasını sağlamakta, eğitim ve öğretim sistemlerinin rasyonelleştirilmesini desteklemekte, mesleki eğitim yeterliliklerinin ve beceri odaklı yeterliliklerin itibarını (saygınlığını) artırmakta ve mesleki eğitim/öğretim ve yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki itibar denkleğini geliştirmektedir. Bu ilişki alanında UYÇ'lerin daha zayıf olarak kurduğu ilişkiler ise eğitim ve öğretim sistemlerini yeniden düzenlemek ve eğitim ve öğretim sistemlerinin bireysel ihtiyaçlara yönelik duyarlılığını artırmaktır. Bu ilişki alanında anket katılımcılarının yanıtlarına göre UYÇ'lerin özel sektörün eğitime yönelik finansal katkısının artırılması üzerinde bariz bir ilişkisi bulunmamaktadır.

UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında altıncı sırada ortaya çıkan ilişki alanı "**Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi**"dir. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ'lerin bu ilişki alanında en yüksek ağırlıkta görülen ilişkisi hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Ardından gelen ilişki ise hayat boyu öğrenmenin teşvik edilmesidir. Bunlar dışında UYÇ'ler yetişkin öğrenimini güçlendirmekte, öğrenenleri belgelendirme sonucu becerilerini artırmaya ve yeterliliklere erişmeye teşvik etmekte ve marjinal bireyleri yeterlilik kazanmaları konusunda desteklemektedir. Bu ilişki alanında anket katılımcılarının yanıtlarına göre UYÇ'lerin ortaöğretimden ayrılma oranları üzerinde bariz bir ilişkisi yoktur.

UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında yedinci sırada ortaya çıkan ilişki alanı "**Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi**"dir. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ'lerin bu ilişki alanında en yoğun olarak görülen ilişkisi işverenlerin yeterliliğin ne anlama geldiğini anlamalarına yardımcı olmasıdır. Ardından gelen ilişki ise eğitim ve işgücü piyasası arasındaki işbirliğinin ve bağlılığın güçlendirilmesidir. UYÇ'ler, işgücü piyasası ile eğitim sektörü arasındaki uyumu geliştirmekte ve işverenlerin işe alım kararlarına destek olmaktadır. UYÇ'lerin gücü eğitim ve öğretim sağlayıcılardan öğrenenlere ve diğer paydaşlara kaydırmayla olan ilişkisi ortanın biraz üstünde bir ağırlıklı ortalamaya sahiptir; ancak katılımcılara göre UYÇ'ler ile eğitim ve öğretimle ilgili arz ve talebin izlenmesini iyileştirmeye öncülük etmek arasında bir ilişki bulunmamaktadır.

UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları arasında sekizinci sırada ortaya çıkan ilişki alanı "**Kalite Güvencesi**"dir. Anket katılımcılarının yanıtları doğrultusunda UYÇ'lerin bu ilişki alanında en yoğun olarak görülen ilişkisi kalite güvence sistemlerini daha da geliştirmektir. Ardından gelen ilişki ise eğitim ve öğretim sistemlerinin mevcut kalitesini iyileştirmektir. UYÇ'ler ayrıca yeni düzenleme, değerlendirme ve belgelendirme mekanizmaları oluşturmakta ve değerlendirme, belgelendirme ve diğer düzenleyici mekanizma ve sistemleri değiştirmektedir.

Bu ilişki alanları dışında UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu dolaylı ilişkiler de bulunmaktadır. Söz konusu dolaylı ilişkiler arasında ilk sırada mesleki yeterliliklerin beceri eğilimini garanti altına almak bulunmaktadır. Ardından gelen ilişki ise işgücünün eğitim ve öğretim seviyesinin yükseltilmesidir. Anket katılımcılarına göre UYÇ'ler ile işgücü piyasası ücretleri, işsizlik oranlarının düşürülmesi ve işverenlerin iş başı eğitim maliyetlerini azaltılması arasında bariz ilişkiler bulunmamaktadır.

3.4. FARKLI TÜRLERDEKİ UYÇ'LERİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Araştırma anketinin yedinci sorusunda katılımcılardan anketi yanıtlarken dikkate aldıkları UYÇ'nin türünü belirtmeleri istenmiştir ve bu soruya ilişkin sonuçlar bir önceki bölümde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Tez çalışmasının bu bölümünde ise farklı türdeki UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları Mann Whitney U Testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Anket yanıtları dikkate alınan UYÇ'lerden 28'inin "Düzenleyici Çerçeve" türünde, 25'inin "İletişimci Çerçeve" türünde ve sadece 3'ünün "Dönüştürücü Çerçeve" türünde olduğu belirtilmiştir. "Dönüştürücü Çerçeve" türündeki UYÇ'lerin sayısının azlığı nedeniyle bu türdeki UYÇ'ler "Düzenleyici Çerçeve" türündeki UYÇ'lerle birleştirilerek ele alınmışlardır. Böylece "İletişimci Çerçeveler" ve "Düzenleyici-Dönüştürücü Çerçeveler" olmak üzere iki kategori geliştirilmiş ve bu türdeki UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurduğu ilişki alanları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonuçları Tablo 17'de sunulmaktadır.

Tablo 17: Farklı Türdeki UYÇ'lerin Eğitim ve İşgücü ile Olan İlişki Alanlarının Karşılaştırılması

İlişki Alanı	UYÇ Türü	Medyan (Min-Max)	Mann Whitney U	P
İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi	İletişimci	4,17 (3 - 5)	247,5	0,033*
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4,5 (3,67 - 5)		
Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi	İletişimci	3,86 (1,86 - 4,57)	278,00	0,109
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4 (2,71 - 4,86)		
Kredi Biriktirme ve Transferi	İletişimci	3,92 (2,83 - 4,83)	257,00	0,051
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4,17 (3,17 - 5)		
Önceki Öğrenmelerin Tanınması	İletişimci	4 (1,67 - 5)	246,5	0,031*
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4,34 (3 - 5)		
Kalite Güvencesi	İletişimci	3,63 (2 - 4,5)	140,5	0,000**
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4,25 (3 - 5)		
Eğitim ve Öğretimde Reform	İletişimci	3,89 (2,78 - 4,56)	272,00	0,088
	Düzenleyici - Dönüştürücü	3,89 (2,78 - 4,78)		
Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği	İletişimci	4 (2,6 - 4,8)	273,5	0,091
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4 (2 - 5)		
Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Güçlendirilmesi	İletişimci	3,84 (1,5 - 4,5)	313,0	0,313
	Düzenleyici - Dönüştürücü	4 (2,5 - 5)		
Dolaylı İlişkiler	İletişimci	3,2 (1,4 - 4)	290,0	0,162
	Düzenleyici - Dönüştürücü	3,4 (2 - 4,8)		

Her bir ilişki alanı için gerçekleştirilen Mann Whitney U testi sonucunda, “İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi”, “Önceki Öğrenmelerin Tanınması” ve “Kalite Güvencesi” ilişki alanlarında gruplar arası anlamlı bir fark bulunmuş, diğer ilişki alanlarında iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde de, bütün ülkelerin gruplarından bağımsız olarak benzerlikler gösterdiği saptanmıştır.

“İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 4,17 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4,50’dir. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “İletişim, Şeffaflık ve Güvenin Geliştirilmesi” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır (Mann Whitney U: 247,7, $p < 0,05$). Buna göre UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi, “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyine göre anlamlı derecede daha düşüktür.

“Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 3,86 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4’tür. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “Hayat Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır (Mann Whitney U: 278, $p>0,05$).

“Kredi Biriktirme ve Transferi” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 3,92 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4,17’dir. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında **“Kredi Biriktirme ve Transferi”** ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır (Mann Whitney U: 257, $p>0,05$).

“Önceki Öğrenmelerin Tanınması” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 4 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4,34’tür. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “Önceki Öğrenmelerin Tanınması” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır (Mann Whitney U: 269,500, $p<0,05$). Buna göre UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi, “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyine göre anlamlı derecede daha düşüktür.

“Kalite Güvencesi” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 3,63 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4,25’tir. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “Kalite Güvencesi” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır (Mann Whitney U: 140,500, $p<0,05$). Buna göre UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi, “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyine göre anlamlı derecede daha düşüktür.

“Eğitim ve Öğretimde Reform” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların ve “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 3,89’dur. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ Türü arasında “Eğitim ve Öğretimde Reform” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır (Mann Whitney U: 272,000, $p>0,05$).

“Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların ve “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4’tür. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “Öğrenen ve İş Gücü Hareketliliği” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır (Mann Whitney U: 273,500, $p>0,05$).

“Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Güçlendirilmesi” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 3,84 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 4’tür. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “Paydaşlar Arasındaki İlişkilerin Güçlendirilmesi” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır (Mann Whitney U: 313,0, $p>0,05$).

“Dolaylı İlişkiler” ilişki alanı için UYÇ türü “İletişimci” olanların düzeyi 3,2 iken “Düzenleyici – Dönüştürücü” olanların düzeyi 3,4’tür. Uygulanan Mann Whitney U Testi sonucunda UYÇ türleri arasında “Dolaylı İlişkiler” ilişki alanı bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır (Mann Whitney U: 290,000, $p>0,05$).

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Küreselleşen dünyamızda bilişim teknolojilerinin de gelişimiyle birlikte bilgiye ulaşmak için alternatif yollar hızla çoğalmış ve öğrenme faaliyetleri klasik okul ve üniversite yapısının dışına taşmıştır. Ayrıca endüstrileşmenin de etkisiyle mesleki eğitimin eğitim ve öğretim içerisindeki payı artmış ve eğitim ve öğretim programlarının işverenlerin işgücününün sahip olmasını istediği kazanımları içerecek şekilde hazırlanması önem kazanmıştır. Artık bilginin, becerilerin ve diğer kazanımların nerede ve nasıl kazanıldığından ziyade ne ölçüde ve ne kalitede kazanıldığı önem kazanmış durumdadır. Bu değişim, ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin dışa açılmasıyla birlikte eğitim ve öğretim alanında ülkeler arasında rekabetin artması sonucunu doğurduğu gibi yeterliliklerin ortak bir dil kullanılarak tanıtılması ihtiyacını da beraberinde getirmiştir.

Bu nedenle 20. yüzyılın ikinci yarısında başlayan girişimler 21. yüzyılın ilk on yılında “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ)” olarak adlandırılan politika araçlarının geliştirilmesi ve uygulanmaya başlamasıyla sonuçlanmıştır. UYÇ, yeterliliklerin başarılan öğrenmelerin belirli seviyeleri için hazırlanmış bir dizi ölçüte göre sınıflandırılmasında kullanılan; ulusal yeterlilik sistemlerini bütünleştirmeyi ve koordine etmeyi; işgücü piyasası ve sivil toplum nazarında yeterliliklerin şeffaflığını, gelişimini, kalitesini ve yeterliliklere erişimi artırmayı hedefleyen bir araçtır.

Eğitim ve öğretim sektörü ile istihdam arasındaki iletişimi ve işbirliğini geliştirmenin en önemli yollarından birisi olarak kabul edilen UYÇ’ler son 10 yılda oldukça sık kullanılan bir politika aracı haline gelmiştir ve 130’a yakın ülkede bu politika aracının hazırlanması ve uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

UYÇ’ler amaçları, kapsamaları, tasarımları ve uygulama süreçleri açısından farklılık gösterebilirler dahi geliştirilme nedenleri açısından büyük benzerlikler göstermektedir. En temel özelliklere sahip UYÇ ile en gelişmiş ve karmaşık UYÇ’nin dahi ortak hedeflere sahip olabildiği gözlenmektedir. Bu hedefler, yeterliliklerin anlaşılmasını kolaylaştırmak ve iyileştirmek, yeterliliklerin birbirleri ile ilişkilerini açıklamak ve ulusal yeterlilik sistemlerinin anlaşılabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini geliştirmek olarak özetlenebilmektedir.

Bunlar dışında UYÇ'lerin amaç ve kapsamlarına bağlı olarak ortaya çıkan hedefleri ise kalite güvencesinin sağlanması, eğitim ve öğretim sistemlerinde reform yapılması, önceki öğrenmelerin tanınması, hayat boyu öğrenmenin teşvik edilmesi ve kredi biriktirme ve transfer sistemleri aracılığıyla yeterlilikler arası geçişlerin ve ilerlemenin geliştirilmesidir.

Tez çalışması son on yılda hızla yayılan ve bilhassa Avrupa'daki ülkelerin neredeyse tamamı tarafından ciddi düzeyde yatırım yapılan UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerini araştırmak ve ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Tez çalışmasının amacı, UYÇ'lerin neleri başarıp neleri başaramayacağına dair kesin sonuçlar veya açık ve basit tavsiyeler sunmak değildir. Bunun sebebi ise eğitim ve işgücü piyasasında meydana gelen anlamlı değişikliklerin doğrudan UYÇ'lerin uygulanmasına bağlı olduğuna dair açık kanıtlar elde edilmesinin oldukça zor olmasıdır. Tez çalışması sonucunda öncelikle, tek tip bir UYÇ modeli bulunmadığı ve UYÇ'lerin ülkelerin eğitim ve işgücü piyasasında karşılaştıkları karmaşık problemlere hızlı ve basit çözümler getirmediği sonuçlarına ulaşılmıştır. UYÇ'ler eğitim ve işgücü piyasasındaki problemlere daha uzun vadede çözümler üretebilmektedir.

Farklı özelliklere sahip UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile kurması hedeflenen ilişkiler ulusal ve uluslararası kaynaklar incelenerek tespit edilmiş, ardından uygulama kısmında bu ilişkilerin gerçekleşme durumları tespit edilmiş ve söz konusu ilişkiler gerçekleşme düzeylerine göre sıralanmıştır. UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerini tespit etmek amacıyla yapılan uygulama çalışmasında özellikle UYÇ'lerin geliştirildikleri ülkelerin eğitim ve işgücü ile olan ilişkilerine yönelik en doğru ve güvenilir bilgilere sahip olacağı düşünülen kişilerle iletişim kurulmuş ve bu kişilerden yapılandırılmış anketlerle veri toplanmıştır.

Araştırma sonucunda UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile en yoğun ilişkilerinin yeterlilik sistemleri içerisinde ve arasında iletişim, şeffaflık ve güvenin geliştirilmesi alanında görüldüğü tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ne türde veya ne kapsamda olurlarsa olsunlar UYÇ'lerin eğitim ve işgücü ile ilk olarak ilişki kurdukları alan yeterlilik sistemleri içerisinde ve arasında iletişim, şeffaflık ve güvenin geliştirilmesidir.

Bu ilişki alanını kredi biriktirme ve transferi ile önceki öğrenmelerin tanınması ilişki alanları izlemektedir. Bunlar dışında kalan öğrenen ve işgücü hareketliliği, eğitim ve öğretimde reform, hayat boyu öğrenmenin desteklenmesi, paydaşlar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve kalite güvencesi ilişki alanlarının gerçekleşme düzeyleri diğer alanlardan daha düşük olmakla birlikte birbirlerine oldukça yakındır.

Bu sonuçlar da açıkça göstermektedir ki UYÇ'ler literatürde iddia edilen ilişkileri büyük ölçüde kurmaktadır. Bu nedenle ülkelerin bu politika aracına yatırım yapmaları mantıklı ve doğru bir karar olarak görülmektedir. Eğitim ve işgücü piyasası arasındaki ilişkileri geliştirmeyi; yeterliliklerin anlaşılabilirliğini ve şeffaflığını artırmayı; ulusal yeterlilik sistemlerinin karşılaştırılabilirliğini sağlamayı hedefleyen ülkelerin hiç değilse en temel UYÇ türü olan “İletişimci Çerçeve” türünde bir UYÇ hazırlamaları önerilmektedir.

Yukarıda sıralanan hedefler dışında hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmeyi, kalite güvencesini artırmayı ve kredi biriktirme ve transferi aracılığıyla yeterlilikler arası ilerlemeyi ve geçişi kolaylaştırmayı hedefleyen ülkelerin “Düzenleyici Çerçeve” türünde bir UYÇ hazırlamalarının daha etkili olacağı tavsiye edilmektedir. Eğitim ve öğretimde reform yapmayı, önceki öğrenmelerin tanınmasını sağlamayı ve kalite güvence mekanizmalarını sil baştan ele almayı hedefleyen ülkelerin ise “Dönüştürücü Çerçeve” türünde bir UYÇ geliştirmelerinin doğru olacağı düşünülmektedir. Bunlara ek olarak kalite güvencesi, önceki öğrenmelerin tanınması ve iletişim, şeffaflık ve güvenin geliştirilmesi alanlarıyla

a daha yüksek düzeyde ilişki kurmak isteyen ülkelerin “Düzenleyici veya Dönüştürücü Çerçeve” türünde bir UYÇ geliştirmelerinin daha etkin olacağı önerilmektedir.

Ulaşılan bulgulara göre ülkeler eğitim ve öğretimin farklı sektörlerinde sunulan, iş yerinde veya serbest öğrenmeler sonucu kazanılan yeterliliklerin tamamını içeren kapsayıcı çerçeveler geliştirme eğilimindedir. Bu nedenle UYÇ'nin eğitim ve öğretim sektörü ve işgücü ile daha geniş kapsamlı ilişkiler kurmasını hedefleyen ülkelerin kapsayıcı UYÇ'ler geliştirmeleri tavsiye edilmektedir.

Ayrıca yeterliliklerinin uluslararası karşılaştırılabilirliğini kolaylaştırmak ve vatandaşlarının uluslararası hareketliliğini artırmak hedefinde olan ülkelerin UYÇ'lerini geliştirmelerinin ardından Bölgesel Yeterlilik Çerçevelerine dâhil olmaları önerilmektedir.

Elde edilen bulgular ışığında ve TYÇ ile ilgili yapılan incelemeler sonucunda TYÇ'nin kapsayıcı ve bütünleştirici bir çerçeve olduğu, reform etkisi yaratabilecek bir yapıda tasarlandığı ve yasal bir mevzuata dayanan güçlü bir UYÇ olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. TYÇ hazırlama sürecinde sürekli göz önünde bulundurulmuş paydaşlarla işbirliği ve iletişim ilkelerinin TYÇ uygulama sürecinde de dikkate alınması TYÇ'nin geleceği açısından önem arz etmektedir.

Türkiye gibi büyük ve genç bir nüfusa sahip bir ülkede UYÇ'nin eğitim ve işgücü ile kuracağı ilişkilerin orta yaş nüfusunun yüksek olduğu Avrupa ülkelerinden daha yoğun ortaya çıkabileceği öngörülebilir. Avrupa'da yaşanan benzeri deneyimler ışığında TYÇ'nin yönetiminin kurullar aracılığıyla yürütülmesi yerine "Türkiye Yeterlilikler Kurumu" veya "TYÇ Kurumu" gibi ülkedeki tüm yeterliliklerden sorumlu, özerk, geniş yetkiye ve paydaşların eşit temsiline sahip bir yapı tarafından yürütülmesinin daha etkili olacağı değerlendirilmektedir.

TYÇ'nin resmîyet kazanması ve uygulamaya geçirilmesinin ardından zaman kaybetmeden Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile referanslanması çalışmalarının da tamamlanması gerektiği düşünülmektedir. AYÇ Danışma Grubunda yer alan ülkelerin referanslama sürecinde mevcut durumları incelendiğinde ülkelerin %50'si referanslama çalışmalarını tamamlamış durumdadır; %35'i ise 2014 yılsonu itibarıyla referanslama çalışmalarını tamamlamayı hedeflemektedir. AB üyelik sürecinde yer alan ve AB ile uyumlu bir ulusal yeterlilik sistemi kurmayı ve işletmeyi hedeflemiş olan Türkiye'nin AYÇ referanslama çalışmalarında da Avrupa'daki genel eğilime ve takvime uyması önerilmektedir.

Gelecekte yapılacak benzeri çalışmalarda, tez çalışması kapsamında tespit edilen ilişkilerin daha fazla sayıda ülkenin UYÇ geliştirmesi ve uygulamasıyla birlikte daha geniş bir örneklem çerçevesiyle incelemesi yapılabilir. Ayrıca bu ilişki alanlarından bir veya birkaçı seçilerek UYÇ'lerin söz konusu ilişki alanı ve bu alanlardaki ilişkiler daha detaylı ve kapsamlı olarak incelenebilir. UYÇ'lerin önceki öğrenmelerin tanınması, kalite güvencesinin sağlanması ve eğitim ve öğretimde reform yapılması gibi daha iddialı hedeflerle olan ilişkileri derinlemesine araştırılabilir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin uygulanmaya başlamasıyla birlikte TYÇ'nin ülkemizde eğitim ve işgücü ile kuracağı ilişkiler tespit edilmeye çalışılabilir.

Önümüzdeki yıllarda UYÇ'lere yönelik farkındalığın ve bilgi düzeyinin artmasıyla beraber aynı çalışma UYÇ'lerin ilişki kurduğu sektörlerden uzmanların da yer aldığı örneklem çerçeveleri kullanılarak tekrarlanabilir ve tez çalışmasının sonuçlarıyla karşılaştırma yapılabilir. Ayrıca bu çalışma kapsamında ele alınan ilişki alanları geliştirilebilir, farklı modeller kullanılarak bu ilişki alanlarının gerçekleşme düzeyleri ve öncelik sıraları sayısallaştırılabilir.

Son yıllarda UYÇ'lerin yaygınlaşmasıyla birlikte UYÇ'ler üzerine hazırlanan yabancı kaynaklar artmasına rağmen ülkemizde UYÇ'lerle ilgili yazılı çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu nedenle UYÇ ve ilişkili alanlarda yürütülecek araştırma, geliştirme ve analiz çalışmalarının artması büyük önem arz etmektedir. Tez çalışmasının TYÇ'nin de uygulanmaya başlamasıyla birlikte ülkemizde UYÇ'lere yönelik akademik çalışmaların artmasında öncü olacağı düşünülmektedir.

EKLER

EK 1: TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi(TYYÇ)'nin geliştirilmesi Bologna Sürecinin Türkiye'de uygulanması açısından önemli bir başarı niteliğindedir. TYYÇ'nin geliştirilmesi ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim ve öğretim verilmesini, tanınma ve şeffaflık açısından öğrenen merkezli yaklaşıma dayalı program geliştirmenin başlangıç noktasını ve çekirdeğini oluşturmuştur. Aynı zamanda eğitim programlarının değerlendirilmesi ve izlenmesine yönelik temeli iç ve dış kalite yaklaşımına dayalı bütünleşik anlamda program ve kurum düzeyinde kalite güvence sistemlerinin kurulmasını da sağlamıştır. TYYÇ'nin geliştirilmesi sürecinde uygulama aşamasına gelinmiştir ve şu ana kadar atılan adımlar aşağıda kısaca özetlenmektedir:

- Kısa, birinci, ikinci ve üçüncü seviyeler için seviye tanımlayıcılar Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin referans seviye tanımlayıcılarına dayalı olarak hazırlanmıştır.
- Yükseköğretim ve mesleki profillerden oluşan iki temel yükseköğretim yeterlilik alanı TYYÇ'de ayrı olarak tanımlanmıştır.
- Ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinin yeterliliklerine ilişkin kredi dereceleri, öğrenci çalışma saatleri ve AKTS kredileri baz alınarak belirlenmiştir.
- ISCED 97'ye paralel olarak eğitim alanları tanımlanmıştır ve 22 eğitim alanı için alana özgü öğrenme kazanımları hazırlanmıştır.
- Seviye tanımlayıcıları üniversiteler, sendikalar, 18 Bakanlık ve öğrenci konseyleri dâhil 55 sivil toplum kuruluşunu içeren diğer ilgili paydaş temsilcileri ile paylaşılmıştır.
- TYYÇ'nin nihai versiyonu YÖK tarafından Ocak 2010'da onaylanmıştır.
- Pilot uygulama 4 üniversitede başlatılmıştır.
- Diğer bazı Yükseköğretim kurumları da uygulama sürecini başlatmışlardır.

6111 sayılı kanun ile değişiklik yapılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu tam anlamıyla işlevsel bir çerçeve ve kalite güvence sistemi kurulması gereksiniminin aciliyetini vurgulamaktadır. Bu konu Yükseköğretimin tüm iç ve dış paydaşları tarafından da kabul edilmektedir.⁸⁶

⁸⁶ MYK, *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Belgesi*, Ankara, 2013.

EK 2: ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİ HAKKINDA ANKET ÇALIŞMASI

1. Lütfen kendiniz ve kurumunuz hakkında aşağıdaki bilgileri belirtiniz.

Ad-Soyad	
Ülke	
Kurum İsmi	
İş Unvanı	
E-posta	

2. Lütfen çalıştığınız kurumun/şirketin türünü belirtiniz.

Bakanlık	
Yeterlilik Kurumu	
Hayat Boyu Öğrenme Kurumu	
Kalite Güvence Kurumu	
Danışma ve Rehberlik Kurumu	
Diğer Kamu Kurumu	
Meslek Odası	
Eğitim&Öğretim Kurumu	
Yükseköğretim Kurumu/Üniversite	
İşçi Sendikası	
İşveren Sendikası	
Uluslararası Kuruluş	
Bağımsız Araştırma ve Danışmanlık Şirketi	
Diğer Sivil Toplum Örgütü	
Diğer	

3. Lütfen “Ulusal Yeterlilik Çerçevesi” alanıyla ne süredir ilgili olduğunuzu belirtiniz.

Hiç	Bir yıldan az	1 – 3 yıl arası	3-5 yıl arası	5-10 yıl arası	10 yıldan fazla

4. Lütfen genel olarak “UYÇ” konusundaki bilgi düzeyinizi belirtiniz.

Hiç	Başlangıç	Orta	İleri	Uzman

5. Lütfen anketi yanıtlarken dikkate aldığımız UYÇ'nin ait olduğu ülkeyi belirtiniz.

Arnavutluk	Çek Cumhuriyeti	İzlanda	Hollanda	Slovenya
Andora	Kıbrıs Rum Kesimi	İtalya	Kuzey İrlanda	İspanya
Ermenistan	Danimarka	Kazakistan	Norveç	İsveç
Avusturya	İngiltere	Kosova	Polonya	İsviçre
Azerbaycan	Estonya	Kırgızistan	Portekiz	Türkiye
Belarus	Fransa	Letonya	Romanya	Ukrayna
Belçika (Flanders)	Finlandiya	Litvanya	Rusya	Özbekistan
Belçika (Fransız)	Gürcistan	Lüksemburg	İskoçya	Galler
Bosna Hersek	Almanya	Makedonya	İrlanda	Avustralya
Bulgaristan	Yunanistan	Malta	Sırbistan	Yeni Zelanda
Hırvatistan	Macaristan	Karadağ	Slovakya	Güney Afrika

6. Lütfen anketi yanıtlarken dikkate aldığımız UYÇ'nin mevcut durumunu belirtiniz.

Geliştirildi	
Geliştiriliyor ve Uygulanıyor	
Planlama ve/veya Tasarlama	
Değerlendirme	
Çalışma Yok	

1. Geliştirildi: UYÇ resmi politikalar veya mevzuatla duyurularak resmileştirilmiştir. Yapılar mevcuttur veya UYÇ ile ilişkili farklı görevleri yerine getirecek şekilde kurulmuştur.

2. Geliştiriliyor ve Uygulanıyor: UYÇ'nin uygulanması için gerekli politika ve yapılar geliştirilme sürecindedir.

3. Planlama ve/veya Tasarlama: UYÇ'nin nasıl görünmesi, nasıl çalışması ve çeşitli tarafların ve paydaşların rollerinin ne olması gerektiği araştırılmaktadır.

4. Değerlendirme: UYÇ uygulama fikri değerlendirilmektedir.

5. Çalışma Yok: UYÇ geliştirme yönünde bir çalışma bulunmamaktadır.

7. Lütfen anketi yanıtlarken dikkate aldığınız UYÇ'nin türünü belirtiniz

İletişimci	Düzenleyici	Dönüştürücü

- 1. İletişimci Çerçevesel:** Mevcut eğitim ve öğretim sistemini başlangıç noktası olarak kabul etmekte olan; sistemi daha şeffaf ve anlaşılır kılmayı, genellikle modernleştirmeyi, tutarlılığını artırmayı, erişimi özendirmeyi ve programlar arası ilerleme ve transfer fırsatlarına dikkat çekmeyi amaçlayan çerçevelerdir.
- 2. Düzenleyici Çerçevesel:** Mevcut sistemi başlangıç noktası kabul eden ancak kaliteyi iyileştirme, tutarlılığı artırma, eğitim sunumu sırasındaki eksiklikleri giderme veya hesap verme sorumluluğunu artırma yoluyla mevcut sistemi geliştirmeyi amaçlayan çerçevelerdir. Genellikle yasal ve düzenleyici role sahiptirler.
- 3. Dönüştürücü Çerçevesel:** Gelecek için önerilen bir sistemi başlangıç noktası olarak kabul eden, kazanım-odaklı yeterliliklerin tanımlanacağı ve eğitimin sunulma şekline belirgin bir atıfta bulunulmayacak bir sistem tanımlayan çerçevelerdir.

8. Lütfen genel olarak UYÇ'lerle ilgili aşağıdaki ifadeler hakkındaki görüşlerinizi belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
UYÇ, ulusal yeterlilik sistemlerinin anlaşılmasını geliştirir.					
UYÇ, ülke içerisindeki ulusal yeterlilik sistemlerinin şeffaflığını artırır.					
UYÇ, ulusal yeterliliklerin tutarlılığını artırmaz.					
UYÇ, yeterlilik ve yeterlilik sistemlerine güven duyulmasını teşvik eder.					
UYÇ, eğitim ve öğretimin uluslararası şeffaflığını geliştirmez.					
UYÇ, farklı yeterlilikler arasındaki ilişkileri daha net hale getirir.					
UYÇ, öğrenenlerin yeterliliklere erişimini teşvik eder.					
UYÇ, öğrenenleri belgelendirme sonucu becerilerini artırmaya teşvik etmez.					
UYÇ, yetişkin öğrenimini güçlendirir.					
UYÇ'nin ortaöğretimden ayrılma oranları üzerinde etkisi yoktur.					
UYÇ, hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırır.					
UYÇ, marjinal bireyleri yeterlilik kazanmaları konusunda desteklemez.					
UYÇ'nin hayat boyu öğrenmenin teşvik edilmesinde etkisi yoktur.					
UYÇ, yeterliliklerin karşılaştırılmasına ve taşınmasına destek verir.					
UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin geçirgenliğini geliştirir.					
UYÇ, kredi biriktirme ve transfer olanaklarını artırmaz.					
UYÇ, öğrenme yollarını ve ilerleme rotalarını açık hale getirir.					
UYÇ, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığına imkan vermez.					
UYÇ, kredi biriktirme ve transferini geliştirir.					
UYÇ, yaygın ve serbest öğrenmelerin tanınmasına yardımcı olur.					
UYÇ, geniş çaplı öğrenme kazanımlarının tanınmasına dayanak oluşturur.					
UYÇ, önceki öğrenmelerin tanınmasını sağlamaz.					
UYÇ, yeni düzenleme, değerlendirme ve belgelendirme mekanizmaları oluşturur.					
UYÇ, değerlendirme, belgelendirme ve diğer düzenleyici mekanizma ve sistemleri değiştirmez.					
UYÇ, kalite güvence sistemlerini daha da geliştirir.					
UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin mevcut kalitesini iyileştirmez.					
UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerini yeniden düzenler (reform eder).					
UYÇ, eğitim ve öğretimde öğrenme kazanımlarına dayalı yaklaşıma geçilmesini teşvik eder.					

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
UYÇ, mesleki eğitim yeterliliklerinin ve beceri odaklı yeterliliklerin itibarını (saygınlığını) artırmaz.					
UYÇ, mesleki eğitim/öğretim ve yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki itibar denliğini geliştirir.					
UYÇ, özel sektörün eğitime yönelik finansal katkısını artırır.					
UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin bireysel ihtiyaçlara yönelik duyarlılığını artırır.					
UYÇ, ulusal reform politikalarının tutarlı olmasını sağlar.					
UYÇ, eğitim ve öğretim sistemlerinin rasyonelleştirilmesini destekler.					
UYÇ, yeni yeterliliklerin geliştirilmesini kolaylaştırır.					
UYÇ, ekonomi içerisinde işgücü hareketliliğini artırır.					
UYÇ, işgücünün uluslararası rekabet edebilirliğini artırır.					
UYÇ, yeterliliklerin uluslararası tanınırlığı için dayanak oluşturur.					
UYÇ, işgücünün uluslararası hareketliliğini artırır.					
UYÇ, öğrenenlerin uluslararası hareketliliğini teşvik eder.					
UYÇ, işgücü piyasası ile eğitim sektörü arasındaki uyumu geliştirir.					
UYÇ, eğitim ve öğretimle ilgili arz ve talebin izlenmesini iyileştirmeye öncülük eder.					
UYÇ, eğitim ve işgücü piyasası arasındaki işbirliğini ve bağlılığı güçlendirir.					
UYÇ, işverenlerin yeterliliğin ne anlama geldiğini anlamalarına yardımcı olmaz.					
UYÇ, işverenlerin işe alım kararlarına destek olur.					
UYÇ, gücü eğitim ve öğretim sağlayıcılardan öğrenenlere ve diğer paydaşlara kaydırır.					
UYÇ, işsizlik oranlarının düşürülmesine katkı sağlar.					
UYÇ, işgücü piyasası ücretleri üzerinde etkili değildir.					
UYÇ, işverenlerin iş başı eğitim maliyetlerini azaltır.					
UYÇ, işgücünün eğitim ve öğretim seviyesini yükseltmez.					
UYÇ, mesleki yeterliliklerin beceri eğilimini garanti altına alır.					

EK 3: ULUSAL YETERLİLİK ÇERÇEVELERİNİN EĞİTİM VE İŞGÜCÜ İLE OLAN İLİŞKİLERİ HAKKINDA ANKET ÇALIŞMASI (İNGİLİZCE)

Questionnaire About Relations Of National Qualifications Frameworks

Dear Sir/Madam

This questionnaire is prepared for a research study related to the “Expertise Thesis” which is being carried out by Osman Seçkin AKBIYIK, Assistant Expert in Vocational Qualifications Authority (VQA) of TURKEY. The aim of the research study is to find out the relations of “National Qualifications Frameworks (NQFs)” between the education & training sector and labour force.

The aim of the research is to determine the common relations of various NQFs between the education & training sector and labour force and compare the results. Of course any NQF may have relations that are not defined in this questionnaire.

While responding to the questionnaire, please think about specifically the NQF in your own country or the NQF in any particular country you are familiar with. I guarantee that your responses will only be used in this volunteer thesis study and will not be used at profit-making researches. If you want to receive the results of the questionnaire please state your decision in the related question.

If you have any questions, please do not hesitate to contact me.

Thank you very much for your contribution.

Osman Seçkin AKBIYIK

Assistant Expert

REPUBLIC OF TURKEY

VOCATIONAL QUALIFICATIONS AUTHORITY

Department of Testing&Certification

Atatürk Avenue No:227 Kavaklıdere/ANKARA 06680

Phone: +90 312 428 72 08 / 2232

Fax: +90 312 428 72 07

sakbiyik@myk.gov.tr, osmanseckin@gmail.com

1. Please complete the following information about yourself and your organisation

Name of the person completing the survey (Optional)	
Country	
Organisation name	
Job title	
Email	

2. Please indicate the type of organisation you work for. (Please choose only one option)

Ministry	
Qualifications Authority	
Lifelong Learning Agency	
Quality Assurance Agency	
Guidance and Information Agency	
Other Public Authority	
Trade Association	
Education & Training Provider	
Higher Education Institution/University	
Trade Union	
Employer Union	
International Organisation	
Independent Research or Consultancy Company	
Other Non Governmental Organisation	
Other (Please clarify)	

3. Please indicate how long you have been involved in the area of “National Qualifications Frameworks” (Please choose only one option)

Never	Less than a year	Between 1-3 years	Between 3-5 years	Between 5-10 years	More than 10 years

4. Please indicate your knowledge level about “National Qualifications Frameworks” in general

(None; is the lowest level and Expert; is the highest.) (Please choose only one option)

None	Beginner	Intermediate	Advanced	Expert

5. Please specify the country of the NQF you are responding the questionnaire for *(Please choose only one option)*

Albania	Czech Republic	Iceland	Montenegro	Slovenia
Andorra	Cyprus	Ireland	Netherlands	Spain
Armenia	Denmark	Italy	Northern Ireland	Sweden
Austria	England	Kazakhstan	Norway	Switzerland
Azerbaijan	Estonia	Kosovo	Poland	Turkey
Belarus	France	Kyrgyzstan	Portugal	Ukraine
Belgium (Flanders)	Finland	Latvia	Romania	Uzbekistan
Belgium (French)	Georgia	Lithuania	Russia	Wales
Bosnia	Germany	Luxembourg	Scotland	Australia
Bulgaria	Greece	Macedonia	Serbia	New Zealand
Croatia	Hungary	Malta	Slovakia	South Africa

6. Please indicate the current status of the “National Qualifications Framework” you are responding for. *(Please choose only one option)*

Established	
Developing	
Planning	
Considering	
No Development	

Established means; the NQF has been made official through formally announced policies or legislation. Structures exist or have been set in place to fulfil the various roles associated with the NQF. There are qualifications in the framework.

Developing means; the country is in the process of developing policy and structures through which the NQF will be implemented.

Planning means; the country is exploring what the NQF should look like, how it should work, and what the roles of various role-players and stakeholders should be.

Considering means; the country is considering the idea of developing an NQF.

No Development means; the country has no plan or action to develop an NQF.

7. Please indicate the type of the NQF you are responding for:

Communications	Reforming	Transformational

Communications framework takes the existing education and training system as a starting point, aiming to make it more transparent and easier to understand.

Reforming framework takes the existing system as its starting point but aims to improve it in specific ways such as by enhancing quality, increasing consistency, filling gaps in provision or increasing accountability.

Transformational framework, which takes a proposed future system as its starting point and defines the outcomes-based qualifications it would like to see in such a system, without explicit reference to existing provision.

8. Please specify your personal view about each of the statements below related to “NQFs in general”. (Please choose only one option for each statement.)

	Strongly Disagree	Disagree	Neither Agree Nor Disagree	Agree	Strongly Agree
NQF improves the understanding of national qualification systems					
NQF increase the transparency of national qualifications systems within the country					
NQF doesn't improve the consistency of national qualifications					
NQF promotes trust in qualifications and the qualifications system					
NQF doesn't enhance the international transparency of education and training					
NQF makes it clearer how different qualifications relate to each other					
NQF promotes access of learners to qualifications					
NQF doesn't motivate learners to get more skills by certification					
NQF strengthens adult learning					
NQF has no effect on the reduction of drop-out rates from secondary schools					
NQF enhances lifelong learning					
NQF doesn't assist people who have been marginalized to obtain qualifications					
NQF has no effect on the promotion of lifelong learning					
NQF aids the comparison and transfer of qualifications					
NQF improves the permeability of education and training systems					
NQF doesn't improve possibilities for credit accumulation and transfer					
NQF clarifies the learning pathways and progression routes					
NQF doesn't lead to international recognition of qualifications					
NQF leads to improved accumulation and transfer of credits					
NQF aids validation of non-formal and informal learning					
NQF provides a basis for recognising a wide range of learning achievements					
NQF doesn't insure the recognition of prior learning					
NQF establishes new regulatory, assessment, and certification mechanisms					
NQF doesn't change assessment, certification and other regulatory mechanisms and systems					
NQF further develops quality assurance systems					
NQF doesn't enhance the current quality of the education & training systems					
NQF reforms education and training systems					
NQF promotes the shift to a learning outcomes based approach throughout education and training					
NQF doesn't improve the esteem of VET and skills qualifications					

	Strongly Disagree	Disagree	Neither Agree Nor Disagree	Agree	Strongly Agree
NQF improves the parity of esteem between vocational education and training and higher education					
NQF increases private sector financial contribution to training					
NQF doesn't increase the responsiveness of education and training systems to individual needs					
NQF maintains greater coherence of national reform policies					
NQF supports the rationalisation of education and training systems					
NQF doesn't make it easier to design new qualifications					
NQF enhances labour mobility throughout the economy					
NQF doesn't strengthen the international competitiveness of the labour force					
NQF serves as a basis for the international recognition of qualifications					
NQF doesn't enhance labour mobility internationally					
NQF encourages international mobility of learners					
NQF improves the match between education and the labour market					
NQF doesn't lead to improved monitoring of education and training supply and demand					
NQF strengthens cooperation and commitment between education and the labour market					
NQF doesn't help employers to understand what qualifications mean					
NQF assists employers in making employment decisions					
NQF shifts power from providers of education and training to learners and other stakeholders					
NQF contributes to reduce the unemployment rate					
NQF has no effect on wages in the labour market					
NQF decreases the costs of work based training for the employers					
NQF doesn't raise education and training levels of the labour force					
NQF ensures the skills orientation of vocational qualifications					

KAYNAKÇA

Kıtaplar:

- Altın, Recep, Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Öğretimdeki Yeni Yaklaşımlar. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, Ankara, 2005.
- Jessup, Gilbert, **Outcomes, NVQs and the Emerging Model of Education and Training**. The Falmer Press, Londra, 1991.
- MYK, **Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Belgesi**, Ankara, 2013.
- Newbold, Paul, **İşletme ve İktisat için İstatistik**, Çev. Ümit Şenesen, Literatür Yayınları, İstanbul, 2006
- Öğüt, Adem, **Bilgi Çağında Yönetim**, Nobel Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2003.
- Özden, Yüksel, **Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler**, Pegem A Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2002.
- Reddi, U, V, (Der. ve Çev.: Y. Kaplan), **Sanayi Devriminin Aşılması Enformasyon Devrimi Efsanesi**, Rey Yayınları, İstanbul, 1991.

Makaleler:

- Deij, Arjen, **“Towards a common understanding of the development stages of national qualifications framework”**, ETF working paper on NQF developments, 2009.

İnternet Kaynakları:

- Aarna, Olav, “Referencing of the Estonian qualifications and qualifications framework to the European qualifications framework” http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/estonia_en.pdf.
- Academic Information Centre; Ministry of Education and Science of the Republic of Latvia. “Referencing of the Latvian education system to the European qualifications framework for lifelong learning and the qualifications framework for the European higher education area: self-assessment report”. http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm
- Agência Nacional para a Qualificação, I.P. “Report on the referencing of the national qualifications framework to the European qualifications framework”, http://www.eqf-ref.eu/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=100&Itemid=
- Allais, Stephanie, “National qualifications frameworks: what's the evidence of success?”, <http://www.ces.ed.ac.uk/PDF%20Files/Brief055.pdf>
- Allais, Stephanie, “The implementation and impact of National Qualifications Frameworks: Report of a study in 16 countries” http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf
- Allais, Stephanie, Raffe, D.; Strathdee, R.; Wheelahan, L.; Young, M. “Learning from the first qualifications frameworks” http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/publication/wcm_041902.pdf
- Allais, Stephanie; Raffe, David; Young, Micheal, “Researching NQFs: some conceptual issues” http://www.ilo.org/skills/what/pubs/lang--en/docName--WCMS_119307/index.htm
- APEC Human Resources Development Working Group, 2009: “Mapping Qualifications Frameworks across APEC Economies” www.apecknowledgebank.org/file.aspx?id

- Bjørnåvold, Jens; Coles, Mike; Cedefop; European Commission, “Added value of national qualifications frameworks in implementing the EQF”. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/note2_en.pdf
- BMBF; KMK, “Report on the compatibility of the qualifications framework for German higher education qualifications with the qualifications framework for the European higher education area, 18 September 2008” http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/qf/documents/NQF_Germany_self-certification_English.pdf
- Bryan Maguire, “Issues arising from qualifications frameworks in Europe” <http://www.nqai.ie/documents/QualificationsFrameworksConf-April2010.pdf>
- Buchanan, John, Serena Yu, Leesa Wheelahan, Jack Keating ve SimonMarginson, “Impact analysis of the proposed strengthened Australian qualifications framework” [http://www.aqf.edu.au/Portals/0/Documents/AQFC%20-%20impact%20analysis%20-%20final%208Oct10%20\(3\).pdf](http://www.aqf.edu.au/Portals/0/Documents/AQFC%20-%20impact%20analysis%20-%20final%208Oct10%20(3).pdf)
- CEDEFOP “The development of national qualifications frameworks in Europe” http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6108_en.pdf
- CEDEFOP “The dynamics of qualifications: defining and renewing occupational and educational standards”, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5053.aspx>
- CEDEFOP, “Analysis and overview of NQF developments in European countries”, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6117_en.pdf
- CEDEFOP, “Changing qualifications: a review of qualifications policies and practices” http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3059_en.pdf
- CEDEFOP, “Learning outcomes approaches in VET curricula: a comparative analysis of nine European countries” http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5506_en.pdf
- CEDEFOP, “The development of national qualifications frameworks in the European Union; main tendencies and challenges”, http://www.cedefop.europa.eu/en/files/6104_en.pdf
- CEDEFOP, “The development of national qualifications frameworks in the Europe”, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6112_en.pdf
- CEDEFOP, “The shift to learning outcomes: policies and practices in Europe”, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/12900.aspx>
- CEDEFOP, “Global National Qualifications Frameworks Inventory” http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/2211_en.pdf
- CNCP, The French National Committee for Professional Certification, “Referencing of the national framework of French certification in the light of the European framework of certification for lifelong learning” <http://ec.europa.eu/eqf/uploads/file/Report-FR-NQF-EQF-VF.pdf>
- Coles, Mike, ”Qualifications frameworks in Europe: platforms for collaboration, integration and reform” http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/ier/glacier/qual/eqf/mike_coles_eqf.pdf
- Commonwealth of Learning and SAQA “Transnational Qualifications Framework for the Virtual University for the Small States of the Commonwealth”, <http://www.saqa.org.za/news/vussc1.pdf>
- Danish Evaluation Institute “Referencing the Danish qualifications framework for lifelong learning to the European qualifications framework”, http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm
- Dutch Ministry of Education, “The referencing document of the Dutch national qualifications framework to the European qualifications framework”, http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm.

- EHEA (European higher education area), “Report by the EHEA working group on qualifications frameworks. Bologna working group on qualifications frameworks” [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/Qualifications%20Frameworks%20Working%20Group%20Report.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/Qualifications%20Frameworks%20Working%20Group%20Report.pdf)
- EQF Ref, “EQF referencing process and report” http://www.eqf-ref.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=6%20
- European Commission, “Analysis of the implementation of the strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020), country analysis”, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/joint11/wp2_en.pdf
- European Union, “Added value of national qualifications frameworks in implementing the EQF”, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/note2_en.pdf
- Gaskov, Vladimir, “Vocational and Training Institutions”, ILO, 2006, http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2006/106B09_15_engl.pdf
- GHK, “Further measures to implement the action plan on adult learning: lot 1 – updating the existing inventory on validation of non-formal and informal learning” http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/2010/inventory_en.pdf
- Grootings, Peter, “Discussing national qualifications frameworks – Facilitating policy learning in practice.” [http://www.etf.europa.eu/pubmgmt.nsf/\(getAttachment\)/967BE5705BAFFAFDC1257362005296E4/\\$File/NOTE77EKMC.pdf](http://www.etf.europa.eu/pubmgmt.nsf/(getAttachment)/967BE5705BAFFAFDC1257362005296E4/$File/NOTE77EKMC.pdf)
- Hart, John, “Cross-referencing qualifications frameworks” http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm
- Karip, Emin, “Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi”, <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/873-20120404153548-koksal.pdf>
- Lythe, David, “Qualifications Frameworks in Asia and the Pacific” <https://Inconnections02.etf.europa.eu/files/form/anonymous/api/library/8c3a35f1-cf34-45d6-a22a-72e991481f21/document/23ba2d16-6b19-4719-b184-0a2c3a42b56d/media/ILO%20survey%20Qualifications%20Frameworks%20in%20the%20Asia-Pacific%20region.pdf>
- Malta Qualifications Council, “Referencing of the Malta qualifications framework (MQF) to the European qualifications framework (EQF) and the qualifications framework of the European higher education area (QF/EHEA)”, <http://mqc.gov.mt/revisedreferencingreport>
- Malta Qualifications Council; Ministry of Education, Culture, Youth and Sport, “Referencing of the Malta qualifications framework (MQF) to the European qualifications framework (EQF) and the qualifications framework of the European higher education area (QF-EHEA)”. <http://www.mqc.gov.mt/referencingreport?l=1> [accessed 26.11.2012].
- Méhaut, Philippe; Winch, Christopher, “The European qualifications framework: skills, competences or knowledge?” <http://dx.doi.org/10.2304/eerj.2012.11.3.369>
- Ministry of Science, Education and Sports; Agency for Science and Higher Education, “Referencing and self-certification: report of the Croatian qualifications framework to the European qualifications framework and to the qualifications framework of the European higher education area” http://www.nok.si/files/nok/userfiles/datoteke/80_file_path.pdf
- National Institute for Technical and Vocational Education, “National referencing report of the Czech Republic” http://www.nuov.cz/uploads/ECVET_a_EQF_4_6/National_Referencing_Report_Czech_Republic_en_fin_1.pdf

- National Qualifications Authority of Ireland “Policies, actions and procedures for access, transfer and progression for learners”, http://www.nqai.ie/publication_oct2003a.html
- National Qualifications Authority of Ireland, “Framework implementation and impact study: report of study team”. <http://www.nqai.ie/documents/FIISreportFINALsept2009.pdf>
- National Qualifications Authority of Ireland, “Group D: draft policies and criteria for the alignment with the national framework of qualifications (NFQ) of the awards of certain international sectoral certifying bodies which issue certification and in some cases provide programmes in Ireland” <http://www.nqai.ie/documents/AlignmentofIntSectoralAwardswiththeNFQPolicyApproach-FINAL08.0610.pdf>
- National Qualifications Authority of Ireland, “Outline national framework of qualifications: determinations made by National Qualifications Authority of Ireland”, <http://www.nqai.ie/docs/publications/12.pdf>
- National Qualifications Authority of Ireland, “Policies and criteria for the establishment of the national framework of qualifications”, <http://www.nqai.ie/docs/framework/policies/polandcrit.pdf>
- National Qualifications Authority of Ireland, “Qualifications can cross boundaries: a rough guide to comparing qualifications in the UK and Ireland” http://www.qaa.ac.uk/Publications/InformationAndGuidance/Documents/Quals_cross_boundaries.pdf
- National Qualifications Authority of Ireland, “Referencing of the Irish National framework of qualifications to the European qualifications framework for lifelong learning”,
- OECD, “Moving Mountains – the role of National Qualifications Systems in Promoting Lifelong Learning”, <http://www.oecd.org/slovenia/34258475.pdf>
- OECD, 2007: “Qualifications Systems: Bridges to Lifelong Learning”, <http://www.oecd.org/education/country-studies/38465471.pdf>
- OECD, “Is informal normal? Towards more and better jobs in developing countries”, <http://www.oecd.org/inclusive-growth/Is%20Informal%20Normal%20Towards%20More%20and%20Better%20Jobs%20in%20Developing%20Countries%20.pdf>
- Qualifications and VET Development Center, “National report 2012: referencing the Lithuanian qualifications framework to the European qualifications framework for lifelong learning and the qualifications framework for the European higher education area” http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm
- Raffe, David, “Can national qualifications frameworks be used to change education and training systems?”, <http://www.ces.ed.ac.uk/PDF%20Files/Brief048.pdf>
- Raffe, David, “National qualifications frameworks in Ireland and Scotland: a comparative analysis”, http://www.ces.ed.ac.uk/PDF%20Files/NQF_ECER_2009.pdf
- Raffe, David. “What is evidence for the impact of national qualifications frameworks?” <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03050068.2012.686260>
- Raffe, David., ‘Simplicity itself’: the creation of the Scottish Credit and Qualifications Framework. <http://www.ces.ed.ac.uk/PDF%20Files/IUSWP7.pdf>
- The Danish Evaluation Institute, “Referencing the Danish qualifications framework for lifelong learning to the European qualifications framework” http://www.iu.dk/dokumentation/kvalifikationsrammer/National_report_Referencing_DK_Qualifications_Framework_to_EQF.pdf

Tuck, Ron, “An introductory guide to national qualifications frameworks: conceptual and practical issues for policy-makers”,
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/instructionalmaterial/wcms_103623.pdf

Tütlys, Vidmantas, “ILO research programme on implementation and impact of NQFs: qualifications frameworks: implementation and impact: background case study on Lithuania”
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/genericdocument/wcms_126593.pdf

UK government, “Report: referencing the qualifications frameworks of the United Kingdom to the European qualifications framework”, http://scqf.org.uk/content/files/europe/QFUK_Joint_Report_-_Updated_March_2010.pdf

Young, Michael, “National Vocational Qualifications in the United Kingdom: Their origins and legacy”,
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/genericdocument/wcms_145934.pdf

Young, Micheal; Allais, Stephanie, “Conceptualising the role of qualifications in education reform. Researching NQFs: some conceptual issues”,
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/publication/wcms_119307.pdf

“Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları”,
http://bologna.akdeniz.edu.tr/_dinamik/141/45.pdf

http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations

<http://www.nqai.ie/documents/AuthorityresponsetotheFrameworkImplementationandImpactStudyfinal.pdf>

<http://www.nqai.ie/documents/EQFReferencingReportfinalJune2009.pdf>

http://www.oead.at/fileadmin/III/dateien/lebenslanges_lernen_pdf_word_xls/nqr/EQR-Zuordnungsbericht/Austrian_EQF_Referencing_Report.pdf

Mevzuatlar:

Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European qualifications framework for lifelong learning

İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Bu tez çalışmasında kullanılan terimlerin büyük çoğunluğunun tanımı Türkiye'ye özgü Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin esaslarını belirleyen Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) Belgesinden alıntılanmıştır. Bu yaklaşımın tercih edilmesinin sebebi ise söz konusu Belgenin Ulusal Yeterlilik Çerçevesi alanında kullanılan terimlerin büyük kısmının paydaşlarca kabul gören tanımlarını içeriyor olmasıdır. TYÇ Belgesi dışındaki kaynaklardan alıntılanan tanımların kaynağı ise dipnot olarak belirtilmiştir.

Anahtar Yetkinlikler: Bilgi toplumunun gerektirdiği, tüm bireylerin sahip olması gereken, kişilerin hayat boyu öğrenme çerçevesinde bireysel gelişimini, topluma etkin ve sorumlu bireyler olarak sosyal katılımlarını, istihdam edilebilmelerini destekleyen temel yetkinliklerdir.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal yeterlilik sistemleri arasında kıyaslanabilirlik sağlayarak farklı ülke ve sistemlerde verilen yeterliliklerin anlaşılmasını kolaylaştıran ve Avrupa Birliği tarafından kabul edilmiş olan üst çerçevedir.

Beceri: Bilgiyi uygulama ve bilgi birikimini görevlerin tamamlanması ve sorunların çözümlenmesinde kullanma yetisidir.⁸⁷

Belgelendirme Kuruluşu: Bireyin sahip olmak istediği yeterliliğin öğrenme kazanımlarının ölçülmesi, değerlendirilmesi ve başarılı olması halinde talep edilen yeterliliğin belgelendirilmesiyle ilgili işlemleri yürüten kuruluşlardır.

Bilgi: Verilerin öğrenme yoluyla özümsemesi sonucunda ulaşılan kazanımlardır. Bilgi herhangi bir çalışma ya da öğrenme alanıyla ilişkili her türlü gerçek, prensip, teori ve uygulamaların tamamıdır.⁸⁸

Hayat Boyu Öğrenme: Kişinin yaşamı boyunca, gönüllü ve özgüdü temelinde kişisel veya mesleki nedenlerle bilgi, beceri ve yetkinliğin geliştirilmesi ile kişisel gelişim, rekabetçilik ve istihdam edilebilirliğin artırılmasını hedefleyerek sosyal dışlanmanın azalmasını ve aktif yurttaşlığın artırılmasını sağlamak amacıyla katıldığı örgün, yaygın ve serbest öğrenme etkinlikleri ile bu etkinlikler sonucu elde edilen kazanımların belgelendirilmesi faaliyetlerinin tamamıdır.

Kalite Güvencesi: Eğitim ve öğretimin (program içerikleri, müfredat, ölçme-değerlendirme ve öğrenme kazanımlarının geçerli kılınması) paydaşlar tarafından beklenen kalite gerekliliklerini karşılmasını sağlayan planlama, uygulama, değerlendirme, raporlama ve kaliteyi iyileştirme faaliyetlerinin tamamıdır.

Kredi: Öğrenme kazanımlarına dayalı iş ve çalışma yükünün sayısal olarak ifade edilmesidir.

Öğrenen: Örgün ve yaygın eğitim kapsamında, işbaşında veya serbest öğrenme ortamlarında bir eğitici eşliğinde veya yalnız olarak bilgi, beceri ve deneyimlerini geliştirmeye devam eden bireydir.

Öğrenme Kazanımları: Herhangi bir öğrenme sürecinin tamamlanmasından sonra bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yetkinliklerdir.

Önceki Öğrenmelerin Tanınması: Bireyin bir yeterliliğe hak kazanması veya bir eğitim programının bir kısmından muaf tutulması için daha önce örgün eğitim, yaygın eğitim ve serbest öğrenme yoluyla kazandığı kredilerin ve öğrenme kazanımlarının değerlendirilmesi sürecidir.

Örgün eğitim: Okul merkezli eğitim olup, ulusal eğitim sistemi içindeki tanımlı okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite eğitimini kapsayan; öğrenme amaçları, öğrenme zamanı ve öğrenme desteği yapılandırılmış durumda olan, öğrenen açısından tasarlanmış tanımlı ve sıralı eğitimidir.

⁸⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

⁸⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

Serbest Öğrenme: Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında verilen eğitimle edinilmeyen bir amaç veya niyet olmaksızın kazanılan öğrenmeden, bilinçli ve niyetlenmiş öğrenmeye kadar deneyime dayalı her türlü öğrenmedir.

Seviye: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin öğrenme kazanımlarıyla tanımlanmış her bir düzeyidir.

Seviye Tanımlayıcıları: Ulusal Yeterlilik Çerçevesinin her bir seviyesi için öğrenme kazanımları kullanılarak hazırlanmış tanımlardır.

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi: Yeterliliklerin başarılı öğrenmelerin belirli seviyeleri için hazırlanmış bir dizi ölçüte göre sınıflandırılmasında kullanılan; ulusal yeterlilik sistemlerini bütünleştirmeyi ve koordine etmeyi; işgücü piyasası ve sivil toplum nazarında yeterliliklerin şeffaflığını, gelişimini, kalitesini ve yeterliliklere erişimi artırmayı hedefleyen bir araçtır.⁸⁹

Ulusal Yeterlilik Sistemi: Öğrenmelerin tanınması ve eğitim ve öğretimin iş piyasası ve sosyal toplumla ilişkilmesini sağlayan diğer mekanizmalarla ilişkili faaliyetlerin ve bu faaliyetlerin kapsadığı unsurların tamamıdır. Bu unsurlar, kalite güvencesi, değerlendirme ve yeterliliklerin belgelendirilmesiyle ilgili tüm süreçlerin ve kurumsal düzenlemelerin geliştirilmesi ve uygulanmasını içermektedir. Ulusal yeterlilik sistemi pek çok alt sistemden oluşabileceği gibi bir ulusal yeterlilik çerçevesini de içerebilir.⁹⁰

Yaygın Eğitim: Tanımlı ve sıralı eğitim sistemi içinde yer almayan, okulda veya okul dışında kazanılabilen herhangi bir örgütlü ve sürekli öğrenme etkinliği niteliğinde olan, sertifika ile sonuçlanan, öğretim kurumlarının hem içinde hem de dışında yer alabilen ve her yaş grubuna hitap edebilen; öğrenen bakımından tasarlanmış, amacı, zamanı ve desteği yapılandırılmış olan, bireysel becerilerin geliştirilmesini kuvvetlendiren, esas olarak örgün eğitim sistemindeki açıkları kapatma işlevi gören eğitimidir.

Yeterlilik: Yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli standartlara göre başardığının belirlenmesi halinde elde edilen, bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma (doğrulama) sürecinin resmi kazanımı (çıktısı)dır.⁹¹

Yetkinlik: Bilgi, beceri ve kişisel, sosyal ve/veya yöntemlere dayalı yeteneklerin bir çalışma ve/veya öğrenme ortamında ve mesleki ve kişisel gelişimde kullanılması ile ilgili kanıtlanmış yetenektir.

⁸⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

⁹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

⁹¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Kayseri’de doğdu. İlkokulu Ahmet Paşa İlkokulunda tamamladıktan sonra 1996 yılında giriş yaptığı Nuh Mehmet Küçükçalık Anadolu Lisesinden 2003 yılında 5.00 ortalamayla mezun olarak Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İngilizce İşletme bölümünde başladığı lisans eğitimini 2007 yılında 3.30 ortalamayla bölüm beşincisi olarak bitirdi. Aynı yıl İstanbul’da medya sektöründe 8 ay çalıştıktan sonra vatani görevini yapmak üzere orduya katıldı. Askerlik hizmetini Ağustos 2008-Temmuz 2009 tarihleri arasında Jandarma Komando Asteğmen olarak İzmir Foça ve Diyarbakır Silvan’da yaptı.

2009 yılı Temmuz ayında atandığı Devlet Malzeme Ofisi Merkezi Satınalma Uzman Yardımcılığından 2010 yılı Nisan ayında kariyerine Mesleki Yeterlilik Kurumunda devam etmek üzere ayrıldı. O tarihten itibaren Sınav ve Belgelendirme Dairesi Başkanlığında Uzman Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. 2010 yılı Temmuz ayından itibaren ise Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Hazırlama ekibinin bir üyesi olarak TYÇ hazırlama çalışmalarında; ayrıca eğitim akreditasyon ve mesleki yeterliliklerin karşılıklı tanınmasına ilişkin çalışma gruplarında görev almaktadır. Aynı zamanda Açıköğretim Fakültesi Sosyoloji bölümünde lisans ve Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Sosyoloji bölümünde lisansüstü eğitimlerine devam etmektedir.

